

T.C
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANA BİLİM DALI
AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKU PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**AVRUPA BİRLİĞİ İÇERİSİNDE
CEZA İŞLERİNDE KARŞILIKLI İŞBİRLİĞİ**

Gülden ATILLA ÖZTÜRK

Danışman

Doç. Dr. Mustafa Ruhan ERDEM

İZMİR-2008

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**Avrupa Birliđi İçerisinde Ceza İşlerinde Karşılıklı İşbirliği**” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı dűşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

06/ 10/ 2008

Gűlden ATILLA ÖZTÜRK

YÜKSEK LİSANS TEZ SINAV TUTANAĞI

Öğrencinin

Adı ve Soyadı : Gül den ATİLLA ÖZTÜRK
Anabilim Dalı : Kamu Hukuku Anabilim Dalı
Programı : Avrupa Birliği Hukuku
Tez Konusu :Avrupa Birliği İçerisinde Ceza İşlerinde Karşılıklı İşbirliği
Sınav Tarihi ve Saati :

Yukarıda kimlik bilgileri belirtilen öğrenci Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün ..... tarih ve ..... sayılı toplantısında oluşturulan jürimiz tarafından Lisansüstü Yönetmeliği'nin 18. maddesi gereğince yüksek lisans tez sınavına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini ..... dakikalık süre içinde savunmasından sonra jüri üyelerince gerek tez konusu gerekse tezin dayanağı olan Anabilim dallarından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI OLDUĞUNA O OY BİRLİĞİ O
DÜZELTİLMESİNE O* OY ÇOKLUĞU O
REDDİNE O**

ile karar verilmiştir.

Jüri teşkil edilmediği için sınav yapılamamıştır. O***
Öğrenci sınava gelmemiştir. O**

- * Bu halde adaya 3 ay süre verilir.
** Bu halde adayın kaydı silinir.
*** Bu halde sınav için yeni bir tarih belirlenir.

Tez burs, ödül veya teşvik programlarına (Tüba, Fulbright vb.) aday olabilir. Evet
Tez mevcut hali ile basılabilir. O
Tez gözden geçirildikten sonra basılabilir. O
Tezin basımı gerekliliği yoktur. O

JÜRİ ÜYELERİ

İMZA

..... Başarılı Düzeltme Red .....

..... Başarılı Düzeltme Red .....

..... Başarılı Düzeltme Red .....

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Avrupa Birliği İçerisinde Ceza İşlerinde Karşılıklı İşbirliği

Gülden ATILLA ÖZTÜRK

Dokuz Eylül Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Kamu Hukuku Anabilim Dalı

Avrupa Birliği Hukuku Programı

“ Hürriyet, kanunların müsaade ettiği her şeyi yapabilme hakkıdır. ”

Montesquieu

Montesquieu bu sözünde, kanunları temel almaksızın hür ve özgür bir düzenin kurulamayacağından söz etmektedir. Fakat bir devlette, sadece kanunları temel alan bir sistemin, her zaman hür bir ortam sağlayacağı tartışma konusudur. Şöyle ki, herhangi bir serbestiye izin vermeyen kanunlar ilgili ülkede uygulanıyor olabilir. Bu sebeple, kanunları, vatandaşlarının özgürlükleri doğrultusunda uygulayacak olan bir yönetim sistemine ve bu uygulamalara araç olacak çeşitli politikalara ihtiyaç vardır.

Avrupa Birliği’ni kuruluş düşüncesinde de kanaatimizce aynı mantık ile hareket edilmiştir. Her ne kadar Maastricht Antlaşması ile birliğin temellerini Avrupa Toplulukları oluştursa da, Toplulukların yanına ikinci sütun “Ortak Dış Politika ve Güvenlik Politikası” ve üçüncü sütun “Adalet ve İçişlerinde İşbirliği Politikası” eklenmiş ve üç sütun üzerine kurulu Avrupa Birliği inşa edilmiştir. Amsterdam Antlaşması ile de üçüncü sütun “Cezai Alanda Polise İlişkin Hususlarla Adli Konularda İşbirliği” adını almıştır.

Çalışmamızın birinci bölümünde öncelikle Avrupa Birliği üçüncü sütununun hukuki durumu değerlendirilecek, ikinci bölümde özgürlük, güvenlik ve adalet alanı kavramlarına değinilecektir. Son bölümde ise üçüncü sütun çerçevesinde Ceza Hukuku Alanında Adli ve Polis İşbirliği başlığı altında Avrupa Polis Teşkilatı, Avrupa Adli Birimi, Avrupa Savcılığı, Avrupa Adli Yargı Ağı, Avrupa Yakalama Müzekkeresi konularında bilgi verilecektir.

**Anahtar Kelimeler: 1-) Avrupa Birliği Ceza Hukuku
2-) Özgürlük, güvenlik, adalet
3-) Adli ve polis işbirliği**

ABSTRACT

Master Thesis

Mutual Cooperation On Criminal Works In European Union

Gülden ATILLA ÖZTÜRK

Dokuz Eylul University

Institute of Social Sciences

Department of Public Law

European Union Law Programme

“Freedom is the right of doing everything which the laws admitted.”

Montesquieu

In this allegation Montesquieu speaks that, it isn't able to organize a way of independent and free regime without grounding the laws. But in the state, the regime elicits a free atmosphere which is grounding the laws all along, is contestable. To the effect that, the laws that aren't allowed any free agency can be able to apply in the state which is concerned. Because of this, there is a need of managerial system which will apply the laws in accordance with the citizen's freedoms.

In my opinion, the installation consideration of The European Union, has been acted with same logic. Despite The European Union's basics have formed with The European Communities in Maastricht Act , alongside the communities, there is a second pillar “Comman Foreign and Security Policy” and a third pillar “Cooperation In The Fields of Justice and Home Affairs” had been added and The European Union which is established onto the three pillars had been built. The third pillar has been named “Police and Judicial Cooperation In The Criminal Matters Agencies” with Amsterdam Act.

In the first section of our study, before all else the judicial position of the third pillar of The European Union is going to be assessed, in the second section the conception of freedom, security and justice area are going to be mentioned. In the last section, as a part of third pillar, there is going to be acquainted about The Europol, The Eurojust, The Office of The European Prosecutor, The European Judicial Cooperation Network and The European Convention on the Protection of the Rights of the Child below the title of Police and Judicial Cooperation In Criminal Matters Agencies.

Key Words: 1-) European Criminal Law

2-) Freedom, security, justice

3-) Police and Judicial Cooperation

AVRUPA BİRLİĞİ İÇERİSİNDE CEZA İŞLERİNDE KARŞILIKLI İŞBİRLİĞİ

YEMİN METNİ	II
TUTANAK	III
ÖZET.....	IV
ABSTRACT.....	V
İÇİNDEKİLER	VI
KISALTMALAR CETVELİ	VII
GİRİŞ	1

I-) POLİS VE ADLİ İŞBİRLİĞİ KAPSAMINDA ÜYE DEVLETLER ARASINDAKİ CEZA HUKUKUNUN GELİŞİMİ

A-) Genel Olarak Avrupa Birliği Üçüncü Sütununun Hukuki Durumu	4
B-) Gelişim Süreçleri	7
1-) Avrupa Tek Senedi	7
2-) Maastricht Antlaşması (Avrupa Birliği Antlaşması).....	9
3-)Amsterdam Antlaşması (Avrupa Topluluğu Antlaşması	13
4-) Tampere Konvansiyonu.....	18
5-) Nice Antlaşması.....	20
6-) Avrupa Birliği Anayasası	22

II-) POLİS VE ADLİ İŞBİRLİĞİ KAPSAMINDA ÜYE DEVLETLER ARASINDA CEZA HUKUKUNUN UYGULANMA ALANLARI

A-) Genel Olarak Özgürlük, Güvenlik ve Adalet Alanı Kavramları	26
B-) Kapsamı	27
C-) Bölümleri	33
1-) Güçlendirilmiş İşbirliği	33
a-) Kavramı	33
b-) Kapsamı.....	33
c-) Uygulanış biçimi.....	34

2-) Schengen Alanı	36
a-) Schengen Antlaşması'nın Kapsamı	36
b-) Schengen Antlaşması'na Üye Devletler ve Bu Devletlerin Hukuki Durumları	40
c-) Schengen Uygulama Antlaşması	41
c1-) Kapsamı	41
c2-) Polis Alanda İşbirliği	43
c3-) Schengen Müktesebatının Avrupa Birliği Üçüncü Sütununa Aktarılması.....	44
d-)Schengen Uygulama Antlaşmasını Konu Alan Avrupa Topluluğu Adalet Divanı Kararlarından Örnekler	46
d1-) Gözütok/ Brügge Kararı	46
i-) Giriş	46
ii-) Maddi Vakıalar.....	47
iii-) ATAD Görüşü	48
d2-) Leopold Henri Van Esbroeck Kararı	49
i-) Giriş	49
ii-) Maddi Vakıalar.....	50
iii-) ATAD Görüşü	51

III-) POLİS VE ADLİ İŞBİRLİĞİ KAPSAMINDA ÜYE DEVLETLER ARASINDA CEZA HUKUKUNUN KAPSAMI

A-) Genel Olarak Polis ve Adli İşbirliği	52
B-) Polis İşbirliği.....	55
1-) Polis İşbirliği Dahilinde Ortaya Konulan Kurumlar	55
a-) Avrupa Polis Teşkilatı (Europol).....	55
a1-) Yapısı ve Gelişimi	56
i-) Müdür	57
ii-) Yönetim Kurulu.....	57
iii-) Mali Denetçi	58
iiii-) Mali Komite	58

iiii-) Milli İrtibat Büroları	58
iiiii-) İrtibat Görevlileri	58
iiiii-) Diğer organlar	58
a2-) Amaçları ve Görevleri	60
a3-) Üyelik Koşulları.....	62
C-) Adli İşbirliği	63
1-) Adli İşbirliği Dahilinde Ortaya Konulan Kurumlar ve Araçlar	64
a-) Bağlantı Hakimler ve Savcılar	64
b-) Avrupa Adli Yargı Ağı	64
c-) Avrupa Adli Birimi (Eurojust).....	66
c1-) Yapısı ve Gelişimi	66
c2-) Amaçları ve Görevleri	67
d-) Avrupa Savcılığı.....	70
d1-) Yapısı ve Gelişimi	70
d2-) Amaçları ve Görevleri	71
d3-) Hukuki Statüsü	72
e-) Avrupa Yakalama Müzekkeresi	73
e1-) Yapısı ve Gelişimi	73
e2-) Düzenlenme Koşulları	74
i-) Muhakemeye Dair Düzenlemeler.....	74
ii-) Çifte Cezalandırılabilirlik İlkesinin Kaldırılması	74
iii-) Özellik İlkesi	76
iiii-) Kesin Red Nedenleri ve Reddedilebileceği Haller	76
SONUÇ	77
KAYNAKÇA	83

KISALTMALAR CETVELİ

AB	Avrupa Birliği
AB Any.	Avrupa Birliği Anayasası
ABA	Avrupa Birliği Antlaşması
a.g.e	Adı geçen eser
AKÇT	Avrupa Kömür Çelik Topluluğu
Ant.	Antlaşma
AT	Avrupa Topluluğu
ATAD	Avrupa Topluluğu Adalet Divanı
ATA	Avrupa Topluluğu Antlaşması
ATS	Avrupa Tek Senedi
API	Avrupa Politik İşbirliği
b.k.z	bakınız
EDU	Avrupa Uyuşturucu Ofisi
EPS	Europol Kuruluş Sözleşmesi
TECS	Europol Bilgisayar Sistemi
s.f.	sayfa
RA	Roma Antlaşması

GİRİŞ

Avrupa vatandaşlığı, temel haklar, dolaşım serbestisi, ekonomik ve siyasi gelişim, ortak bir özgürlük, güvenlik ve adalet alanı yaratma gibi hedeflere sahip olan Avrupa Birliği'nin oluşumu aslında bir çırpıda ortaya çıkmamış, ilk adımları 1950'lere dayanan bir evrimleşmenin sonucunda gerçekleşmiştir. 1950 tarihli Schuman Planı adı verilen bir bütünleşme planıyla, Avrupalı devletlerin tek bir mekanizma altına girmeleri gerektiği savunulmuştur. Böylece altı Avrupa devleti arasında, II. Dünya Savaşı'nın yarattığı olumsuzlukları bertaraf etmek amacı ile Avrupa Kömür Çelik Topluluğu kurulmuştur.

Avrupa Toplulukları'nın birlik şeklinde büyük bir oluşuma girmeleri ise kırk yıldan fazla bir zaman almıştır. Topluluk kavramından kurtulup birlik oluşumuna, Avrupa Birliği'ni kuran antlaşma olarak da bilinen Maastricht Antlaşması ile geçilmiştir. Böylelikle Topluluklar kavramının yanına Ortak Dış Politika ve Güvenlik ve Adalet ve İçişlerinde İşbirliği kavramları eklenmiş, dolayısıyla belirttiğimiz bu üç temel dayanaktan güç alan ve bu üç temel dayanağın üzerinde olan Avrupa Birliği kurulmuştur. Bu dayanaklara birlik hukukunda "sütun" adı verilmiş ve Maastricht'in kurduğu bu yapıya da "üç sütun modeli" denilmiştir.

Maastricht'ten sonra imzalanan Amsterdam Antlaşması ile de, üçüncü sütun olan Adalet ve İçişlerinde İşbirliği başlığındaki bazı konular birinci sütun olan Topluluklar başlığına aktararak üçüncü sütuna üye devletler arasındaki cezai ilişkiler bırakılmıştır. Bu sebeple, Amsterdam Antlaşması ile üçüncü sütun, Cezai Alanda Polise İlişkin Hususlarla Adli Konularda İşbirliği adını almıştır.

Amsterdam Antlaşması'ndan sonra sırası ile Tampere Konvansiyonu ve Nice Antlaşması ile vatandaşların huzur ortamı içinde yaşayabileceği ortak bir özgürlük, güvenlik ve adalet alanı yaratmak hedeflerini açıkça ortaya koyan Avrupa Birliği, üye devletler tarafından, ulusal hukuk kurallarına göre onaylandıktan sonra yürürlüğe girecek olan birlik Anayasası'nda da bu hedeflerini somutlaştırmıştır. Bu hedeflerinin yanı sıra çalışmamızla ilgili olarak cezai konularda adli ve polis işbirliği,

işbirliği kurumları ve işbirliği yöntemleri de Avrupa Birliği Anayasası'nda yerini almıştır.

Avrupa Birliği temel yapısı sadece özgürlük, güvenlik ve adalet alanı kavramlarından değil bu kavramlar çerçevesinde gelişen ve birliğin genelinde söz sahibi olan bir Avrupa Savunma Kimliği ve Avrupa Savunma Stratejisi yaratılmasını da içermektedir.

Birliğin tarihi sürecinde her bir yasal antlaşma ile teorik olarak bahsedilen ve üçüncü sütun kapsamında olan işbirliği kurum ve yöntemleri, günümüzde şekillenerek uygulamalarına başlanmıştır. Bu kurum ve yöntemleri, Avrupa Polis Teşkilatı, Bağlantı Hakimler ve Savcılar, Avrupa Adli Yargı Ağı, Avrupa Adli Birimi, Avrupa Savcılığı ve Avrupa Yakalama Müzekkeresi şeklinde özetlemek mümkündür.

Çalışmamızın birinci bölümünde polis ve adli işbirliği kapsamında üye devletler arasındaki ceza hukukunun gelişimi başlığı altında, tarihi gelişim süreçleri ile birlikte Avrupa Birliği üçüncü sütununun hukuki durumu hakkında bilgi verilecektir.

İkinci bölümde polis ve adli işbirliği kapsamında üye devletler arasındaki ceza hukukunun uygulanma alanları başlığı altında, özgürlük, güvenlik ve adalet alanı ışığında, güçlendirilmiş işbirliği kavramına değinilecektir. Yine bu bölümde Schengen Antlaşması ve Schengen Uygulama Antlaşması hakkında çeşitli bilgiler verilerek Avrupa Topluluğu Adalet Divanı kararlarından örnekler incelenecektir.

Üçüncü bölüm ise polis ve adli işbirliği kapsamında üye devletler arasında ceza hukukunun kapsamı konusuna ayrılmıştır. Kapsam dahiline, cezai konularda polis ve adli işbirliği konuları ile bu konuların uygulama alanı ve yöntemleri olan Avrupa Polis Teşkilatı, Bağlantı Hakimler ve Savcılar, Avrupa Adli Yargı Ağı, Avrupa Adli Birimi, Avrupa Savcılığı ve Avrupa Yakalama Müzekkeresi alınmıştır.

Bununla birlikte bu bölümde, ilgili kurumların yapıları, gelişimleri, amaçları ve görevleri hakkında da çeşitli bilgiler verilmiştir.

Son olarak çalışmamız, yapmaya çalıştığımız incelemelerin bir çeşit özetini içeren açıklamalarımızın bulunduğu sonuç bölümü ile tamamlanacaktır.

I-) POLİS VE ADLİ İŞBİRLİĞİ KAPSAMINDA ÜYE DEVLETLER ARASINDAKİ CEZA HUKUKUNUN GELİŞİMİ

A-) Genel Olarak Avrupa Birliği Üçüncü Sütununun Hukuki Durumu

Avrupa Birliği(AB)'nin tarihsel kuruluş sürecini incelediğimizde Topluluklar biçiminde şekillenip bugün ki halini aldığını görürüz. Bu Topluluklar, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra oluşan ekonomik zorlukları yenmek, kalıcı ve sürekli bir barış ortamı sağlayarak Avrupa halklarının yaşam kalitelerini yükseltmeyi kendilerine amaç edinmişlerdir. Toplulukların oluşturdukları ekonomik birlik, içerisine zamanla parasal ve siyasi birliği de alarak gelişimini sürdürmüş ve Avrupa Topluluğu(AT) ismi, yerini Avrupa Birliği(AB) ismine bırakmıştır.

AB'nin temellerinin 9 Mayıs 1950 tarihli Schuman Planı¹ ile atıldığını söylemek mümkündür². Bu entegrasyon planı Avrupa ülkelerine, savaş sanayinin ana maddeleri olan kömür ve çelik kullanımının uluslar üstü bir organın sorumluluğunda yürütülmesini öngörmekte ve bu merkez etrafında Avrupa'nın bütünleşmesini temel almaktaydı.

Bu uluslararası çağrıya Almanya, Fransa, Belçika, Lüksemburg, Hollanda ve İtalya olumlu bir tavır sergileyerek, amacı bu altı ülke arasında bir kömür ve çelik ortak pazarı kurmakla sınırlı olan Avrupa Kömür Çelik Topluluğu'nu(AKÇT) 1951 tarihli Paris Antlaşması(Ant.) ile kurmuşlardır³.

Bu gelişmeler ışığında 25.03.1957 tarihinde kömür ve çelik sektörü dışındaki sektörlerde de birlik sağlamak amacı ile yukarıda belirttiğimiz altı ülke tarafından Roma Ant. (RA) ile Avrupa Ekonomik Topluluğu(AET) kurulmuştur.

---

¹ Dönemin Fransız Dışişleri Bakanı Robert Schuman tarafından önerilen kısmi entegrasyon planıdır. Bu bildiri ile Avrupa kıtasında yeni bir savaşın önlenmesi amaçlanarak Avrupa'nın güvenliği için birleşik bir Avrupa fikri öne sürülmüştür.

² Aynı yönde bakınız(b.k.z.) YAĞAN, Haldun, Gümrük Dünyası Dergisi,sayı 48, <http://www.gumrukkontrolor.org.tr/Yayinlar/Dergiler/48/2.html> (Erişim:25.04.2008).

³ TEKİNALP, Ünal, TEKİNALP, Gülören, Avrupa Birliği Hukuku, Beta Yayıncılık, 2000, İstanbul sf. 5-6.

Temel kuruluş amacı savaşlarla güçsüzleşen Avrupa'yı yeniden inşa edebilmek olan AT kuruluş antlaşmalarından olan AET, gümrük birliğini gerçekleştirmek, ekonomik bütünleşme sağlamak, mal, sermaye ve emeğin serbestçe dolaşabileceği bir ortak pazar kurma amaçları ile oluşturulmuş olması ve öncelikle bu konulara ağırlık vermesi sebebiyle, kolluk ve yargı alanında işbirliğine dair herhangi bir düzenleme içermemiştir⁴.

AB'nin birlik kapsamındaki oluşumu ise 1993 tarihinde yürürlüğe giren Maastricht Ant.(ABA) nda⁵ belirtilen üç sütun modeline dayanmaktadır. Bu ant.ya göre AB:

- Topluluklar (Birinci sütun)
- Ortak dış politika ve güvenlik (İkinci sütun)
- Adalet ve içişlerinde işbirliği (Üçüncü sütun)

olmak üzere üç temel dayanağa sahiptir.

ABA'dan sonra, bu ant.da bazı değişiklikler getiren Amsterdam Ant.⁶ (ATA) 1999 tarihinde yürürlüğe girmiştir. ATA ile meydana gelen değişikliklerden en önemlisi ABA'da Adalet ve İçişlerinde İşbirliği olarak adlandırılan üçüncü sütunun “ *Cezai Alanda Polise İlişkin Hususlarla Adli Konularda İşbirliği* ” adını almasıdır.

Her ne kadar AB, üç sütunu kendine temel alsada kanaatimizce bu üç sütundan farklı ve bağımsız bir yapıya diğer bir deyişle bu temellerin üstünde supranasyonal⁷ bir oluşuma⁸ sahiptir.

---

⁴ ERDEM, Mustafa, Ruhan, Avrupa Birliği Hukukunun Üye Devletlerin Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukukuna Etkileri, Seçkin Yayınları, Ankara, 2004, sf. 62-63.

⁵ Avrupa Birliği Antlaşması:Avrupa Birliği'ni kuran ant.

⁶ Avrupa Topluluğu Ant..

⁷ Ulus üstü, ulusları bağlayan ve onların üstünde olan.

⁸ ATA , ortak bir pazar, ekonomik ve parasal bir birlik kurmak, çeşitli ortak politikalar yürürlüğe koyarak Topluluğun bütünü içindeki ekonomik faaliyetlerin geliştirilmesini sağlamak, yüksek seviyeli bir istihdam yaratmak, kadın-erkek eşitliğini sağlamak, yaşam seviyesini ve kalitesini arttırmak, üye devletler arasında ekonomik ve sosyal bütünleşmenin ve dayanışmanın iyileştirilmesini sağlamak gibi görevleri Topluluğa yüklemiştir(ATA 2.md.). Kanaatimizce, oluşum süreçlerini değerlendirdiğimizde, temelde devlet ve milli egemenlik esaslarına dayalı ulus-devlet iradeleri ile kurulan AT bu md.de, ekonomik ve parasal birlik kurma görevine sahip olarak, ulus-devletten çok ulus üstü bir yapılanmaya adım atmıştır. Çünkü bir devletin kendi ulusal para biriminden vazgeçip tek ve ortak bir para birimini kullanmayı kabul etmesi ve geniş düşündüğümüzde, para biriminin ulusal bir egemenlik sembolü

AB'nin bu supranasyonal yapısı, çalışmamızda da incelenecek olan cezai alanda polis ve adli işbirliğine dayalı üçüncü sütunun önemini açıkça ortaya koymaktadır. Çünkü cezai alanlarda AB üye devletlerinin, ulusal egemenliklerini korumak isteğinde oldukları ve bu sebeple cezai alanlarda diğer iki sütundaki sakinliğe sahip olmadıkları görülmektedir.

Kanaatimizce, üye devletlerin egemenlik yetkilerinde herhangi bir otorite kaybına sebebiyet verebileceği endişesi, devletlerin ceza konularında adli ve polis işbirliği süreçlerini oluşturmalarını ve ulusal mevzuatlarını uyumlaştırmalarını geciktirmiştir. Bununla birlikte mevzuatların ihtiyaçlara göre sürekli değişen ve yenilenen bir hal alması da üye devletlerin üçüncü sütun dahilinde mevzuat uyumlaştırmalarını geciktiren bir diğer faktör olmuştur⁹.

---

olarak değerlendirilebileceği gerçeği göze alınırsa ulus-devletlerin bütünleşme yolunda bazı fedakarlıkları kabul ettikleri görülmektedir.

Bütünleşme yolunda ulus-devletler her ne kadar bazı fedakarlıkları kabul etseler de, bu durumun ulus-devletlerin egemenlik yetkilerinden tamamen vazgeçtikleri anlamına gelmediğini düşünmekteyiz. Şöyle ki, ATA 7/1.md.sinde Topluluk kurumlarının ant. ile kendilerine verilen yetkiler ile sınırlı olarak faaliyet gösterecekleri belirtilmiştir. Yani burada ulus-devletlerin egemen yetkilerinin tamamen AB'ye devri söz konusu değildir. Aksine burada egemen yetkilerin sınırlı bir devredilmişliği durumu söz konusudur. Fakat Avrupa Topluluğu Adalet Divanı(ATAD), ant.da ifade edilmiş bir amaç veya bir işlevin varlığı bunlara ulaşmayı makul şekilde elzem kılan yetkilerin varlığını zımnen ifade eder diyerek bu sınırlı yetki devrini zımni yetki teorisi ile genişletmiştir.

Bazı düşünelere göre AB'nin sahip olduğu yetkiler, ulusal yetkilerin birliğe devredilmeleri sonucu oluşmuştur. Bu durum AB'ye ulus üstü bir kurumsal yapı kazandırmıştır ve ulus-devletler ile birlik arasındaki bu yetki paylaşımı, ulus üstü bu kurumsal yapının kendini koruyabilmesi açısından, belli konularda egemen ulusal yetkilerin, AB'nin ulus üstü organlarına devrini zorunlu hale getirmiştir. Bu sebeple AB'nin hukuk düzeni sui generis yani kendine özgü bir hal almıştır. Dolayısıyla bu hukuk düzeni hem uluslar arası hukukla hem de AB üyesi devletlerin ulusal hukukları ile yakın ilişki halindedir. Fakat kanaatimizce AB hukuku ile uluslar arası hukuk arasında bazı farklar vardır. Şöyle ki:

- Uluslar arası hukukun kaynakları, ant.lar, uluslar arası örf-adet, hukukunun genel ilkeleri, yargı kararları ve öğretileridir. AB hukukunun kaynakları ise birincil ve ikincil hukuk ve diğer yardımcı kaynaklardır.
- Uluslar arası hukukun sujestleri devletler veya uluslar arası örgütlerdir. AB hukukunun sujestleri ise üye devletler, üye devlet gerçek ve tüzel kişileri ve AB organlarıdır.
- Uluslar arası hukuk düşüncesi farklı kültür ve tarihlere sahip devletler arasında herhangi bir uyumsuzluk olmamasını sağlamak için uluslar arası işbirliği düşüncesine bağlı olarak ortaya çıkmıştır. Fakat AB, uluslar arası işbirliğini de içine alan büyük bir bütünleşme modeli şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

Dolayısıyla AB hukuku, tam anlamı ile uluslar arası hukukun içinde yer almamaktadır. Diğer taraftan AB hukuku, üye devletlerin ulusal hukuklarını da birebir karşılayamamaktadır.

Buradan çıkardığımız sonuç, AB hukukunun üye devlet ulusal hukukları ve uluslar arası hukukla yakın ilişki içinde bulunmasına rağmen onlardan farklı bir uluslar üstü düzeni olduğu yönündedir.

⁹ İktisadi Kalkınma Vakfı Yayınları, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne Katılım Süreci, Avrupa Birliği'nin Adalet ve İçişleri Alanındaki Müktesebatı ve Türkiye'nin Uyumu, İstanbul, 2002, sf. 6.

Bazı yazarlar AB'nin ulusal ceza hukuku kurallarını yaklaştırmak için yeterli güce sahip olmadığını ve bu sebeple üç sütun arasında “ *Sütunlar Muharebesi* ” nin yaşandığını düşünmektedirler¹⁰.

Bazı yazarlar ise AB'nin dünyadaki en büyük ve en zengin ticari bloklarından biri ve Amerika Birleşik Devletleri ile birlikte en büyük uluslar arası insani yardım vericisi olduğunu düşünmekte ve bu sebeplerle AB'nin sadece kendisi ve üye devletler için değil dünya bütününde tek ses olup olmadığının önemli olduğunu düşünmektedirler¹¹.

Bu düşünceleri bir bütün olarak değerlendirdiğimizde AB'nin üçüncü sütununun ve bu sütun kapsamında, üye devletler arasındaki ceza işlerinde karşılıklı işbirliğinin ne kadar hassas bir çizgide olduğunu görmekle birlikte mevzuat uyumlaştırmalarında oluşan çekincelerin de farkına varılabilmektedir.

B-) Gelişim Süreçleri

1-) Avrupa Tek Senedi (ATS)

28 Şubat 1986 tarihinde dönemin 12 AET üyesi devleti tarafından Lahey kentinde imzalanan ve 1 Temmuz 1987 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunan, AT Ant.'larında ilk önemli değişiklikleri yapan belgedir.

ATS ile, yürürlüğe giriş tarihi olan 1 Temmuz 1987 tarihinden önce Avrupa'da yapılan ve siyasal işbirliğini Avrupa genelinde yaymaya çalışan tüm girişimler Topluluk yasal metinlerine ilk defa dahil edilmiştir.

---

¹⁰ WASMEIER, Martin, THWAİTES, Nadine, The Battle of The Pillars: Does The European Community Have The Power To Approximate National Criminal Laws? European Law Review, Sweet and Maxwell Limited and Contributors,England, 2004, sayı 29, sf.613-635.

¹¹ STAVRIDIS, Stelios, New Challenges to the European Union: Policies and Policy-Making Dartmouth Publishing Company Limited,England, 1997, sf. 87.

Bu çerçevede RA.'na politika, parasal konular, teknolojik araştırma-geliştirme faaliyetleri ile ilgili maddeler eklenmiş; Avrupa Parlamentosu'nun Topluluk mevzuatı üzerindeki etkileri arttırılmış; dış politika alanında işbirliği sağlanması gerekliliği düşüncesi üzerinde durularak, üye devletlerin ortak bir Avrupa dış politikası oluşturmaları için çaba sarf etmeleri gerektiği belirtilmiştir^{12 13}.

Böylece iç sınırlardan bağımsız, herhangi bir iç sınırın olmadığı alan yaratılmak istenmiş^{14 15} ve bu amaç ve ihtiyaçlar doğrultusunda 1986'da kurulan Ad Hoc Göç¹⁶ Grubu, 1989 Uyuşturucuyla Mücadele Avrupa Komitesi, Gümrük Meseleleri ile ilgili Karşılıklı Yardımlaşma Grubu gibi birçok çalışma grubu ATS bünyesinde hayat bulmuştur.

Genel olarak incelendiğinde, temel amacının AT iç pazarını geliştirmek ve Avrupa'nın istenilen bütünleşmeye bir an önce kavuşmasını sağlamak olan ATS, hem getirdiği işbirliği yöntemleri hem de siyasal işbirliği mantığını Topluluk Ant.'na koyabilmesi ve bu ant.ları güncelleştirebilmesi bakımından bir ilk olmuştur¹⁷. Ayrıca ekonomik konulara dayanan ATS ile, AT'nun temel çatısı oluşturulmuş ve bu belge, AB'nin gelişim sürecini de başlamıştır^{18 19}.

---

¹² YAZGAN, Hatice, " Maastricht ve Amsterdam Ant.larında Ortak Dış Politika ve Güvenlik Politikası", (Yüksek lisans tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Toplulukları Uluslar arası İlişkiler Anabilim Dalı, Ankara, 2000, sf.23-40.

¹³ 1987 yılına kadar Avrupa siyasi işbirliği mekanizmasının, idari işlerin daha hızlı bir biçimde yapabilecek sekreteryası bulunmamaktaydı. Bu görev Avrupa Konseyi dönem başkanı ülke tarafından yerine getiriliyordu. ATS ile Brüksel'de bir sekreteryaya oluşturulmuştur.

Ayrıca, ki ATS'nin 3. başlığını oluşturan dış politika alanında Avrupa işbirliğine ilişkin hükümler başlığını taşıyan 30/5. maddesinde AT dış politikaları ve Avrupa siyasi işbirliği içinde kararlaştırılan politikaların birbirleri ile uyumlaştırılmış olmaları gerektiğinin üzerinde önemle durulmuştur.

Aynı maddenin 6. fıkrasında Yüksek Akit Tarafların, Avrupa güvenliğini ilgilendiren konularda daha yakın bir işbirliğinin, dış politika konusunda bir Avrupa kimliğinin gelişmesine büyük bir katkıda bulunacağı düşüncesinde oldukları ve güvenliğin ekonomik ve politik yönleri üstüne tavırlarını birbirleri ile bağlantılı şekilde uyumlaştırmaya hazır oldukları belirtilmiştir.

¹⁴ BEŞE, Ertan, " Avrupa Birliği Açısından Terörle Mücadele ve İnsan Hakları" , (Doktora tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Topluluğu Anabilim Dalı, İstanbul, 2001, sf.53-54.

¹⁵ BEŞE, Ertan, Terörizm, Avrupa Birliği ve İnsan Hakları, Seçkin Yayınları, Ankara, 2002, sf.77-78

¹⁶ **Ad Hoc**: Münferit olay için bir defalığına oluşturulan durumlardır.

¹⁷ Aynı yönde b.k.z., ÜLGER, İrfan, Kaya, " Avrupa Birliği'nde Ortak Dış Politika ve Güvenlik Politikasının Oluşumu", (Doktora tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Toplulukları Uluslar arası İlişkiler Anabilim Dalı, Ankara, 2002, sf.66-69.

¹⁸ Aynı yönde b.k.z., PEHLİVAN, Yavuz, " Avrupa Güvenlik ve Savunma Kimliği Yapılanması ve Türkiye", (Yüksek lisans tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Toplulukları Uluslar arası İlişkiler Anabilim Dalı, Konya, 2001, sf.128.

2-) Maastricht Antlaşması (Avrupa Birliği Antlaşması)

Yukarıdaki açıklamalarımızda da belirttiğimiz üzere, AB'nin birlik kapsamındaki oluşumu 7 Şubat 1992 tarihinde imzalanan ve 1993 tarihinde yürürlüğe giren ABA'da belirtilen üç sütun modeline dayanmaktadır.

ABA ile öncelikle AT adı değişmiş ve Topluluk, AB adını almıştır. Fakat bunlara rağmen AB, Avrupa Toplulukları'nın dışında bir oluşum değildir. Çünkü AB bu toplulukların üzerinde kurulmuştur. Yani temelini bu Topluluklardan almıştır ve AB, üye devletler arasında, çeşitli işbirliği ve politikalarla örülü bir entegrasyon süreci oluşturmayı kendine hedef olarak belirlemiştir²⁰.

ABA'ya göre AB, Topluluklar adı altında birinci sütun; *Ortak Dış Politika ve Güvenlik* adı altında ikinci sütun; *Adalet ve İçişlerinde İşbirliği* adı altında üçüncü sütun olmak üzere toplam üç ana dayanak üzerine kurulu olup, ABA'nda bu üç sütun, Topluluk bünyesinde barındırılmak yerine daha çok üye devletler arasındaki işbirliği temellerine oturtulmuştur²¹.

ABA'nın *Ortak Hükümler* başlığını taşıyan birinci bölümünde özellikle iç sınırlardan muaf tutulan bir alanın yaratılması gerektiği üzerinde durulmuştur. Ayrıca tek para birimini kapsayan bir şekilde ekonomik ve parasal bir birliğin kurulması yolu ile dengeli ve sürekli bir kalkınma ortamı yaratılıp, ekonomik ve sosyal bütünleşmenin sağlanabileceği görüşü benimsenmiştir.

Ortak Dış Politika ve Güvenlik Politikası isimli ikinci sütun ise ABA'nın 11-28. maddeleri arasında detaylı bir biçimde düzenlenmiş ve temel amacının AB'nin bağımsızlığının ve çıkarlarının korunması olduğu belirtilmiştir.

---

¹⁹ Aynı yönde b.k.z, KARLUK, Rıdvan, Avrupa Birliği ve Türkiye, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2005, sf. 58-61.

²⁰ KAYA, Sezgin, “ Avrupa Birliği'nde Uluslar arası Terörizmle Mücadele Alanında İşbirliği”, , (Yüksek lisans tezi), Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslar arası İlişkiler Ana Bilim Dalı, Bursa, 2002, sf. 148.

²¹ ÇOKLAK, Halil, “ Avrupa Birliği'nde Ortak Dış ve Güvenlik Politikası”, (Yüksek lisans tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Toplulukları Uluslar arası İlişkiler Anabilim Dalı, Ankara, 2001, sf. 35.

Adalet ve İçişlerinde İşbirliği isimli üçüncü sütun ise çalışma konumuz açısından asıl ve önemli bir yere sahiptir. Üçüncü sütun, birlik üyesi devletlere adalet ve içişlerinde işbirliği konularında birçok hüküm getirmiştir. Bu sebeple AB'nin ikinci sütununda belirtilen ortak dış ve güvenlik politikasının eylem planını yarattığını söylemek kanaatimizce yanlış olmayacaktır^{22 23}.

Şöyle ki, AB üyesi devletler, ABA ile birlikte, adalet ve içişleri konularında hükümetler arası bir boyutta işbirliği yapma kararı almışlardır. Çünkü ABA, AB'ni, içinde kişilerin serbest dolaşımının, dış sınır kontrollerinin, sığınma, göç, suç önleme ve suçla mücadelesine dair uygun önlemler ile birlikte temin edildiği bir adalet ve güvenlik alanı olarak görmüş ve bu alanın korunmak zorunda olduğunu kabul etmiştir(ABA 2.madde).

AB'nin bu denli temel amaç olarak benimsediği durum, üye devletlerin bu konulardaki faaliyetlerini aynı çatı altında toplamaları gerektiğini açık bir biçimde ortaya koymuştur.

ABA'nın *Cezai Konularda Polis ve Adli İşbirliğine Dair Hükümler* başlığını taşıyan altıncı bölümünde, AB'nin amacının, birliğe üye devletler arasında cezai konularda polis ve adli işbirliği alanlarında ortak eylem geliştirmek, ırkçılık, yabancı düşmanlığını önlemek ve mücadele etmek yolu ile, birlik vatandaşlarına, özgürlük, güvenlik ve adalet alanı içinde yüksek seviyeli bir güvenlik sağlamak olduğu belirtilmiştir.

ABA'nın 29-37. maddeleri bu amaç doğrultusunda, üye devletlerin yükümlülüklerini belirten bir yol haritası gibidir. Çünkü soğuk savaş görünümü içinde küresel bir tehdit olarak algılanan organize suçlar, ulusal ve uluslar arası alanda yasama faaliyetlerinin temelini oluşturmuştur. Bu sebeple ABA, “güvenlik”

---

²² Aynı yönde bkz. ZHUSSİPBEK, Galym, “Avrupa Birliği'nin Ortak Dış Politikası ve Güvenlik Politikası”, (Yüksek lisans tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Toplulukları Uluslar arası İlişkiler Anabilim Dalı, Ankara, 2001, sf. 65.

²³ Aynı yönde bkz. ÇAKMAK, Aşkın, “ The European Security and Defense Identity”, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslar arası İlişkiler Ana Bilim Dalı, Ankara, 2001, sf.40.

kavramını, AB'nin özgürlük, güvenlik, adalet mantığını geliştirme hedefi olarak yansıtmıştır²⁴. Yine de bu bölümdeki işbirliği her ne kadar ceza hukukunu temel alan bir çerçevede görünse de, iç işlerinde iş birliği kavramı da devamlı desteklenmiştir²⁵.

ABA'da cezai konularda polis ve adli işbirliğindeki temel amacın, önceki açıklamalarımıza ek olarak, özellikle terörizm, insan kaçakçılığı, çocuklara karşı suçlar, yasadışı uyuşturucu ticareti ve yasadışı silah ticareti, yolsuzluk ve yozlaşma gibi organize suçları ve diğer suç tiplerini önlemek olduğu düzenlenmiştir (ABA 29/2. madde). Fakat suç tipleri tek tek sayılmalarına rağmen suçun ağırlığına dair herhangi bir ayrıma, ABA dahilinde gidilmemiştir.

ABA 29. madde cezai konularda polis ve adli iş birliğini üç türe²⁶ ayırmıştır:

1-) Polis, gümrük ve diğer özel kolluk birimleri ve Avrupa Polis Teşkilatı (Europol) ile iş birliği denilerek;

- Cezai suçların önlenmesi, takip edilmesi ve soruşturulmasına dair AB üyelerinin polis, gümrük ve diğer özel kolluk birimlerinin de dahil olduğu ve yetkili kişi ve kurumlar arasındaki eylemsel iş birliğini,
- Kişisel bilgilerin korunmasına dair ilgili hükümlere bağlı olarak, sonraki bölümlerde ayrıntılı biçimde ele alacağımız Europol aracılığı ile, şüphe barındıran maddi faaliyetlere dair kolluk tarafından elde edilen bilgiler de dahil olmak üzere, ilgi bilgilerin toplanması, saklanması, işlenmesi, analizi, ve değişimini,
- Eğitimde, irtibat memurlarının geçici görevlerinin değişiminde, gerekli teknik aletlerin kullanımında ve adli bilimsel araştırmalarda iş birliğini,
- Ağır organize suçların takibine dair belirli soruşturma metodlarının ortak bir şekilde değerlendirilmesini içeren ortak eylemler kapsamıştır (ABA 30/1. madde).

²⁴ MITSILEGAS, Valsamis, Defining Organised Crime In The European Union: The Limits of European Criminal, Law In Area of Freedom, Security and Justice, European Law Review, England, 2001, sayı 26(6), sf.565-581.

²⁵ KOCASAKAL, Ümit, Avrupa Birliği Ceza Hukukunun Esasları, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2004, sf. 63.

²⁶ ERDEM, Mustafa, Ruhan, a.g.e. , sf. 69.

Bu madde kapsamında AB Konseyi'ne, Europol teşkilatını kullanarak üye devletler arasında iş birliği sürecini geliştirme görevi yüklenmiştir. Konsey'in, ABA'nın yürürlüğe girmesinden itibaren beş yıllık süre içinde Europol'e, üye devletler tarafından yapılan soruşturma işlemlerinin kolay biçimde yapılabilmesi ve koordinasyon yürütülmesi konusunda yardımcı olacağına dair hükümler getirilmiştir. Europol'ü aktif hale getirerek organize suçlarla mücadeleyi kolaylaştırarak sınır ötesi suçlar²⁷ hakkındaki araştırmaları ve inceleme işlemlerini yapma görevi de AB Konseyi'ne yüklenmiştir (ABA 30/2. madde).

2-) Yargı organları ve Avrupa Adli Yargı Birimi(Eurojust) ile iş birliği denilerek;

- Davalara ve kararların uygulanmasına ilişkin olarak üye devletlerin yetkili adli veya muadili²⁸ yetkilileri arasındaki işbirliğini kolaylaştıran ve hızlandıran,
- Üye devletler arasında suçluların iadesi prosedürünü kolaylaştıran,
- Üye devletler arasında, bu konularda uygulanacak kuralları uyumlaştırmaya çalışan,

---

²⁷ **Sınır ötesi suç:** Bir suçun etkisinin birden fazla devlette ortaya çıktığı suçtur.

- Suçun birden fazla devlette işlenmesi,
- Suçun tek devlette işlenmekle beraber hazırlık, plan, idare aşamasının tamamı veya bir bölümünün başka bir devlette işlenmesi
- Suçun tek devlette işlenmesi ancak birden fazla devlette faaliyet gösteren örgütlü suç grubunun suça karışması
- Suçun tek devlette işlenmesi ancak başka bir devlette etkilerinin olması şekillerinde olabilir.

Sınır ötesi suç tipleri olarak:

- Uyuşturucu kaçakçılığı
- Silah kaçakçılığı
- Göçmen kaçakçılığı
- Altın kaçakçılığı
- İnsan ticareti
- Terörizm
- Sermaye ve yatırım dolandırıcılığı
- Sübvansiyon, ihale ve kredi yolsuzlukları
- Yasa dışı teknoloji transferi suçları
- Kara para aklama operasyonları örnek gösterilebilir.

²⁸ **Muadil:** Eşit, denk.

- Üye devletler arasındaki, yetki hukuku kuralları sebebi ile ortaya çıkan çatışmaların engellenmesini içeren ortak eylemler kapsamıştır (ABA 31/1. madde).

3-) Gerekli olan durumlarda maddi ceza hukukunun uyumlaştırılması

denilerek, organize suç, terörizm ve yasadışı uyuşturucu ticareti alanlarında cezai konuları meydana getiren durumlara ve cezalara dair en alt seviyedeki yani minimum düzeydeki kuralları belirleyen tedbirleri kademeli bir şekilde uygulamayı içeren ortak eylemler kapsamıştır (ABA 30/1,e madde).

Bu madde kapsamında AB Konseyi'ne, çalışmamızın sonraki bölümlerinde de ayrıntılı olarak ele alacağımız Eurojust'ı, üye devletler arasında işbirliğini sağlama görevini sürdürürken, kullanma yetkisi verilmiştir. Bu doğrultuda Konsey, üye devlet adli kovuşturma makamları arasında koordinasyon ve işbirliği sağlamak amacı ile Eurojust'ı yetkilendirebilecektir. Ayrıca sınır ötesi suçlara ilişkin cezai soruşturmalarda da Eurojust'a verilecek desteği arttırmak durumundadır. Konsey özellikle, üye devletler arasında istinabe²⁹ yapabilmek ve suçluların iadesinde uygulanan karmaşık prosedürel durumların kolaylaştırılması için Eurojust ve Avrupa Adli Ağı arasındaki iş birliğini sağlamalıdır (ABA 31/2. madde).

3-) Amsterdam Antlaşması (Avrupa Topluluğu Antlaşması)

2 Ekim 1997 tarihinde imzalanan ve 1 Mayıs 1999 tarihinde yürürlüğe giren Amsterdam Antlaşması, AB'nin kuruluş ant.sı olan Maastricht Ant.'na büyük değişiklikler getirmiştir.

ABA üçüncü sütununda bulunan bazı konuların ATA bünyesinde birinci sütuna aktarılması ile, ABA'da Adalet ve İçişlerinde İş Birliği olarak adlandırılan

---

²⁹ **İstinabe:** Hukuki yardım; belli iş veya işlemlerin davaya bakan mahkemece değil de başka bir mahkeme tarafından yapılmasıdır. Kendisinden hukuki yardım talep edilen mahkeme bu istemi yerine getirmek zorundadır. Ancak bunun için yardım isteminin yazılı olarak hangi işlemin yapılacağı hususunu açıkça içermesi gerekir.

üçüncü sütun, *Cezai Alanlarda Polise İlişkin Hususlarla Adli Konularda İş Birliği* adını almıştır.

Ayrıca AB'nin kişilerin serbest dolaşımının, dış sınır kontrollerinin, sığınma, göç ve suç önleme ve mücadelesine dair uygun önlemler ile birlikte temin etmek istediği özgürlük, güvenlik ve adalet alanını korumak ve geliştirmek amacı, ATA ile birinci sütuna aktarılmıştır. Diğer bir deyişle, özgürlük, güvenlik ve adalet alanı yaratma görevi, birinci sütuna bırakılmış ve bu konular *Vize, Sığınma, Göç ve Kişilerin Serbest Dolaşımına Dair Diğer Politikalar* adı altında dördüncü başlık olarak isimlendirilmiş ve ATA'nın 61-69. maddelerinde yerini almıştır. Dolayısıyla birinci sütunda bulunan AT, bu konularla ilgili, mevzuat temelinde çeşitli düzenlemeler yapma şansına kavuşmuştur.

Konsey, bu yetkileri doğrultusunda; ATA'nın yürürlüğe girişinden itibaren beş yıl içinde sığınma, göç ve üçüncü ülke uyruklarının haklarının korunması alanındaki önlemleri; üye devletler arasında sivil konularda adli işbirliği alanındaki önlemleri; üye devletler arasında idari iş birliğini teşvik ve güçlendirmek amacı ile gereken önlemleri; suçu önlemek ve suçla mücadele etmek için gerekli önlemleri; dış sınır kontrolleri, sığınma ve göçe dair önlemleri ve kişilerin serbest dolaşımını sağlamayı kendine hedef alan önlemleri almakla görevlendirilmiştir(ATA 61. madde).

Birinci sütuna aktarılan konuların çok kapsamlı olmaları nedeniyle, ATA 61. maddede beş yıllık bir sürenin konulduğunu düşünmek yanlış olmayacaktır. Yani bu beş yıllık süre içinde, ABA'nın üçüncü sütununda bulunan bazı konular, kademeli biçimde birinci sütuna aktarılacak ve ortaya çıkabilecek karışıklıklar, bu zaman zarfında çözülebilecektir.

ATA 62. maddede yine bahsettiğimiz beş yıllık süre içinde;

- AB vatandaşı olup olmadığına dikkat edilmeksizin, iç sınır denetimlerinden muaf bir biçimde kişilerin serbest dolaşımına sahip olmaları için gerekli tedbirlerin alınması,

- Dış sınır geçişlerinde ise üye devletlerin bu kişiler üzerinde yapacakları denetimlerde uygulanacak kuralların tespit edilmesi,
- Belirli süreleri aşmamak kaydı ile üçüncü ülke vatandaşlarının üye devlet topraklarında seyahat etme özgürlüğünün şartlarının tespiti için gerekli önlemleri alma yetkisi Konsey'e verilmiştir.

Ayrıca ATA 63. madde ile, göçmenlerin statüsüne, mülteci ve yerlerinden edilmiş kişilere ve göç politikasına ilişkin çeşitli düzenlemeler getirilmiştir. Şöyle ki:

1-) Göçmenlerin statüsüne ilişkin ilgili ant.lara uymak şartı ile;

- Bir üye devlette, üçüncü ülke vatandaşı tarafından yapılan bir sığınma başvurusunu inceleme yükümlülüğünün üye devletlerden hangisine ait olduğunu tespit etmek için gerekli durumlar,
- Üye devletlerde bulunup iltica eden kişilerin kabul edilmeleri ile ilgili minimum ölçütler,
- Üçüncü ülke vatandaşlarının mülteci³⁰ kabul edilebilmelerine dair minimum ölçütler,
- Üye devletlerde mülteci statüsü tanınması ve bunun geri alınması ile ilgili minimum ölçütler ve sığınmaya dair önlemler alma yetkisinin Konsey'e ait olduğu belirtilmiştir(ATA 63/1. madde).

³⁰ Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1951 Tarihli Cenevre Sözleşmesi ile 1967 Protokolü'ne göre mülteci olarak kabul edilebilmek için:

- Irk, din, milliyet, belirli bir toplumsal gruba mensup olma veya siyasi görüşler sebebi ile,
- Vatandaşı bulunulan ülkede zulüm görmekten haklı nedenlerle korku duyulması halinde,
- Bu korku sebebi ile vatandaşı olunan devletin korunmasından yararlanılamıyor, ya da bu devletin korunmasına sığınılmak istenmiyorsa,
- Vatandaşı olunan ülkenin sınırları dışında bulunmak ve zulüm korkusu sebebi ile vatandaşı olunan ülkeye dönülemediği olması gerekir.

Ayrıca;

- Sadece ekonomik nedenlerden ülkesini terk edenler,
- Sel, kuraklık veya deprem gibi doğal afetler yüzünden ülkesini terk edenler,
- Adi bir suç nedeni ile veya adil bir yargılanma sonucu suçlu bulunmuş ve bu nedenle hapse girmemek için, veya yarıdan kaçmak amacı ile ülkesini terk edenler,
- İsteyerek ve bilinçli bir şekilde savaş suçlarına karışan, işkence, katliam, soykırım gibi insanlığa karşı suçlar işlemiş olanlar ve sivillere yönelik şiddet eylemlerine katılanlar mülteci kabul edilmemektedirler.

2-)Mülteci ve yerlerinden edilmiş kişilerle ilgili olarak:

- Üçüncü ülkelerden, vatandaşı oldukları ülkelere dönemeyen kişiler ve uluslararası korumaya ihtiyaç duyan kişilere tedbir niteliğinde, daimi olmayan koruma sağlamak için yapılması gereken minimum ölçütleri almak,
- Mülteci ve yerlerinden edilmiş kişileri kabul ve sonuçlarının yüklenilmesi konusunda üye devletler arasındaki çabaları desteklemek yetkisi Konsey'e verilmiştir(ATA 63/2. madde).

3-) Göç politikasına ilişkin olarak:

- Ülkeye giriş, ülkede oturma koşulları ve ailelerin birleştirilmesi amacı ile, vizeleri de kapsayan bir biçimde, üye devletlerce verilecek vize ve oturma izinleri ile ilgili ölçütleri almak,
- Yasa dışı olarak bir ülkede ikamet eden kişilerin vatandaşlığına sahip oldukları ülkeye iade edilme prosedürlerini de kapsayan bir şekilde kaçak göç ve ikametgah konularındaki önlemleri almak,
- Bir üye devlette, kanuni şekilde ikamet eden ve AB üye devlet vatandaşı olmayan bir şahsın, hangi hak ve koşullar altında, diğer AB üyesi devletlerde ikamet edebileceğini belirleyen önlemleri alma yetkisi Konsey'e verilmiştir(ATA 63/3. madde).

Maastricht Ant. üçüncü sütununda yer alan bazı konuların birinci sütuna aktarılması ile açıklamalarımızda da belirttiğimiz gibi, Konsey birçok yetkiye kavuşmuştur. Fakat Konsey ilgili konularda yetkilerle donatılsa bile, bu yetkiler, bir üye devletin, ilgili konularda ATA ve uluslararası ant.lar ile uyumlaştırılmış olan ulusal hükümlerini korumasına ve bu ulusal hükümleri uygulamasına engel olmayacaktır. Ayrıca ATA 63. maddede belirtilen bazı tedbirler için beş yıllık süre sınırlaması da öngörülmemiştir³¹.

---

³¹ Ayrıntılı bilgi için ATA 63/son. maddeye bakınız.

Bunlara ek olarak ATA'nın dördüncü başlığının, üye devletlerin üzerlerine düşen hukukun korunmasına, devam ettirilmesine ve iç güvenliklerini korumaları ile ilgili yükümlülüklerini kaldırmayacağı belirtilmiştir. Fakat bir veya daha çok üye devlete üçüncü ülke vatandaşlarının giriş yapması gibi ivedi bir durumla karşı karşıya kalınırsa, Konsey'e, üye devletlerin iç hukuk sorumluluklarını yerine getirmelerine engel olmayacak biçimde ve Komisyon'un da önerisini alarak, üye devletler lehine altı ayı geçmeyen geçici önlemler alma yetkisi verilmiştir(ATA 64. madde).

ABA üçüncü sütununda bulunan bazı konuların ATA bünyesinde birinci sütuna aktarılması ile, ABA'da Adalet ve İçişlerinde İş Birliği olarak adlandırılan üçüncü sütunun Cezai Alanlarda Polise İlişkin Hususlarla Adli Konularda İş Birliği adını alması ile üçüncü sütun tamamen ceza ve ceza muhakemesi hukukları ile ilgili bir görünüme bürünmüştür. Ayrıca çerçeve karar³² ve karar³³ olmak üzere iki yeni işlem türü birlik hukukuna eklenmiştir.

Bazı yazarlar³⁴ üçüncü sütunun ceza ve ceza muhakemesi hukukları kurallarını içermesinin sebebini zaman zaman üye devletler arasındaki savunma ilişkilerini ciddi biçimde etkileyebilecek ulusal ve kuralsal güçleri kısıtlama olduğunu düşünmektedirler. Çünkü üye devletler askeri egemenliklerini, tarafsızlık politikalarını kırmızı çizgi olarak kendilerine belirlemişler ve bu alanlara girilmesini

---

³² **Çerçeve Karar:** ABA'da görülen ortak tedbirler yerine, ATA ile kolluk ve yargı alanında işbirliği alanı için yeni bir hukuki işlem biçimi olarak getirilmiştir. Çerçeve kararlar üye devletlerde doğrudan etkili değildir ve ulusal hukuka aktarıldıkları takdirde etkililik sağlarlar. Fakat üye devletlerde herhangi bir onaylama işlemine tabi tutulmazlar. Üçüncü sütun içinde üye devletler arasındaki ceza hukukunun uyumlaştırılması ve üye devletler için sadece hedeflenen amaç sebebi ile bağlayıcılık taşıması yüzünden üye devletlerin kendi egemenlik alanlarının düşünüp kafalarında bir soru işaretinin kalmasını da kanaatimizce engelleyecektir. Bu sebeplerle çerçeve karar AB'nin üçüncü sütunu açısından önemli bir yere sahiptir.

³³ **Karar:** ATA ile getirilen bir yeniliktir. Kimin için çıkarılmış ise onu bağlayacağı kabul edilir. Karar kendi bünyesi içinde geçerlidir. Bağlayıcılığı açısından bir istisna ve ayrımcılık yaratamaz. Kararın muhatabı AB üyesi bir ülke veya AB üyesi bir ülkeye mensup gerçek-tüzel kişi olabilir. Kararlar ceza getirici, hak verici, bir borç veya yükümden muaf tutucu düzenlemeler içerirler ve doğrudan etkili olabilirler. Çerçeve kararlardan farklıdır. Çerçeve kararlar üye devletlerin hukuk düzeninin yakınlaştırılması amacı güderken kararlar, sözleşme amaçları ile bağdaştığı sürece bunun dışında kalan herhangi bir amaçla da çıkarılabilirler.

³⁴ VON KIELMANSEGG, Sebastian Graf, The European Union's Competences in Defence Policy-Scope and Limits, European Law Review, Sweet and Maxwell Limited and Contributors, London, 2007, sf. 230.

istememişlerdir. Üye devletler ulusal alan olarak gördükleri bu konulara karşı hassasiyetlerini sürdürmektedirler.

ATA, AB genelinde ortak bir ceza hukuku yaratmak konusunda önemli bir gelişmedir. Ceza hukuku kapsamı ile birlikte, birlik genelinde bir özgürlük, güvenlik ve adalet alanı oluşturmak da ATA'nın ortaya koyduğu bir amaçtır ve ATA'dan sonraki tarihi süreçte bu amacı gerçekleştirmek maksadı ile hareket edilecektir.

4-) Tampere Konvansiyonu

AB Konseyi, ATA'dan sonra, ATA'nı sağlıklı bir şekilde yürürlüğe koyabilmek için 15-16 Ekim 1999 tarihlerinde Finlandiya'nın Tampere kentinde toplanarak, Tampere Konvansiyonu'nu(Union Fight Against Crime) kabul etmişlerdir.

Tampere'de yapılan bu toplantıda, adalet ve içişleri konuları tartışılmıştır. Toplantıda:

- Adil iltica uygulamaları için ortak standartlar belirlenmesi
- AB düzeyinde suçla mücadele edilmesi
- Daha kuvvetli dış eylem uygulamaları
- Gerçek bir Avrupa Adalet Alanı oluşturulması ve bunun sağlanabilmesi

amaçları ile amacı ulusal soruşturma ve takip makamlarının AB üyesi birçok ülkeyi içeren cezai soruşturmalarda birlikte çalışmalarını sağlamak olan Eurojust'ın kurulması gibi konular ele alınmıştır³⁵.

Tampere Konvansiyonu'nda AB iltica ve göç politikası, AB üyesi olmayan ve AB üyesi bir ülkeye yerleşen üçüncü ülke vatandaşlarına, AB üyesi devlet vatandaşlarına tanınan hak ve yetkiler ile benzer hak ve yetkiler sağlama konusu,

³⁵ http://www.ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/press.Data/en/ec/00200-r1.en9.htm
22.12.2007).

(Erişim:

birlik seviyesinde suçun önlenmesi, suça karşı birlik çapında mücadele sağlanması, medeni hukuk alanında yasal uyumu sağlayacak metin oluşturulması, mahkeme kararlarının karşılıklı tanınması, AB içinde adli işbirliği kapsamında üye devletler arası bildirim yapılması ve böylece adalet daha iyi erişimin sağlanması gibi konular ele alınmıştır. Ayrıca bu konular paralelinde Odysseus³⁶ ve Daphne³⁷ programları hazırlanmıştır.

Konvansiyonun 46. maddesinde, ağır organize suçlar ile mücadeleyi kuvvetlendirmek amacıyla, her bir üye devletten, kendi yasal sistemi dahilinde eşit yetkilerle donatılan ulusal savcılar, sulh ceza hakimleri ve polis memurlarını kapsayan bir birimin yani Eurojust'ın kurulması konusunda AB Konseyi'nin görüş birliğine vardığı kabul edilmiştir.

Yine aynı maddede, Eurojust'ın, ulusal savunma makamlarının özel koordinasyonunu kolaylaştırmak ve organize suç davalarındaki Europol analizlerini temel alan kriminal araştırmalar ve buna benzer şekilde özellikle Avrupa Adli Yargı Ağı ile bağlantılı müşterek hareketler ve diğer taraftan istinabe müzakerelerinin yürütülmesini kolaylaştırmak ile görevli olacağı belirtilmiştir.

Tampere'de görevleri bu şekilde açıklanan ve çalışmamızın sonraki bölümlerinde ele alacağımız Eurojust, 14 Aralık 2000 tarihli AB Konsey kararı ile geçici adli işbirliği ünitesi olarak kurulmuş³⁸ ve Konsey'in 28 Şubat 2002 tarihli “Ağır Suçlulukla Mücadelenin Güçlendirilmesi Amacı ile Eurojust'ın Kurulmasına İlişkin Karar”ı ile de daimi bir adli işbirliği birimi olarak çalışmalarına başlamıştır.

Genel olarak Konvansiyon'un içeriğine baktığımızda, temelinin, üye devletler arasında, organize suçlulukla ortak bir mücadele sağlanması, ortak mülteci ve

---

³⁶ **Odysseus Programı:** İltica, göç ve dış sınırların aşılması konularında, üye devletler arasında ve aday ülkeler içinde mevcut işbirliğinin genişletilmesi ve güçlendirilmesine dair AB programıdır. Programa 12 milyon Euro ayrılmıştır.

³⁷ **Daphne Programı:** Programın amacı, cinsel istismar, sömürü ve kaçakçılık dahil kadınlara ve çocuklara karşı şiddetli mücadelede yenilikçi sivil toplum kuruluşları eylem araştırma ve ağ kurma çalışmalarını ve pilot projelerini finanse etmektir.

³⁸ TEZCAN, Ercüment, Avrupa Birliği Kurumlar Hukuku, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2001, sf. 230.

göçmen politikası yani ortak bir Avrupa İltica Sistemi oluşturulması ve AB adli alanı yaratılması olduğunu görmekteyiz³⁹.

Dolayısıyla AB içinde ortak bir özgürlük, güvenlik ve adalet alanı oluşmasının temellerinin Tampere’de atıldığını söylemek yanlış olmayacaktır⁴⁰. Öncelikle ortak bir Avrupa İltica Sistemi oluşturulması kararlaştırılarak iltica talepleri ve mülteci hakları ile ilgili bir eylem planı belirlenmiştir. Ayrıca adil ve etkili iltica prosedürleri için, üye devletler kapsamında ortak bir sınır çizilmesi ve bu sınır dahilinde, iltica taleplerinde bulunan kişilerin kabul edilmesinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Böylelikle uzun vadede daha etkili bir usul oluşturulmuş olacaktır⁴¹.

Tampere ile AB tarihi sürecinde özgürlük, güvenlik ve adalet alanları kapsamında tüm çalışmalar net bir biçimde ortaya konmuştur. Bu, Konvansiyonun, ATA’da belirtilen özgürlük, güvenlik ve adalet alanları konularında süreklilik sağlama amacı güttüğünün de kanaatimizce bir göstergesidir ve AB için büyük bir gelişmedir.

5-) Nice Antlaşması

AB’nin hali hazırdaki ant. metinlerinde değişiklik yapmak ve böylece Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikasının gelişmesine katkıda bulunmak amacı ile⁴² 7-9 Aralık 2000 tarihinde Fransa’nın Nice kentinde düzenlenen AB zirvesinde yapılan ant.dır.

---

³⁹ İPEK, Hakan, “Avrupa Birliği’nin Terörizmle Mücadelesi”,(Yüksek lisans tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Toplulukları Uluslar arası İlişkiler Anabilim Dalı, Ankara, 2006, sf.125.

⁴⁰ ŞAHİNOĞLU, Sinem, “Avrupa Birliği Güvenlik ve Terör”, Başkent Üniversitesi Avrupa Birliği ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, (Yüksek lisans tezi), Ankara, 2005, sf. 80.

⁴¹ UZUNER, Hümeysra, “Amsterdam Antlaşması ile Getirilen Yenilikler ve Bunların Avrupa Birliği’ne Etkileri”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Birliği Anabilim Dalı, (Yüksek lisans tezi), İstanbul, 2006, sf. 100.

⁴² PULAT, Mustafa, “Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası: Türkiye’nin Avrupa Savunmasındaki Geleceği”, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslar arası İlişkiler Ana Bilim Dalı, (Yüksek lisans tezi), Ankara, 2002, sf. 93.

Nice Ant. ile ABA ve ATA'na, AB'nin Genişlemesine İlişkin Protokol, Avrupa Topluluğu Adalet Divanı (ATAD) Statüsüne İlişkin Protokol, AKTÇ Ant.'nın Sona Ermesinin Mali Sonuçlarına ve Kömür ve Çelik Araştırma Fonuna İlişkin Protokol ve ATA'nın 67. maddesine İlişkin Protokol olmak üzere toplam dört protokol eklenmiştir⁴³.

AB'nin Genişlemesine İlişkin Protokol kapsamında, ABA ve ATA'na ekli biçimde bulunan AB'nin genişleme kapsamındaki kurumlara ilişkin protokolü iptal edilmiştir. AB'nin Genişlemesine İlişkin Protokol kapsamında ikinci maddede Avrupa Parlamentosuna ilişkin hükümler, üçüncü maddesinde Konsey'e ve Konsey'deki oy ağırlığına ilişkin hükümler, dördüncü maddesinde ise Komisyon'a ilişkin hükümler getirilmiş ve birlik ant.larına eklenmiştir.

Avrupa Adalet Divanı Statüsü'ne İlişkin Protokol kapsamında toplam 64 maddeden oluşan bir paket kabul edilmiştir. Bu 64 maddeden oluşan pakette, Avrupa Toplulukları İlk Derece Mahkemeleri'nin yapısı ve işleyişleri ile ilgili birçok ayrıntıya değinilmiştir. ATAD'ta görevli hakimler ve savcılarının hukuki-şahsi statüleri ile, ATAD'ın organizasyonu ve yargılama usulü ile ilgili de birçok madde bulunmaktadır.

AKTÇ Ant.'nın Sona Ermesinin Mali Sonuçlarına ve Kömür-Çelik Araştırma Fonuna İlişkin Protokol kapsamında, AKÇT Ant.ın sona ermesi sebebi ile ortaya çıkabilecek bazı olumsuzlukların çözülmesi amacı ortaya koyulmuştur. AKÇT Ant.'nın 23 Temmuz 2002 tarihi itibarıyla var olan tüm aktif ve pasiflerinin, 24 Temmuz 2002 tarihinden itibaren AB'ye devredileceği kabul edilmiştir. Bu aktif ve pasiflerin net değerinin 23 Temmuz 2002 tarihli AKÇT Ant.'nın bilançosunda görüldüğü biçimde ve tasfiye işlemlerinin gerçekleştirilmesinden sonra "Tasfiye Edilen AKÇT Ant." olarak adlandırılacağı belirtilerek bunların kömür ve çeliğe ilişkin sektörlerdeki araştırmalar için kullanılacak aktifler olarak kabul edileceği açıklanmıştır. Ayrıca tasfiyenin tamamlanmasından sonra da aktiflere "Kömür ve Çelik İçin Araştırma Fonu" şeklinde isim verileceği kabul edilmiştir.

---

⁴³ Nice Ant. kapsamındaki protokollerle ilgili ayrıntılı bilgi için b.k.z. BOZKURT, Enver, ÖZCAN, Mehmet, KÖKTAŞ, Arif, Avrupa Birliği Temel Mevzuatı, Asil Yayıncılık, 2005, sf. 499-523.

ATA'nın 67. maddesine İlişkin Protokol kapsamında, 1 Mayıs 2004 tarihinden itibaren Konsey, Komisyon'un önerisi üzerine ve Avrupa Parlamentosu'na danıştıktan sonra, ATA'nın 66. maddesinde belirtilen vize, sığınma, göç ve kişilerin serbest dolaşımına ilişkin diğer politikalar başlığının kapsadığı alanlarda üye devlet yönetimlerinin ilgili üniteleri ve bu ünitelerle Komisyon arasında işbirliğini sağlamak için alınması gereken önlemlerin kabulü amacıyla nitelikli çoğunlukla karar alınacağı kararlaştırılmıştır. Görüldüğü gibi bu protokol sadece tek madde olarak düzenlenmiş ve konuyla ilgili detaylı bir açıklama da bulunmamıştır.

Yukarıda da belirttiğimiz üzere, Nice Ant. AB'nin üçüncü sütununu oluşturan üye devletler arası ceza ve ceza muhakemesi hukukları konusunda büyük bir ilerleme sarf edilmesine sebep olmamıştır. Bunun nedeni kanaatimizce sadece belli başlı konuların protokol şeklinde geliştirilmesi olmuştur. Çünkü Nice kapsamında her bir protokol, sadece ait olduğu ilgili konuyu düzenlemiş ve genel hükümler getirmemiştir. Bu sebeple sadece ABA ve ATA'da değişiklikler yapmakla yetinmiştir.

6-) Avrupa Birliği Anayasası (AB Any.)

29 Ekim 2004 tarihinde üye devlet temsilcilerinin Brüksel'de yaptıkları konferansta imzalanan ve 16 Aralık 2004 tarihinde AB Resmi Gazetesi'nde yayımlanan ve üye devletler tarafından iç hukuk kurallarına göre onaylandıktan sonra yürürlüğe girecek olan Avrupa Birliği Anayasası (AB Any.), ATA'da belirtilen ana görüşlerle aynı doğrultuda hareket etmiş ve AB'nin, kişiler için iç sınır denetimlerinin kaldırılmasını sağlayacağını, sığınma, göç ve dış sınır denetimleri konusunda, üye devletler arasındaki dayanışmayı esas alan, üçüncü devletlerin vatandaşlarına karşı adil bir ortak politika geliştireceğini kabul etmiştir (AB Any. III-257/2. madde).

Yine aynı maddenin üçüncü fıkrasında suçların, ırkçılığın ve yabancı düşmanlığının önlenmesi konularında cezai ve polis işbirliği kapsamında üye

devletler arası iletişimin sağlanması gerekliliğinden bahsedilmiştir. Bunlara ek olarak ceza ve ceza muhakemesine ilişkin konularda da üye devletler arası yargı kararlarının tanınması ve ceza kanunlarının uyumlaştırılması gerektiği belirtilerek bu konularda AB'nin görevli olacağı açıkça ifade edilmiştir.

Ortak bir özgürlük, güvenlik ve adalet alanı yaratma hedefi içinde olan AB, anayasasında bu hedefini açıkça ete kemiğe büründürmüştür. Öyle ki, milliyetleri ne olursa olsun, iç sınırları geçen kişilere herhangi bir denetim uygulanmayacağı; dış sınır geçişlerinde kişiler üzerinde kontrol yapılacağı ve bu geçişlerin izleneceği; dış sınırlar için bütünleştirilmiş bir idare sisteminin kademeli olarak uygulanacağı kabul edilerek bu hedefler birlik politikası haline getirilmişlerdir(AB Any. III-265/1. madde).

Çalışma konumuzla ilgili olarak cezai konularda adli ve polis işbirliği AB Any.'nda ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. AB içinde cezai konularda adli işbirliğinin, hüküm ve adli kararların karşılıklı tanınması ilkesine dayanacağı kabul edilmiştir. Terörizm, insan ticareti ve kadınlarla çocukların cinsel istismarı, yasadışı uyuşturucu ticareti, yasadışı silah ticareti, para aklama, yolsuzluk, ödeme araçları kalpazanlığı, bilgisayar suçları ve örgütlü suçlar hakkında üye devletlerin kanunlarının uyumlaştırılması gerektiğinin altı bir kez daha çizilmiştir(AB Any. III-270. madde).

Aynı maddenin devamında adli işbirliğini nasıl olması gerektiği ve işbirliğine dair tedbirler:

- Tüm hüküm ve adli karar biçimlerinin AB içinde tanınmasını sağlayan kuralların oluşturulması
- Üye devletler arasındaki mahkeme yetki ve görev uyuşmazlıklarının önlenmesi
- Mahkemelerde ve adli makamlarda çalışan personellerin eğitimine önem verilmesi
- Adli mercilerle üye devletlerin diğer özdeş makamları arasında, cezai işlere dair işbirliğinin sağlanması

olarak belirtilmiştir.

Cezai alanlarda adli işbirliği kapsamında, 28 Şubat 2002'de çalışmalarına başlayan Eurojust'a AB Any. çeşitli görevler yüklemiştir. Özellikle üye devlet mercileri ve Europol tarafından organize edilen eylemlere ve bu eylem sonuçlarına dayanarak iki veya daha fazla AB üyesi devleti etkileyen ya da ortak bir soruşturma gerektiren ağır suçlar ile ilgili olarak ulusal cezai soruşturma-kovuşturma makamları arasındaki işbirliğini takviye etme görevi, Eurojust'a özel bir görev niteliğinde verilmiştir(AB Any. III-273. madde).

Yine bu kapsamda, sınırları sürekli olarak genişleme eğilimi içinde olan ve birçok yeni üye devletin katılımı ile çok büyük bir yapılanmaya dönüşen AB'nin mali çıkarlarına zarar veren diğer bir deyişle, mali çıkarlarını etkileyen yolsuzlukları önlemek ve bu yolsuzluklar ile mücadele etmek için, çalışmamızın sonraki bölümlerinde anlatacağımız Avrupa Savcılığı kurumun oluşturulması kararlaştırılmıştır.

AB Any.'nda, Eurojust kurumu ile bağlantılı olarak çalışacak olan, AB'nin mali çıkarlarına karşı işlenen suçlarda faillerin ve şeriklerin soruşturulması, kovuşturulması ve adalet önüne çıkarılması ile sorumlu ve savcılık görevlerini, üye devletlerin yetkili mahkemelerinde yapacak olan Avrupa Savcılığı'nda bahsedilmiştir(AB Any. III-274. madde). AB Any., Konsey'e, Avrupa Savcılığı'nın yetkilerini sınır aşan boyuta sahip suçları kapsayan biçimde ve birden çok üye devleti etkileyen ağır suçların faillerinin cezalandırılmasını kapsayacak biçimde karar alabilme yetkisi vermiştir.

AB içinde cezai konularda polis işbirliği ise AB Any.'nin III-275. maddesi ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir. Suçların engellenmesi, soruşturulması-kovuşturulması hususlarında, polis ve diğer kalifiye birimlerin ve üye devletlerin yetkili makamlarının da aktif olarak rol alacağı bir polis işbirliği oluşturma görevi, AB'ye verilmiştir. Bu amaç dahilinde:

- İlgili verilerin toplanması, analizi, saklanması, alışverişinin yapılması gerektiğinin,

- Personelin bu konularla ilgili eğitimi-değişimi ve suçun tespit edilebilmesi için gerekli soruşturma desteğinin sağlanması gerektiğinin,
- Örgütlü suçların tespit edilmelerinde gerekli olan üye devletler arasında ortak soruşturma tekniklerinin uygulanması gerektiğinin,

önemi vurgulanmış ve konu ile ilgili tedbirleri alma görevi, üye devletlere verilmiştir. AB üyesi devletler, yürürlüğe koyacakları yasalarla ve AB içinde karşılıklı yasa uyumlaştırmalarına giderek bu görevi yerine getireceklerdir.

Cezai alanda polis işbirliği kapsamında tıpkı Eurojust'a yüklenen özel görevler gibi Europol'e de özel görevler verilmiştir. Polis işbirliği olarak Europol'ün görevi, üye devletlerin polis makamlarını ve bunların çalışmalarını destekleyerek güçlendirmektir. Ayrıca iki veya deha çok üye devleti etkileyen ağır suçlar, terörizm ve AB kapsamında birlik politikası dahilindeki ortak çıkarları zedeleyen suç örgütlerinin faaliyetlerini engellemek de Europol'ün görevleri arasında sayılmıştır. Europol, bu görevleri yerine getirirken suç hangi üye devletin sınırları içinde oluşmuş ise o üye devlet makamları ile sürekli işbirliği içinde olarak bu faaliyetlerini sürdürecektir. Çünkü konularla ilgili herhangi bir koruma tedbiri veya zorlayıcı tedbir uygulamak hali hazırda, üye devlet ulusal makamlarına aittir. Bu sebeple her ne kadar özel olarak görevlendirilse de Europol, işbirliği mantığını her zaman göz önünde bulunduracaktır(AB Any. III-276. madde).

II-) POLİS VE ADLİ İŞBİRLİĞİ KAPSAMINDA ÜYE DEVLETLER ARASINDA CEZA HUKUKUNUN UYGULANMA ALANLARI

A-) Genel Olarak Özgürlük, Güvenlik ve Adalet Alanı Kavramları

Özgürlük, güvenlik ve adalet kavramlarının, bir bütün olarak değerlendirildiğinde birbirleri ile iç içe ve bağlı kavramlar oldukları açıktır. Çünkü bireyler güvenilebilecekleri bir yasal sistem koruması altında, garanti altına alınmış bir güvenlik ve güvence göremezlerse, her ne kadar özgürleşmiş olsalar da, bu özgürlüklerini istedikleri manada kullanamayacaklardır. Dolayısıyla, bireyler sağlanan her çeşit özgürlük anlamını yitirecektir.

Çalışmamızın önceki bölümlerinde de belirttiğimiz gibi AB ulus üstü bir organizasyondur ve temelinde ortak bir Avrupa kültür mirası bırakmak amacı yatar. Bu amaç doğrultusunda AB, üye devletlerin sahip olduğu kendilerine has dokuyu ve toplumları ayırmayı değil birbirine yakınlaştırmayı hedeflemiştir. Tabii bu hedefleri gerçekleştirirken, birlik sınırlarının da sürekli genişlemesiyle, özellikle özgürlük, güvenlik ve adalet alanlarında birçok sorun AB bilincini tehdit eder bir hal almıştır⁴⁴.

Özellikle terörizm, sınır aşan suçlar ve göç konularında AB üye devlet toplumlarının kaygıları artış göstermiştir. Bu sebeple AB genelinde ortak bir özgürlük, güvenlik ve adalet alanı yaratma düşüncesi, AB'nin Avrupa'nın ileriye dönük ve ebedi olma planlarının önüne geçmiş ve bu alanlar, birlik politikalarının şekillenmesinde temel yapıyı oluşturmuştur.

Bu temel yapı sadece özgürlük, güvenlik ve adalet kavramlarından değil bu kavramlar çevresinde gelişen ve birliğin bütününde söz sahibi olan bir Avrupa Savunma Kimliği ve Avrupa Savunma Stratejisi yaratılmasını da içermektedir. Avrupa Savunma Stratejisi, birden fazla üye devlette oluşan sınır aşan suç veya terörizmde AB'nin de bir nevi küresel fail olduğunu göz önünde bulundurmaktadır. Bu sebeple strateji ve savunma kimliği, çok taraflı olmak gerekliliğini içererek,

⁴⁴ ESEN, Kasım, “ Avrupa Birliği Topluluk Programları Kapsamında Sınır Ötesi İşbirliği”, Türk İdare Dergisi, yıl:2004, sayı:444, sf. 92.

görünüşte salt askeri temelli olmasa da aslında askeri temelli bir oluşuma yeşil ışık yakmıştır. Kanaatimizce bu yaklaşım, AB'nin demokratik barışını temsil eder biçimde bir savunma kimliği yansıtan Avrupa Savunma Stratejisi'ni hem askeri hem sivil ve kamusal bir biçime sokmaktadır. Bu gerekçeler doğrultusunda, Avrupa Savunma Stratejisi, AB savunma kimliğinin yansıması konumuna gelmiştir⁴⁵.

B-) Kapsamı

Avrupa genelinde özgürlük, güvenlik ve adalet arayışlarının temeli aslında II. Dünya Savaşı sonrasında güçsüzleşen Avrupa'yı yeniden inşa edebilme çabalarına dayanmaktadır. Çünkü savaşlar ile güçsüzleşen Avrupa, özellikle dört beklenti⁴⁶ üzerinde durmuştur ki bunlar güvenlik, zenginlik, güç, özgürlük ve hareket serbestisidir. Çünkü herhangi bir güvenlik tehditi altında bulunmaya Avrupa, güçlenecek, ulusal ekonomileri savaşlar ile tahrip olan devletler zenginleşecek ve savaş zamanı devletlerarası ticari alışverişleri yeterli biçimde yapamayanlar, özgürlük ve hareket serbestisi kapsamında gerekli mal ve kişi dolaşımını sağlayabileceklerdi.

Temel kuruluş amacı savaşlar ile güçsüzleşen Avrupa'yı yeniden inşa edebilmek olan AT kuruluş ant.larından AET, gümrük birliğini gerçekleştirmek, ekonomik bütünleşme sağlamak, mal, sermaye ve emeğin serbestçe dolaşabileceği bir ortak pazar kurma amaçları ile oluşturulmuş olması ve öncelikli olarak bu konulara ağırlık vermesi sebebiyle, özgürlük, güvenlik, adalet, kolluk ve yargı alanında işbirliğine dair bir hüküm içermemiştir.

Kendine özgü bir politik kimlik ve savunma kimliği geliştiremeyen birliğin, AB'ye üye devletler arasında özgürlük, güvenlik ve adalet kavramları kapsamında kolluk ve yargı alanında işbirliğine ilişkin ilk kurumsal dayanağı ATS ile yasal bir

---

⁴⁵ CEBECİ, Münevver, "The European Security Strategy:A Reflection of EU's Security Identity", Marmara Avrupa Araştırmaları Dergisi, yıl:2004, sayı:1-2, sf. 301.

⁴⁶ DEUTSCH, Karl, The Analysis of International Relations, Prenticehall International Editions, 1998, sf. 250-251.

temele oturtulan Avrupa Politik İşbirliği(API) mekanizması olmuştur ve ATS ile üye devletler ortak bir savunma politikası yaratmak zorunda bırakılmışlardır⁴⁷.

Fakat API, çok fazla bir başarı sağlayamamıştır. Bunun nedenleri⁴⁸:

- Üye devletlerin özgürlük, güvenlik, adalet, kolluk ve yargı alanında yapılacak uyumlaştırma ve ortak bir savunma stratejisi oluşturma düşüncelerini; kendi iç hukuk kurallarını ve ulusal egemenliklerini etkileyebilir mantığı ile hareket etmeleri ve bu konular ile ilgili daimi bir çekince içinde bulunmaları,
- AB üyesi devletlerin çeşitli çıkar çatışmalarına sahip olmaları ve bu ulusal çıkarlara sebebiyle her bir üye devletin, ortak savunma stratejisine bakışının ve bu stratejiden beledikleri taleplerin farklı olması,
- Avrupa'daki özgürlük, güvenlik ve adalet kavramlarına yüklenen anlamların birbirinde farklı ve karmaşık olması,
- Savunma stratejisini bahane ederek II. Dünya Savaşı'nı oluşturan üye devletlerin yeniden güçlenebileceği endişesi ve üye devletlerin bu konuda karamsar olmaları,

olarak sayılabilir.

1985 tarihli ve çalışmamızın sonraki bölümlerinde anlatılacak olan Schengen Ant. ile ortak sınırlarda kişilere yönelik denetimlerin herhangi bir milliyet sınırlaması olmaksızın kaldırılması ve üye devletlerin kendi ülkelerinde ikamet yada seyahat eden kişilerin serbest dolaşımını sağlamayı kabul etmeleri sebebiyle, suç ve terör örgütleri Schengen üyesi devlet sınırlarında rahatça hareket etmeye başlamışlardır. Bu sebeple, "birçok üye devleti etkileyen veya ortak tabanlı bir takibatı gerektiren ciddi suçlar" kavramı ortaya çıkmıştır. Bunun sonucunda, AB'ye üye devletler suçla

---

⁴⁷ ÇAYHAN, Esra, ATEŞOĞLU, GÜNEY, Nurşin, Avrupa'da Yeni Güvenlik Arayışları, Nato-AB-Türkiye, AFA Yayıncılık, 1996, sf. 110.

⁴⁸ ARIKAN, Harun, "Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası, Avrupa Birliği'nin Ekonomik Dev-Siyasal Cüce Kimliğini Değiştirme Çabaları", KAR, Muhsin, ARIKAN, Harun, Avrupa Birliği Ortak Politikalar ve Türkiye Ekonomik, Sosyal ve Siyasal Politikaların Uyumlaştırılması, Beta Yayıncılık, 2003, sf. 376-377.

mücadele konusuna ve özellikle suçla mücadelede birbirleri arasındaki işbirliğine gereken önemi vermeye ve ilgili düzenlemeleri yapmaya başlamışlardır.

Gerekli bilince bir nebze de olsun ulaşmayı başaran AB üye devletleri; bölgesel çatışmalar, insan hakları ihlalleri, terörizm, organize suçlar, uyuşturucu ticareti, yoksulluk, göç, çevre sorunları gibi birliği bütün olarak etkileyebilecek konularda, ortak bir savunma ve güvenlik politikası oluşturmayı kabullenmişlerdir⁴⁹. Böylece 1993 tarihinde yürürlüğe giren ABA ile ortak bir savunma ve güvenlik politikası oluşturma fikri ilk defa yasal dayanağa sahip olmuştur^{50 51}.

ABA ile ortak savunma ve güvenlik politikası oluşturma hedefi, ABA 11. maddesinde açıkça belirtilmiştir. Maddeye göre bu politikanın amaçları:

- AB'nin ortak değerlerini, temel çıkarlarını, bütünlüğünü ve bağımsızlığını korumak,
- AB'nin ve birlik üyesi devletlerin güvenliklerinin her konuda güçlendirilmesi,
- Uluslararası işbirliğini geliştirmek,
- Birleşmiş Milletler Bildirgesi, Paris Şartı İlkeleri ve Helsinki Nihai Senedi hedefleri kapsamında uluslar arası barışı korumak ve uluslar arası güvenliğin pekiştirilmesi,
- Demokrasiyi, hukuk devleti ilkesini, insan hakları ve temel özgürlüklere saygının birlik genelinde sağlanmasını sağlamaktır.

ABA, bu hedefleri de göz önünde bulundurarak özellikle polis ve yargı alanında diğer bir deyişle kolluk ve cezai alanda işbirliği konularında çeşitli ortak alanlar belirlemiştir. Sığınma, dış sınır denetimleri, göç, uyuşturucu madde kaçakçılığı ve uyuşturucu bağımlılığı ile mücadele, polis ve gümrük işbirliği, uluslar arası dolandırıcılık ile mücadele ve sivil-ceza konularında adli işbirliği şeklinde

⁴⁹ Aynı yönde b.k.z, KASIM, Kamer, "Nato'ya ve ABD-AB İlişkilerine Etkisi Bakımından Ortak Avrupa Dış ve Güvenlik Politikası", Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, yıl:2002, sayı:2 sf. 87.

⁵⁰ ÇILDIR, Sezai, "Avrupa Birliği'nde Güvenlik ve Savunma Kimliği Arayışları ve Batı Avrupa Birliği", Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, (Yüksek lisans tezi), Muğla, 2002, sf. 67.

⁵¹ Toplumsal Katılım Gelişim Vakfı, Değişim ve Gelişim Sürecinde Avrupa Birliği ve Türkiye, Arı Yayıncılık, 2006, sf. 77.

isimlendirilen bu alanlar AB ortak savunma ve güvenlik politikasının temel konuları olmuştur⁵².

ABA'da her ne kadar çok önemli uluslar arası problemler görüşülmüş olsa da, üye devletlerin ulusal egemenlik anlayışları ve ortak savunma stratejisine kendi çıkar pencerelerinden bakmaları sebebiyle, ABA özgürlük, güvenlik ve adalet konularında çok büyük bir faaliyet alanı yaratamamıştır. Bu sebeple API, uluslararası boyutta olmaktan ziyade hükümetler arası bir seviyede kalmıştır⁵³.

ABA'dan sonra, 1999 tarihinde yürürlüğe giren ve ABA'da bazı değişiklikler getiren ATA ile, ABA üçüncü sütunda bulunan bazı konular birinci sütuna aktarılmış ve üçüncü sütun tamamen cezai konular ile ilgili bir bölüm haline gelmiştir. Kişilerin serbest dolaşımı, dış sınır kontrolleri, sığınma, göç, suçu önleme ve suçla mücadele etmekle ilgili tedbirlerin oluşturduğu özgürlük, güvenlik ve adalet alanı olarak belirtilen bu konular ATA ile birinci sütuna aktarılmıştır.

ATA ile üçüncü sütun, daha önce de belirttiğimiz gibi tamamen cezai konular ile ilgili bir bölüm haline gelmiştir. Bu kapsamda polis ve suçla mücadelede karşılıklı işbirliği, yabancı düşmanlığının önlenmesi, ırkçılık konuları gibi konular da sadece hükümetler arası bir boyut taşıyan ve kararların alınması için oy birliği gereken üçüncü sütuna bırakılmıştır. Böylece sınır aşan suçlar, terörizm, insan ticareti, çocuk istismarı, silah ve uyuşturucu madde kaçakçılığı ve yolsuzlukla mücadelede hükümetler arası işbirliğinin kapıları açılmıştır. Kanaatimizce ATA, özellikle üye devletler arasında cezai konuların gelişmesi bakımından büyük bir adım olmuştur. Üye devletler ulusal egemenliklerini zedeleyeceği düşüncesi ile cezai konulara yaklaşmak istemeseler de, üçüncü sütun cezai alanlarda işbirliği fırsatı verdiği için, üye devletlerin endişelerini bir parça olsun ortadan kaldırmıştır.

---

⁵² AB Türkiye Görünüm Dergisi, "Avrupa'nın Kilit Noktası: Adalet Gündemi", yıl:2006, sayı:5, sf. 8-9.

⁵³ Aynı yönde b.k.z, EFE, Haydar, "Avrupa Birliği'nin Ortak Dış ve Güvenlik Politikası Yaratma Çabaları ve Türkiye'ye Etkileri", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Topluluğu Ana Bilim Dalı, (Doktora tezi), İstanbul, 2005, sf. 78.

Birlik değerlerini dikkate alarak bir değerlendirme yapacak olursak, AB’de, birlik vatandaşlarının, AB’nin herhangi bir yerinden başka bir yerine kişilerin serbest dolaşımı ilkesi doğrultusunda serbestçe hareket edebilmeleri ve yasal bir güvenceye sahip olarak özgürce yaşayabilmeleri gerekmektedir. Zaten AB içinde ortak bir özgürlük, güvenlik ve adalet alanı oluşturma kavramının temeli bu bakış açısıdır.

Kişilerin serbest dolaşımı ilkesi ile ilgili olarak diğer bir deyişle özgürlük, güvenlik ve adalet alanı kavramları ile ilgili olarak Schengen Ant. önemli bir yere sahiptir. 1985 tarihinde Fransa, Belçika, Hollanda, Almanya ve Lüksemburg, bu beş ülke, içlerinde ikamet veya seyahat eden kişilerin serbestçe dolaşmasını sağlamayı kabul ederek ant’yı imzalamışlardır. Bu ant, özgürlük, güvenlik ve adalet alanı kavramları ile yakından ilgilidir. ATA ise önemli bir yenilik olarak, ortak bir özgürlük, güvenlik ve adalet alanı oluşturabilmek amacı ile Schengen Ant.’nı AB yetki alanına dahil etmiştir. Böylece ATA’nın özgürlük, güvenlik ve adalette, birlik içinde ortak bir alan yaratma düşüncesi net bir şekilde ortaya konmuştur.

ATA, özgürlük, güvenlik ve adalet alanı olarak genellediği bir Avrupa Adli Alanı da yaratmak istemektedir. Bu alanın amacı, AB üye devlet vatandaşlarının nerede bulduklarına bakılmaksızın, yargı organlarına başvururken herhangi bir engelle karşılaşmalarını engellemektir. Bu konu ile bağlantılı biçimde yargı organlarına başvuruda harç ve teminat ödemekten muaflik konuları ile ilgili ATA kapsamında düzenlemeler vardır⁵⁴.

Sığınma, dış sınır denetimleri, göç, uyuşturucu madde kaçakçılığı ve uyuşturucu bağımlılığı ile mücadele, polis ve gümrük işbirliği, uluslar arası dolandırıcılıkla mücadelece sivil-cezai konularda adli işbirliği şeklinde isimlendirilen ve ABA’da, AB’nin ortak savunma ve güvenlik politikasının da temeli sayılan bu alanlar ve ATA ile tamamen cezai konular ile ilgili bir bölüm haline gelen üçüncü sütun kapsamında ve yukarıda yaptığımız açıklamalar ışığında, AB genelinde ortak bir özgürlük, güvenlik ve adalet alanının sınırlarını nasıl tespit edeceğiz?

---

⁵⁴ ÜNAL, Şeref, “Avrupa Birliği Adalet ve İçişleri Politikası ve Türkiye”, http://www.yayin.adalet.gov.tr/7_sayi%20%C3%A7erik/Do%C3%A7%20Dr.%20%C5%9Ceref%20%C3%9CNAL.htm (Erişim:12.05.2007).

Başka bir ifadeyle, özgürlük, güvenlik ve adalet alanı, cezai konularla ilgilenen üçüncü sütundan mı ibarettir ya da sadece vize, sığınma, göç ve kişilerin serbest dolaşımı politikalarından mı oluşmuştur? Yani sadece cezai konular veya sadece cezai olmayan ve ATA ile birinci sütuna aktarılan konulardan birisi midir?

Kanaatimizce AB genelinde ortak bir özgürlük, güvenlik ve adalet alanı yaratma fikri ve özgürlük, güvenlik, adalet kavramları ne sadece üçüncü sütundan ne de sadece ATA ile birinci sütuna aktarılan konulardan oluşmaktadır. Çünkü ortak bir alan yaratmak oldukça önemli bir olgudur ve sadece bir grup suç tipi veya bir grup konu ile ilgili olması düşünülemez. Dolayısıyla üçüncü sütunda yer alan cezai alanlarla ilgili konular ve üçüncü sütundayken birinci sütuna aktarılan vize, sığınma, göç, kişilerin serbest dolaşımına ilişkin konular bir bütün olarak, AB genelinde ortak bir özgürlük, güvenlik ve adalet alanını oluşturmaktadır. Bu alana 1985 tarihli Schengen Ant.'nı ve 1 Eylül 1993 tarihinde yürürlüğe giren Schengen Uygulama Ant.'nı da eklemek gerekmektedir.

Bu bakış açısına ABA 2. maddesindeki birliğin amaçlarını incelediğimizde ulaşmak mümkündür. Birliğin amaçları ikinci maddede:

- Özellikle iç sınır denetimlerinin olmadığı bir alan yaratılması, ekonomik ve sosyal entegrasyonun sağlanması,
- Ortak bir savunma politikası ve savunma stratejisinin belirlenmesi,
- Üye devlet vatandaşlarının hak ve menfaatlerinin korunması,
- Topluluk müktesebatının korunması ve birlik politikalarının işlevselliğinin sağlanması,
- Kişilerin serbest dolaşımının sağlandığı, dış sınır kontrollerinin, sığınma, göç , suçla mücadeleyle dair yararlı tedbirlerin alındığı bir özgürlük, güvenlik ve adalet alanının oluşturulması,

şeklinde belirtilmiştir. Birliğin ABA 2. maddede belirttiği bu amaçlarını gerçekleştirebilmek ise hem kişilerin serbest dolaşımının sağlandığı bir özgürlük ve güvenlik alanı yaratmak ile hem de cezai konularda polis ve adli işbirliği çerçevesinde yürütülecek adalet ve güvenlik uygulamaları ile mümkün olabilecektir.

Sonuç olarak, birlik genelinde ortak özgürlük, güvenlik ve adalet alanı yaratma düşüncesi, iki ayrı sütuna aktarılan amaçlar ile bir bütünü oluşturmaktadır.

C-) Bölümleri

1-) Güçlendirilmiş İşbirliği

a-) Kavramı

Kendi aralarında yakın işbirliği kurmak niyetinde olan üye devletler, ulusal çıkarları sebebiyle, bütünleşme kavramına zaman zaman aynı pencereden bakamamışlardır. Çünkü birliğe yüklenen görevler ve üç sütun modeli, her bir üye devletin ulusal çıkarlarını ve egemenliklerini gözetip kollamasına neden olmuştur. AB'nin üye devlet sayısının giderek artması da, üye devletleri böyle bir kollamaya sevk etmiştir.

Bu korkular, bazı üye devletleri, hükümetler arası boyutta kalarak sorunların çözümünü kolaylaştıracak ve birliğin amaçlarına da uygun olarak düzenlenen bir mekanizma yaratmaya mecbur bırakmıştır. Böylelikle birlik amaçlarına, hükümetler arası bir yolla, doğrudan ve kısa sürede ulaşılabilecektir. Güçlendirilmiş işbirliği diğer bir deyişle hükümetler arası yakın işbirliği kavramı üye devletlerin bu ihtiyaçları çerçevesinde oluşmuş bir mekanizmadır. Avrupa bütünleşmesinde önemli bir basamak olan Schengen Ant. da bu ihtiyaç düşüncesi etrafında gelişmiştir.

b-) Kapsamı

Güçlendirilmiş işbirliği, ABA'nın VI. başlığı olan cezai konularda adli ve polis işbirliğine dair hükümler bölümündeki 40-42. maddeler ve VII. başlığı olan yakın işbirliğine dair hükümler bölümündeki 43-45. maddeler arasında düzenlenmiştir. ABA 43. maddede, AB üyesi devletlerin işbirliğine giderken uymaları gereken kurallar belirtilmiştir. Güçlendirilmiş işbirliği:

- Birliğin amaçlarını gerçekleştirmeye katkıda bulunmak ve birlik çıkarlarını gözetip korumak,
- İlgili ant.lara ve birliğin ulus üstü yapısına uygun olmak,
- İlgili ant.ların amaçlarına uygun olmak ve gerekli çaba sarf edilip tüm yolla tüketildikten sonra uygulanabilir olmak,
- AB üye devletlerin en azından çoğunluğunu ilgilendiren bir konu hakkında olmak,
- Schengen müktesebatını AB'ye dahil eden ant.ların hükümlerine herhangi bir etki yapmamak,
- İşbirliğine katılmayan üye devletlerin ulusal çıkarlarına, haklarına, sorumluluklarına etki etmemek,
- Her ne kadar belirli üye devletler arasında yapılsa da, talep edildiğinde diğer üye devletleri de kapsamak,
- AT kurucu ant.larının 2. maddesi ve ABA'nın 40. maddesinde açıklanan ek şartlara uygun olmak ve Konsey tarafından, belirtilen usul doğrultusunda yetkili olmak zorundadır.

Bu şartlara ek olarak ABA 40/1. maddesinde ek bir koşul mevcuttur.

Maddede güçlendirilmiş işbirliğinin, AT'nin yetkilerine saygı duymak zorunda olduğunun altı çizilmiş ve birliğin özgürlük, güvenlik, adalet alanı haline gelmesini, kendine amaç edinmesi gerektiği belirtilmiştir.

c-) Uygulanış Biçimi

Güçlendirilmiş işbirliğinin uygulanış biçimi ABA 40, 40a ve 40b maddelerinde görmek mümkündür. Buna göre, kendi aralarında güçlendirilmiş işbirliği oluşturmak isteyen üye devletler, taleplerini Komisyon'a sunarlar. Eğer Komisyon üye devletlerin talebini kabul etmezse, bu öneriyi Konsey'e sunmaz. Yani Komisyon, talebi Konsey'e sunup sunmamak hakkında bir nevi takdir yetkisine sahiptir. Fakat bu takdir yetkisini Komisyon'un sahip olduğu keyfi bir yetki olarak algılamak yanlış olur. Çünkü Komisyon taleple ilgili öneriyi Konsey'e iletmediği takdirde, talep sahibi üye devletlere iletilmemenin nedenleri hakkında açıklama

yapmak mecburiyetinde bırakılmıştır. Bu durumda talep sahibi üye devletler, güçlendirilmiş işbirliğini gerçekleştirmek için doğrudan Konsey'e başvurma hakkına sahiptirler. Diğer bir deyişle Komisyon'un talebe olumsuz bakması, güçlendirilmiş işbirliğiyle ilgili tüm kapıları kapatmamaktadır.

Konsey, Komisyon'un önerisi üzerine veya güçlendirilmiş işbirliğini talep eden üye devletlerle ilgili kararını, Avrupa Parlamentosu'nun da görüşünü alarak ağırlıklı çoğunlukla oyladıktan sonra açıklar. Konsey bu kararını alırken ABA 43-45. maddelerde yer alan yakın işbirliğine dair hükümleri de göz önünde bulundurmak zorundadır. Yine konu ile ilgili olarak, bir üye devlet, kanunun Avrupa Konsey'i de görüşülmesini talep edebilir. Bu talep üzerine Avrupa Konsey'i de ABA 40a maddesindeki usul doğrultusunda hareket edecektir(ABA 40a. madde).

Kurulmuş bir güçlendirilmiş işbirliği mekanizmasına dahil olmak isteyen devletlerin muhatap olacakları usul ise ABA 40/b maddesinde düzenlenmiştir. Güçlendirilmiş işbirliğine taraf olmak isteyen AB üyesi devlet, bu isteğini bildirmesi aldığı tarihten itibaren 3 ay içinde üye devletin oluşturulmuş işbirliğine katılması için gerekli olan düzenlemeleri de içeren talebini Komisyon'a ve Konsey'e iletir. Konsey, kendisine başvurulma tarihinden itibaren 4 yıl içinde taleple ilgili kararını verir.

Yine bu 4 yıllık süre içinde, güçlendirilmiş işbirliğine eklenme talebi ağırlıklı çoğunluk ile Konsey tarafından askıya alınmadıkça, işbirliğine dahil olma talebi kabul edilmiş sayılır. Eğer işbirliğine dahil olma talebi sebeplerini açıklar ve talebin yeniden ele alınması ile ilgili yeni bir tarih belirler. Buradan çıkarabileceğimiz sonuç, işbirliğine eklenme talebini askıya alırken, Konsey'in keyfi yetkiler ile hareket etmesinin imkansız olduğudur.

Güçlendirilmiş işbirliği mekanizmasının uygulanabilmesi için gerekli işletme harcamaları ve idari harcamaları, Konsey'in oybirliği ile aksine bir karar aldığı durumlar hariç olmak üzere AT bütçesinden karşılanması kararlaştırılmıştır. Fakat bazı hallerde bu tip harcamalar AT bütçesinden karşılanmayabilmektedir. Bu gibi hallerde ve yine Konsey aksi yönde bir görüş belirtmediyse, harcamalar üye

devletlerin bütçelerinden ve üye devletlerin gayri safi milli hasılları ile orantılı olarak karşılanacaktır(ABA 41. madde).

Güçlendirilmiş işbirliğinin niteliği ile ilgili bir önemli nokta da ABA 44. maddede düzenlenmiştir. Yakın işbirliği için gerekli olan kararlar alınırken müzakerelere Konsey'in bütün üyeleri katılabilirken, ilgili kararların kabulünde ise sadece işbirliğine katılan üye devletlerin oy hakkına sahip oldukları belirtilmiştir. İşbirliğine üye devletlerin, kendileri ile alakalı olduğu ölçüde, alınan kararları uygulamak zorunda olduklarından bahsedilerek bu karar ve tasarrufların sadece katılan üye devleti bağlayacağına üzerinde önemle durulmuştur. Kanaatimizce bu özelliği sebebiyle, işbirliği dahilinde alınan kararlar birlik müktesebatının bir parçasını oluşturmayacaktır. Bu sebeple güçlendirilmiş işbirliği mekanizması da hükümetler arası bir boyutta kalacaktır. Ama tabi ki bu hükümetler arası boyut, diğer AB üyesi devletlerin, işbirliğine katılmaları ile birlik genelinde ortak bir hal de alabilecektir.

Yukarıdaki açıklamalarımıza ek olarak, AB üyesi bir devletin, güçlendirilmiş işbirliğine katılmasa bile, işbirliğine katılan devletlerin uygulamalarına engel olamayacağını da belirtmekte yarar vardır. Her ne kadar, güçlendirilmiş işbirliği sadece onu kabul eden devletler arasında uygulanır ve sadece ilgili üye devletleri bağlar nitelikte olsa da, diğer AB üyesi devletlerin, birlik amaçları doğrultusunda davranması ve bu çeşit işbirliği uygulamalarına engel teşkil etmemesi gereklidir.

2-) Schengen Alanı

a-) Schengen Antlaşmasının Kapsamı

Taraf üye devletler arasında kara, deniz ve hava sınır denetimlerini diğer bir deyişle tüm iç sınır denetimlerini, kaldırmak, AB üyesi devlet vatandaşları ve üçüncü ülke vatandaşları arasında kişilerin serbestçe dolaşabildiği ve iç güvenliğin ortak bir şekilde üye devletler tarafından yerine getirildiği bir alan yaratmak amacı ile 14

Haziran 1985 tarihinde Hollanda, Belçika, Lüksemburg, Almanya ve Fransa tarafından imzalanan Schengen Ant. adını yapıldığı yer olan Lüksemburg'un Schengen şehrinde almıştır.

Schengen Ant.'ın çıkış koşullarına baktığımızda, bir önceki bölümde bahsettiğimiz güçlendirilmiş işbirliği mekanizmasının çıkış koşulları ile paralellik içerdiğini söyleyebiliriz. AB'nin herhangi bir yerinde, kişilerin serbest dolaşım ilkeleri doğrultusunda AB vatandaşlarının serbestçe hareket edebilmeleri, yasal bir güvenceye sahip olarak özgürce yaşayabilmeleri, iç sınır denetimlerinin güvenli biçimde kaldırılarak ortak pazara ulaşabilmek⁵⁵ amaçları hakkında AB üye devletlerinin net bir anlaşmaya varamamaları ihtiyacı üzerine Schengen Ant. imzalanmıştır. Uzlaşmaya varılamaması rolü, Schengen'i güçlendirilmiş işbirliği mekanizmasına benzetmiştir.

Her ne kadar bazı AB üyesi devletler, kişilerin serbest dolaşımı ilkesinin, sadece üye devletler arasında uygulanması gerektiğini, üçüncü devlet vatandaşlarına bu hakkın tanınmaması gerektiği ve üye devletler arasında dahi sınır kontrollerinin yapılması gerektiğini düşünseler de aksi yönde düşünen 5 devlet, kendi aralarında Schengen Ant.'ı imzalamışlardır.

Sonraki dönemde, bir uygulama ant. olmadan Schengen Ant.'nın ayaklarının yere basmayacağı düşünüldüğü için sonraki bölümde ele alacağımız 19 Haziran 1990 tarihli Schengen Uygulama Ant. yapılmıştır. Dolayısıyla, Schengen müktesebatı kavramına 1985 tarihli Schengen Ant.'nı ve 1990 tarihli Schengen Uygulama Ant.'nı dahil etmemiz gerekmektedir. Oluşan Schengen müktesebatı, uygulayan üye devletlerin sınırlarında gelişimini sürdüren bir Schengen Alanı'nı oluşturmuştur. Schengen Alanı, tıpkı güçlendirilmiş işbirliği mekanizması gibi, sadece onu kabul eden AB üyesi devletlerin sınırlarında ve o devletler arasında geçerli olacaktır.

---

⁵⁵ KAYA, Sezgin, a.g.e, sf. 128.

1985 tarihli Schengen Ant., ortak bir özgürlük, güvenlik ve adalet alanı yaratmak amacı ile oluşturulmuş ve geliştirilmiştir. Schengen hükümlerinin AB hukuku ile uyumlu ölçüde uygulanabilir olduğunu da unutmamak gerekir. Dolayısıyla, birlik hukuku Schengen'in de üzerinde olmaya devam etmektedir.

Birlik hukukunda önemli bir yere sahip olan Schengen Ant.'nda⁵⁶ üye devletler:

- Üye devletlerin ortak sınırlarında uygulanan kontrolleri kaldırmayı ve bunun yerine herhangi bir milliyet ayrımı gözetmeksizin dış sınırlarda kontrollerine devam etmesini,
- Schengen alanı dışından gelen kişilerin varış limanlarının ayrılmasını,
- Kendi ülkelerinde ikamet veya seyahat eden kişilerin serbest dolaşımının sağlanmasını,
- Sınırların denetlenmesi konusunda, ilgili yönetim birimleri arasında uyumlaştırma faaliyetlerini yerine getirmeyi,
- Yasadışı göçle mücadele edilmesini,
- Vize konusunda ortak bir politika belirlemeyi,
- Suçluların iade edilmesi ve mahkeme kararlarının yerine getirilmesine dair bilgilerin daha çabuk biçimde aktarılacağı bir sistemin kurulması ve adli-polis işbirliğinin güçlendirilmesini,
- AB üyesi olmayan üçüncü devletlerle, sınırlarındaki denetimleri uyumlaştırmayı,
- Terörizmle ilgili kuralların belirlenmesini (Dublin Sözleşmesi⁵⁷)

⁵⁶[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LezUriServ.do?uri=CELEX:4200A0922\(01\):EN:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LezUriServ.do?uri=CELEX:4200A0922(01):EN:HTML)
(Erişim: 15.08.2007).

⁵⁷ **Avrupa Topluluğu Üye Devletleri Arasında Terörizmin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi'nin Uygulanması Hakkında 4 Aralık 1979 Tarihli Dublin Sözleşmesi**: Sözleşme ile AT üye devletleri arasında veya devletlerden biri AT'na üye olmasa dahi Terörizmin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi'nin iadeye ilişkin kurallarının tam anlamıyla yani 13. madde gereğince koyulan çekince dikkate alınmadan uygulanması amaçlanmıştır.

Dublin Sözleşmesi, mevcut Terörizm'in Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesinden farklı yeni hükümler getirememiştir. Bu sözleşme ile Avrupa Terörizm Sözleşmesi'nin temel hükümlerine mümkün olabildiğince sınırsız bir geçerlilik sağlanmak istenmiştir. Bu nedenle 1. maddeye göre, bu sözleşme en az birisi Terörizmin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi'ni onaylamamış veya ihtirazi kayıt ile onaylamış olan iki AT üyesi devleti arasındaki ilişkilerde uygulama alanı bulur. AT'na üye olmakla beraber Terörizmin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi'ne taraf olmayan bir AT üyesi devlet ile diğer AT üyesi devlet arasındaki ilişkilerde, Dublin Sözleşmesi'ne dayanılarak Terörizmin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi'nin hükümlerine uygulanabilirlik kazandırılacaktır.

- Schengen Enformasyon Sistemi'nin yaratılmasını⁵⁸

kabul etmişlerdir.

Schengen Ant.'ın maddelerini inceleyecek olursak, kişilerin serbest dolaşımı ilkesi ile yakından ilgili olduğunu görmek mümkündür. Çünkü yasal biçimde vize işlemlerini yapan bir üçüncü devlet vatandaşı da AB üyesi devletlerde serbestçe seyahat edebilecektir. Bununla birlikte ant. ortak sınırların denetimi, sığınma hakkı, polis işbirliği ve adli işbirliğine dair hükümler getirerek, ortak bir özgürlük, güvenlik ve adalet alanı yaratma isteğini pekiştirmiştir.

Ant.'ya göre ortak sınırlarda kişilere yönelik denetimler herhangi bir milliyet politikası gözetilmeksizin kaldırılmış olsa da, kamu güvenliğinin gerekli gördüğü durumlarda, kısa süreliğine üye devlete denetim hakkı tanınabilecektir. Sığınma hakkı ile ilgili olarak, her üye devletin ulusal mevzuatının yürürlüğünün devam

---

Terörizmin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi'nin 13. maddesine göre bir çekince koyabilme imkanının sınır ve şartları Dublin Sözleşmesi'nin 3. maddesinde şöyle ortaya konulmuştur:

- Terörizmin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi'nin 13. maddesinin verdiği çekince hakkını kullanan her üye devlet Dublin Sözleşmesi'nin uygulanmasında çekince kullanmak isteyip istemediğini açıklar.
- Terörizmin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi'ni imzalayan, kabul eden fakat onaylamayan her üye devlet, Dublin Sözleşmesi'nin uygulanmasında Terörizmin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi'nin 13. maddesinin verdiği çekince hakkını kullanmak isteyip istemediğini açıklar.
- Terörizmin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi'ni imzalamayan her üye devlet kendisini, istisnasız ve lüzumundan fazla gecikmeden cezai takibatı sağlamak amacı ile olayı yetkili makamlarının önüne götürmekle yükümlü olduğu sürece, Terörizmin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi'nin 1. maddesinde sayılan fiillerden birini bu fiili siyasi suçla bağlantılı veya siyasi saikli bir fiil olarak görerek iadeyi reddetme hakkını kendisinde saklı tutup tutmadığını açıklayabilir.

Yetkili merciiler, o devletin kanunları gereğince vahim nitelikte bir suç olayındaki gibi karar vereceklerdir.

Dublin Sözleşmesi, Terörizmin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi'ni onaylamamış veya imzalamamış AT üyesi devletleri, sözleşmeyi onaylamaya ve sözleşmeye çekince koyan üye devletleri ise bu konuda tekrar düşünmeye sevk ettiği için olumlu bir adım olarak değerlendirilmektedir.

Ancak Dublin Sözleşmesi'nin 3. maddesinin 3. fıkrası, Terörizmin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi'nin 13. maddesinden daha yumuşak bir hüküm içermektedir. 13. maddeye göre çekince koyacak olan devlet, suçun değerlendirilmesinde suçun kendine has vahim yönlerini göz önüne almayı taahhüt etmek şartı ile çekince koymak hakkına sahiptir. Oysa Dublin Sözleşmesi'nin 3. maddesinde böyle bir şart öngörülmemiştir. Fakat 3. maddenin 4.fıkrası ile, üye devletler arasındaki yukarıda belirtilenler dışında kalan çekinceler hükümsüz kılınmıştır.

⁵⁸ **Schengen Enformasyon Sistemi:** Sistem, AB üyelerinin polis merkezleri ve konsolosluklarının belirli kişiler, çalıntı veya kayıp eşyalar hakkında bilgi alabilmelerini sağlayan otomatik bir sistemdir. Üye devletler, ana sisteme bağlı olan SIRENE olarak isimlendirilen ayrı bir mekanizma tarafından da desteklenen ulusal bağlantılar aracılığı ile polis, gümrük ve yargı kuruluşları arasında veri alışverişini sağlamaktadırlar. Bu sistem şimdilerde büyük gelişmeler kaydederek göç konusunda da verilerin toplandığı bir Avrupa Enformasyon Sistemi haline dönüşmüştür.

edeceği belirtilmiştir. Fakat bir sığınma başvurusu ile karşı karşıya kalındığında, bu başvuruyu hangi ülke yetkili organlarının yapacağı özel olarak belirlenmiştir. Polis işbirliği kapsamında, bir üye devlet polisinin diğer ülke topraklarında takip hakkına sahip olduğu fakat suçluyu yakalama ve tutuklama yetkisinin olmadığı kabul edilmiştir. Adli işbirliği kapsamında ise, suçluların iadesi usulünde tüm üye devletlerin yararlanacağı ortak kurallar yaratılmıştır.

Schengen Ant.'ın yürürlüğe girmesi ile, kişilerin serbest dolaşımı, vize, ortak sınırların denetimi, sığınma hakkı, adli-polis işbirliği kavramlarına açıklık getirilmiştir. Bu gelişmelerle birlikte, AB içinde kişilerin tam olarak serbest dolaşımını sağlamak demek, AB'de iç sınır denetimlerinin büyük oranda kaldırılması anlamına geldiği ve uluslar arası suç ve terör Avrupa vatandaşlarını ve AB'yi tedirgin eden konular oldukları için, AB'ye üye devletler açısından güvenlik sorunlarının ortaya çıkma olasılığı da yadsınamaz bir gerçektir.

b-) Schengen Antlaşmasına Üye Devletler ve Bu Devletlerin Hukuki Durumları

Almanya, Belçika, Fransa, Lüksemburg ve Hollanda, kurucu devlet olarak 14 Haziran 1985 tarihinde Schengen'i imzalamışlardır. Ant.'ya AB üyesi olmayan İzlanda ve Norveç'in yanı sıra, İtalya 1990, İspanya ve Portekiz 1991, Yunanistan 1992, Avusturya 1995, İsveç, Finlandiya ve Danimarka 1996 tarihlerinde ant.'ya katılmışlardır.

Schengen Ant. 21 Aralık 2007 tarihinde genişleyerek üye sayısını 24'e çıkarmıştır. Bunun anlamı 24 üye devlette yaşayan yaklaşık 400 milyon kişinin serbestçe dolaşımı anlamına gelmektedir⁵⁹ ⁶⁰. Schengen'e katılan yeni üyeler, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Macaristan, Letonya, Litvanya, Malta, Polonya, Slovakya ve Slovenya'dır. Kıbrıs Rum Kesimi 2009 yılında, Bulgaristan ve Romanya ise 2011 yılında ant.ya taraf olacaklardır.

⁵⁹ www.ikv.org.tr/sozluk2php?ID=1257 (Erişim: 20.01.2008).

⁶⁰ www.acikogretim.in/schengen-antlasmasi-t882.html (Erişim: 20.01.2008).

Schengen alanının kapsamında bulunan üye devletler, vize, sığınma hakkı, göç, ortak sınırların denetimi, adli-polis işbirliği alanlarında birbirleri ile uyum içinde bulunmak zorundadırlar. Her aday ülke, Schengen Uygulama Faaliyet Planı adı altında bir raporu AB'ye sunmak zorundadır. Çünkü Schengen Ant. ATA ile AB müktesebatına dahil edilmiştir ve AB'ye dahil olmak isteyen aday devletler öncelikle Schengen'e uygun olmak zorunda olan bir konuma getirilmişlerdir.

Dolayısıyla, Schengen alanı kurallarını bünyesinde barındırmayan bir aday devletin, AB üyesi olmak gibi bir lüksü kalmamıştır. Bu koşul, İngiltere gibi salt ulusal çıkarlar doğrultusunda hareket edip, Schengen alanına yanaşmamanın da önünü kanaatimizce kapatmış ve bu alandaki keyfiyeti de sona erdirmiştir. Schengen alanı, İngiltere ve İrlanda'nın dahil olmamaları sebebiyle hem değişken geometri Avrupa kavramına hem de çok vitesli Avrupa yaklaşımına uymaktadır⁶¹. Her ne kadar bazı keyfiyetleri sona erdirse de, bu özelliğinin de göz ardı edilmemesi gereklidir.

c-) Schengen Uygulama Antlaşması

c1-) Kapsamı

Schengen Uygulama Ant.⁶² 19 Haziran 1990 tarihinde beş kurucu Schengen üye devlet tarafında imzalanmış, 1 Eylül 1993 tarihinde yürürlüğe girmiş ve 26 Mart 1995 tarihinden itibaren uygulanmaya başlanmıştır. Schengen Uygulama Ant. ve ekleri, çeşitli devletler ile imzalanan katılım ant.ları ve bunların ekleri ve Schengen Uygulama Ant.ile oluşturulan İcra Komitesi karar ve beyanları ile kurumlar tarafından uygulama maksadı ile yapılan ve icra komitesi tarafından karar olarak tanımlanan işler ile birlikte, Schengen müktesebatı, Schengen Ant. kapsamında bir bütünü oluşturmaktadır.

⁶¹ UÇKAN, DAĞDEMİR, Elif, “ Avrupa Birliği'nin Bütünleşme Sürecinde Esneklik Kavramı: Amsterdam Antlaşması Çerçevesinde Bir Değerlendirme” http://www.politics.ankara.edu.tr/dergi/pdf/565/2/2_elif_uckan_dagdemir.pdf (Erişim:01.03.2008).

⁶² [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:42000A0922\(02\):EN:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:42000A0922(02):EN:HTML) (Erişim:14.02.2008).

Tıpkı Schengen Ant. gibi, AB aday ülkeler, Schengen Uygulama Ant.'na ve eklerine de uymak zorundadırlar. Uygulama Ant. 142 maddeden oluşmaktadır.

Antlaşmanın:

- 39-47. maddeleri, polis alanında işbirliğine ilişkin genel hükümlerden,
- 48-58. maddeleri, cezai konularda yani ceza alanında adli yardımlaşma hükümlerinden,
- 59-66. maddeler, ne bis in idem⁶³ ilkesi ve suçluların iadesi hükümlerinden,
- 67-69. maddeler, ceza hükümlerinin infazlarının aktarılması hükümlerinden,
- 70-76. maddeler, uyuşturucu maddeler ile mücadele hükümlerinden,
- 77-91. maddeler, ateşli silahlar hükümlerinden,
- 92-112. maddeler, Schengen Enformasyon Sistemi hükümlerinden

oluşmaktadır.

Madde içeriği bu şekilde olan Schengen Uygulama Ant. özellikle kişilerin serbest dolaşımı ilkesi çevresinde biçimlenmiştir. Kişilerin serbest dolaşımının sağlanmasında gerekli olan güvenlik ve suçla mücadele yöntemleri belirtilmiştir. Özellikle sınır aşan suçlar ile mücadelenin ve suç faillerinin takip edilebilmesi konusunda ise Schengen Enformasyon Sistemi'nin altı çizilmiştir.

Ayrıca ant.nın 1. maddesinde dahili-harici sınırlar, iç uçuşlar üçüncü devletlerin durumu, yabancılar, sınır kontrolleri, ortak geçiş noktaları, ikametgah izni, yolcuları bir yerden diğer bir yere yasal olarak taşıyanlar ve sığınma hakkı isteyen kişilerin durumları tek tek açıklanmıştır. 1. maddede bu kelimeler ayrı ayrı yazılıp karşılıklarına sözleşme kapsamında içerdikleri anlamlar ve sözleşme kapsamında bu kelimelerden neyin anlaşılması gerektiği yazılmıştır. Kanaatimizce, bu kavramların ayrı ayrı anlamları ile verilmesi, konulara verilen önemin bir yansımasıdır.

---

⁶³ Ne Bis In Idem İlkesi: Bu kural, failin fiili muhakeme edilmiş ve muhakemenin sonunda verilen hüküm de kesinleşip kesin hüküm halini almış ise aynı fiil ve aynı fail hakkında aynı türden bir dava açılmaması ve açılırsa reddedilmesi anlamına gelir.

c2-) Polis Alanında İşbirliği

Schengen Uygulama Ant.'ın en önemli özelliği, polis alanında işbirliğinin ve işbirliği metodlarının düzenlenmiş olmasıdır. Schengen Enformasyon Sistemi'nin de, işbirliğinin gerçekleştirilmesinde büyük payı olacağı kuşkusuzdur. Polis işbirliği ant.'ın 39-47. maddelerinde ayrıntıları ile düzenlenmiştir. Ant.'nın üçüncü bölümünde “ Polis ve Güvenlik ” ana başlığı altında, polis işbirliği alt başlığı ile detaylı düzenlemeler dikkat çekmektedir.

Polis işbirliği alanında belirtilen işbirliği metodları ise;

- 39. maddede üye devlet polis memurları arasında bilgi değişimi
- 40. maddede sınır ötesi izleme ve takip hakları
- 47. maddede iletişim memurlarının değişimi

olarak belirtilmiştir.

Sınır ötesi izleme hakkının hangi suçlar için kullanılabileceği ant.'nın 40/7. fıkrasında tek tek sayılmıştır. Bu suçlar:

- Kasten adam öldürmek
- Taksirle adam öldürmek
- Irza geçmek
- Kundakçılık
- Sahte para basmak
- Ağırлатıcı sebep içeren nitelikli hırsızlık
- Şantaj
- Adam kaçırmak
- Rehin almak
- İnsan kaçakçılığı ticareti
- Kanuna aykırı uyuşturucuların ticareti
- Patlayıcı maddelerle ilgili konularda kanuna aykırı hareket etmek
- Patlayıcı maddeleri kullanarak kasten zarar vermek
- Tehlikeli kimyasal maddelerin kanuna aykırı taşımacılığı

Sınır ötesi takip hakkının hangi suçlar için kullanılabilceği ise ant.nın 41/4. fıkrasında tek tek sayılmıştır. Bu suçlar 40/7. fıkrasında sayılan suçlar ve bunlara ek olarak, ölüm veya ciddi yaralanma ile sonuçlanan bir kazadan sonraki durdurma ve gerçekte alakalı olarak ayrıntıları vermedeki başarısızlık suçu olarak açıklanmıştır.

Bu suç tiplerinin tek tek sayılmış olması, kanaatimizce, üye devletlerin ulusal egemenlik kaygıları ile alakalıdır. Çünkü polis, bu suçlarla ilgili olarak, başka bir üye devlette sıcak takip ve izleme hakkına sahip olmuştur. Bu suç tipleri üye ülkelerin ceza ve ceza muhakemesi hukukları ile dolayısıyla ulusal egemenlik kavramları ile yakından ilgilidir. Sınır aşan işbirliğinin bu şekilde gelişmesi ve üye devletlerin çekinceleri sebebiyle, suç tipleri netleştirilmiş ve endişeye yer vermeyecek şekilde açıklanmıştır.

c3-) Schengen Müktesebatının Avrupa Birliği Üçüncü Sütununa Aktarılması

Schengen müktesebatı ATA'ya ek 2 No'lu Schengen Müktesebatını AB Çerçevesi ile Bütünleştiren Protokol ile ATA'ya dahil edilmiştir. Schengen müktesebatı adı altında ATA'ya dahil edilen içerik şöyledir⁶⁴:

- 14 Haziran 1985 tarihli Schengen Ant.
- 19 Haziran 1990 tarihinde Schengen'de imzalanan ve 14 Haziran 1985 tarihinde Schengen'de Ortak Sınırlardaki Kontrollerin Kademeli Olarak Kaldırılmasına Dair Ant.'yı yürürlüğe koyan konvansiyon ile ilgili son senet ve ortak hükümler
- İtalya, İspanya, Portekiz, Yunanistan, Avusturya, Danimarka, Finlandiya ve İsveç ile değişik tarihlerde imzalanan Schengen Ant.'nın ve 1990 Schengen Uygulama Ant.'nin katılım protokolleri ve ant.ları ile ilgili son senetler ve bildirimler
- Schengen Uygulama Ant. tarafından kurulan İcra Komitesi bünyesinde kabul edilen kararlar ve bildirimler ile İcra Komitesi'nin

---

⁶⁴ Detaylı bilgi için b.k.z, BOZKURT, Enver, ÖZCAN, Mehmet, KÖKTAŞ, Arif, a.g.e, sf. 452.

karar verme yetkisi vermiş olduğu kurumlarca konvansiyonu yürürlüğe koymak için kabul edilen kararlardır.

Bu müktesebat, ATA'ya katılmak ile, AB'nin birincil hukukuna da dahil olmuş kabul edilmektedir. Bu önemli bir gelişmedir. Ayrıca yine 2 No'lu Protokol'ün 1. maddesinde, Schengen işbirliği, üye devletler arasındaki güçlendirilmiş yani yakın işbirliği kabul edilmiştir ve bu işbirliğinin ABA ve ATA'nın ilgili hükümlerine dikkat edilerek geliştirileceği belirtilmiştir.

Protokolün 2. maddesine göre, ATA'nın yürürlüğe girmesinden itibaren, üye devletlerde Schengen'in otomatik biçimde uygulanacağı kabul edilmiş ve Schengen İcra Komitesi, görevini Konsey'e bırakmıştır. Bunlara ek olarak yine 2. maddede hukuk düzeninin ve iç güvenliğin korunması ile ilgili önlemler hariç olmak üzere, Schengen müktesebatına ilişkin olarak ATAD'a birtakım yetkiler verilmiştir. 2. madde bizi ABA 35. maddeye götürmektedir. Çünkü ABA 35/1. madde, ATAD'a, 35. maddede belirtilen şartlara uygun olarak, çerçeve kararların ve üçüncü sütun konuları altında kurulan konvansiyonların yorumuna dair kararların geçerli olmalarına, yorumlanmasına ve onları yürürlüğe koyan önlemlerin geçerliliği ve yorumlanmasına ilişkin ön karar verme hakkı verme hakkı vermiştir. Bu sebeple Schengen müktesebatının yorumu ile ilgili olarak ATAD ön karar usulü⁶⁵ ile görüşme hakkına sahip olmuştur.

---

⁶⁵ **Ön Karar Usulü:** Ön karar davası şeklinde de adlandırılan bu usulde, ATA , ulusal mahkemelerce yapılan ve VI. bölüm dahilinde olan:

- Sözleşmelerin yorumlanması
- Çerçeve kararların ve kararların geçerliliği ve yorumlanması
- Bu işlemler ile ilgili olarak alınan önlemlerin geçerliliği ve yorumlanması

konularında ATAD'a karar alma yetkisi vermiştir (ATA 35/1. madde). Bu yetki sadece iç hukukta kararlarına karşı itirazın mümkün olmadığı yargı organları için ve ihtiyari veya zorunlu; üye devletlerin tüm yargı organları bakımından ihtiyari veya üst mahkemeler bakımından zorunlu olabilecektir.

Ön karar usulünün uygulanmasının amacının, Topluluk mevzuatında yorum birliği sağlamak ve Topluluk mevzuatının geçerliliğini denetlemek olduğu açıktır. Bu usulle, bağlayıcı karar alma yetkisi ATAD'a verilmiştir. ATA 234. maddeye göre, ulusal mahkeme, Topluluk mevzuatına aykırılık iddiasını bekletici mesele olarak kabul edip iddiayı ATAD'a yollayacaktır. ATAD, Topluluk mevzuatının nasıl yorumlanması gerektiğine karar verip bu kararını ulusal mahkemeye gönderecek ve ulusal mahkeme ATAD kararına uygun şekilde davayı sonuçlandıracaktır.

d-) Schengen Uygulama Antlaşmasını Konu Alan Avrupa Topluluğu Adalet Divanı Kararlarından Örnekler

d1-) Gözütok/Brügge Kararı

i-) Giriş

Failin fiilinin muhakeme edilmiş ve muhakemenin sonunda verilen hükmün kesin hüküm halini alması halinde aynı fail hakkında aynı türden bir dava açılmaması ve açılırsa reddedilmesi anlamına gelen düğer bir deyişle hiç kimse hakkında aynı fiil sebebiyle birden fazla yargılama-cezalandırma yapılamayacağı anlamına gelen ne bis in idem ilkesinin bir yansıması da, daha önceki açıklamalarımızda da belirttiğimiz gibi, Schengen Uygulama Ant. 54. maddesinde yer almaktadır.

54. maddede, ne bis in idem ilkesinin nasıl yorumlanması gerektiği belirtilmiştir. Bu maddede de, ant.ya taraf devletlerde yargılaması kesinleşip kesin hüküm halini alan bir kişinin bir cezaya mahkum edilmesi veya bu cezanın infazının yapılmış olması veya ilgili devlet hukuk sistemine göre artık infazına gerek olunamayacak hale gelmesi durumlarında, diğere bir ant. tarafı devlette aynı vakıa ile ilgili olarak kovuşturulamayacağı belirtilmiştir. Uygulama ant. 55. madde de ise, bu maddenin üç istisnasından bahsedilmiştir. Bunlar:

- Suç teşkil eden ve yabancı bir devlette meydana gelen fiilinin kısmen veya tamamen ve yabancı mahkeme kararına konu edilen ulusal devlette meydana gelmiş olması,
- Milli güvenlik veya ulusal çıkarlar aleyhine işlenen bir suç olması,
- Suçun kamu görevlilerince ve görevlerini kötüye kullanma şeklinde işlenmiş olması halleridir.

AB, sağladığı büyük entegrasyon nedeni ile, geniş sınırlara ulaşmış ve bu geniş sınırlarda yani sınır ötesinde de adaletin sağlanması bir zorunluluk hainle gelmiştir.

Ne bis in idem ilkesi ve ulusal hukuklarda farklı yorumlanması ile ilgili sorunların önüne geçilmesi amacıyla, aslında iki farklı dava olan Gözütok ve Brügge davaları⁶⁶ ulusal mahkemelerce sorulan sorular ve olayların aynı paralelde olmaları sebebiyle birleştirilmiştir. Bu dava, AB III. sütunu olan cezai alanda polise ilişkin hususlar ile adli konularda işbirliği hakkındaki ilk ön karar davası olması açısından da önemlidir.

ii-) Maddi Vakıalar

İlk dava H. Gözütok aleyhine gelişmiştir. Gözütok, ticari işletmesinde Hollanda kanunlarında belirtilen yasal sınırı aşan miktarda uyuşturucu bulundurduğu için, cezai takibata uğramıştır. Savcının sunduğu ön ödeme teklifinin Gözütok tarafından kabul edilmesi üzerine Hollanda savcılığı tarafından kovuşturmaya yer olmadığına karar verilmiştir. Çünkü Hollanda Ceza Hukuku'na göre üst sınırı 6 yıl ve az olan suçlar bakımından, savcıya ön ödeme teklifi yetkisi verilmiştir. Böylece Hollanda savcılığı kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vermiştir.

Fakat Almanya ulusal mahkemesi ise, Hollanda savcılığı ile aynı suç gerekçesini göstererek Gözütok hakkında tutukluluk kararı verip onu hapis cezasına mahkum etmişlerdir. Bunun üzerine Gözütok, Hollanda savcığının kovuşturmaya yer olmadığına dair kararını ve Schengen Uygulama Ant. 54. maddeyi göstererek itiraz etmiş ve Alman ulusal mahkemesi bunun üzerine kovuşturmaya devam etmeme kararı almıştır. Alman savcılığı karara itiraz etmiş, itiraz üzerine konu ATAD'ın önüne gelmiştir.

Böylece ortaya, ön karar prosedürü kapsamında yöneltilen “*Hollanda hukuk sistemine göre kovuşturmaya devam etmeme kararının alınması, Schengen Uygulama Ant. 54. maddesi uyarınca aynı olaylar bakımından Almanya’da da kovuşturmanın yürütülmesine engel teşkil eder mi?*” sorusu ortaya çıkmıştır.

---

⁶⁶ TAŞDEMİR, Hakan, GİRGİN, Pınar, “ III. Sütuna İlişkin İlk Ön Karar Davası-Gözütok ve Brügge Kararı’na İlişkin Bir Değerlendirme”, Doğu Üniversitesi Dergisi, 09.01.2008 sayı, sf. 77-78.

İkinci dava ise Alman vatandaşı olan K. Brügge hakkındadır. Brügge, Belçika vatandaşı olan Leliaert'e karşı etkili eylem(müessir fiil) uygulamakla, Belçika ulusal mahkemesince suçlanmıştır. Konu ile ilgili hem Almanya'da hem de Belçika'da kovuşturma yapılmıştır. Belçika'da yapılan kovuşturma tamamlanmadan, Alman ulusal mahkemesi, Brügge'ye uzlaşma teklifinde bulunmuş ve bu teklif kabul edildiği için kovuşturma aşaması sona erdirilmiştir.

Bu dava da, ön karar prosedürü kapsamında yöneltilen “ *Schengen Uygulama Ant. 54. maddesi uyarınca Belçika savcılık makamı, kendi ülkesindeki savcılık makamınca belirli bir miktarın ödenmesini takiben ceza muhakemesine devam edilmemesini içeren bir uzlaşma teklif edilen ve kendisi de söz konusu ödemeyi yapmış olan bir Alman vatandaşının, bu uzlaşmaya konu olan aynı fiiller bakımından yargılanmak ve mahkum edilmek üzere bir Belçika mahkemesinin önüne getirilmesini talep edebilir mi?*” sorusu ortaya çıkmıştır.

iii-) ATAD'ın Görüşü

Üçüncü sütuna ilişkin bir konuda, Schengen Uygulama Ant. 54. maddesi ile ilgili olarak ön karar usulü doğrultusunda kendisine yapılan başvuruyu inceleyen ATAD, “ *Schengen Uygulama Ant. 54. maddesinde düzenlenen ne bis in idem ilkesi, mevcut davada söz konusu olanlar gibi kovuşturmanın devamını önleyen prosedürlere bir üye devletin savcılık makamı tarafından başvurulması sonucu, sanığın belirli yükümlülükleri yerine getirmesi özellikle da savcılık tarafından tespit edilen belirli bir miktar paranın ödenmesi koşulu ile, söz konusu devlette başlanılmış olan ceza muhakemesinin bir mahkeme dahil olmaksızın sona erdirilmesi durumunu da kapsamaktadır.*” şeklinde bir ön karar vermiştir.

ATAD bu kararında, bir üye devlet tarafından verilen ceza muhakemesinin sürdürülmesine yer olmadığına dair kararı da 54. madde kapsamında değerlendirilmiştir. Kanaatimizce ATAD burada, yasal prosedürler yerine fail- mağdur açısından, fiilin oluşturduğu yaptırım ile ilgilenmiştir. Bu sebeple, hukuka

aykırı fiilin yaptırımı bağlanıp, bu yaptırım sonucu ortaya çıkan yükümlülüğün yerine getirilip getirilmemesi üzerine durulmuştur.

d2-) Leopold Henri Van Esbroeck Kararı

i-) Giriş

İnceleme konusu olan ATAD-Adli Polis İşbirliği konulu C-436/4 sayılı ön kararda⁶⁷, ATAD'ın 9 Mart 2006 tarihli yargılamasının ikinci oturumunda, Leopold Henri Van Esbroeck'e karşı cezai yargılama usulleri uygulanmıştır.

Detaylı bilgilerini sonraki bölümde vereceğimiz davada, aynı eylemler kavramı, uyuşturucu ithalatı ve ihracatı konusu hakkındaki, Schengen Uygulama Ant.'nı imzalayan devletlerdeki değişik yasal uygulamalar tartışılmıştır. Ayrıca cezai sorunlarda adli-polis işbirliği, protokolü tamamlayan Schengen müktesebatı, Schengen Uygulama Ant. kuralları, İnsan Haklarını Korumak başlıklı 7 No'lu Avrupa Konvansiyonu'nun 4. maddesi, Uluslararası Sivil ve Politik Haklar Sözleşmesi 14/7. maddesi, Schengen Uygulama Ant. 54. maddesi ve ne bis in idem kurallarına değinilmiştir.

Cezai yargılamanın özetinde, özellikle ne bis in idem ilkesinin altı altı çizilmiş ve bu ilkenin Schengen Uygulama Ant. 54. madde de özel bir yere konduğu belirtilmiştir. Başka bir üye devlette suçlu bulunmuş kişinin, ant. üyesi olan ve ikinci suçun işlendiği devlette yapılan cezai yargılamasında suçlu bulunacağıının belirginleştiği hallerde, ikinci devlettteki bu duruşmadan önce ne bis in idem ilkesinin uygulanabilir ve kabul edilebilir durumlarına bakılması gerekir denilmiştir.

---

⁶⁷<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/=Rechercher&alldocs&docj&docj&docop=docop&docor&docor&docjo=docjo&numaff=C-436/04&datefs=&datefe=&nomusuel=&domaine&mots=&mots=&resmax=100> (Erişim: 18.12.2007)

Karara bakıldığında, ant.nın 54. maddesine göre, suç terimim olarak en üst seviyede kullanılan ne bis in idem ilkesinin anlamının, o maddenin maddi diğer bir deyişle içeriksel kimliğini, başvurunun amacı ile ilgili bir ölçüt olarak, ayrılmaz bir şekilde bir diğeriyle birleşmiş yasal sınıflandırılması ne olursa olsun onlara verilen veya yasal ilgisi korunan varoluşun gerçek sebepleri gibi anlaşılmış olması gerektiği açıkça vurgulanmıştır.

Dolayısıyla ne bis in idem ilkesi, ant. tarafı üye devletlerin, kendi cezai adalet sistemleri içinde birbirleri ile karşılıklı güven sağlamış olmalarına dair bir yol göstermektedir. Hatta taraf devletlerin ulusal ceza hukuklarında herhangi bir uyumlaştırma olmasa ve sonuç üye devletlerde farklı olsa bile, üye devletlerin ulusal hukukunun uygun bulması halinde, her bir ant. üyesi devlet, diğer üye devletin cezai hukuk gücünü tanıyacaktır.

ii-) Maddi Vakıalar

Belçika uyuğuna tabi Leopold Henri Van Esbroeck, 1 Haziran 1999 tarihinde Norveç'e yasadışı uyuşturucu ithal ettiği gerekçesi ile, 2 Ekim 2000 tarihinde Norveç ilk derece mahkemesi tarafından yargılanmış ve 5 yıl hapis cezasına mahkum edilmiştir. Yargılanmasının devamı süresinde meşruten⁶⁸ tahliye edilerek gözetim dahilinde Belçika'ya gönderilmiştir.

27 Kasım 2002 tarihinde, Van Esbroeck, 31 Mayıs 1999 tarihinde listede belirtilen uyuşturucu maddelerin, 31 Mayıs 1999 tarihinde Belçika'dan Norveç'e yasadışı ihracatını yaptığı gerekçesi ile iddia makamı karşısına sevk edilmiş ve 19 Mart 2003 tarihinde Belçika Antwerp Ceza Mahkemesi tarafından 1 yıl hapis cezasına çarptırılmıştır. Bu hüküm 9 Şubat 2004 tarihinde Antwerp Yüksek Mahkemesi tarafından bozulmuştur.

---

⁶⁸ **Meşruten Tahliye(Sartla Salıverilme):** Cezasının belli bir kısmını çekmiş ve iyi hal sahibi olduğu belirlenmiş bulunan hükümlülerin, mahkumiyet süreleri bitmeden serbest bırakılmalarıdır. Serbest bırakılan kişi, mahkumiyet süresi içinde suç işlemez ve koşullara uyarsa, ceza çektirilmiş sayılır.

Bütün bu mahkemeler, 1972 tarihinde adı Tek Konvansiyon (Single Act) olarak değiştirilen, 1961 tarihli Uyuşturucu Maddeler Konulu Tek Konvansiyon'un 36/2a fıkrasına göre müracaatta bulunmuşlardır ki, bu fıkrada belirtilen ve yasadışı uyuşturucu ihracatı ve ithalatını kapsayan katalog sularının her birinin, eğer değişik ülkeler ile bağlantılı ise, birbirinden ayrı suçlar olarak kabul edileceği belirtilmektedir.

Bu kararı irdelerken, Norveç ve Belçika arasında Schengen Uygulama Ant. 54. maddesinin, 25 Mart 2001 tarihinde kabul edildiğini de göz önünde bulundurmakta yarar vardır.

Sonuç olarak Henri Van Esbroeck, aynı fiilden dolayı iki defa yargılanmış ve hüküm giymiştir. Bu şekilde ne bis in idem ilkesi ve ant.nın 54. maddesi ihlal edilmiştir.

iii-) ATAD Görüşü

ATAD bu kararında, ant.nın bağlayıcılığını kabulden sonraki, yargılaması yeni bertaraf edilmiş kişi hakkındaki fiiller adına bir kovuşturma başlatıldığında, zaman bakımından uygulanacağını ve ilk yargılamanın yapıldığı tarihin önemli olmadığını kabul etmiştir.

54. madde altında, hint keneviri dahil olmak üzere aynı uyuşturucu maddelerin ticaretinin veya Schengen müktesebatını kabul edildiği iki ye devlet arasında, ülkelere dair yasal sistemler içindeki davranışın yasal sınıflandırılması ne olursa olsun, aynı eylemleri meydana getireceği vurgulanmıştır.

Kanaatimizce bu kararında ATAD, devletlerarasında karşılıklı güven ve karşılıklı tanıma ilkelerini ceza hukukunda uygulamış olmaktadır. Söz konusu karşılıklı güvenin, aynı olaylara ilişkin olarak ulusal ceza hukuklarının uygulanması halinde, farklı bir sonuç doğsa bile, diğer ye devlete ulusal ceza hukukunun tanınması gerektiğini dile getirmiştir.

III-) POLİS VE ADLİ İŞBİRLİĞİ KAPSAMINDA ÜYE DEVLETLER ARASINDA CEZA HUKUKUNUN KAPSAMI

A-) Genel Olarak Polis ve Adli İşbirliği

AB'nin tarihsel oluşum sürecinde ilk amaç olarak ekonomik hedefler yer almış ve bu sebeple, öncelikli olarak bu hedefleri yerine getirmeye yönelik politikalara hız verilmiştir. Fakat birliğin entegrasyon süreci öyle bir gelişme kaydetmiştir ki, sadece tarım, balıkçılık, rekabet şeklinde tanımlanan politikalara birliğe yetmemeye başlamıştır. Böylelikle Toplulukların oluşturduğu ve önceliği ekonomiye dayandırdıkları birlik, kendini aşarak supranasyonel ve sui generis⁶⁹ bir oluşum halini almıştır.

AB 29/2. maddede, cezai konularda polis ve adli işbirliğinin yani üçüncü sütunun temel amacının özellikle terörizm, insan kaçakçılığı, çocuklara karşı işlenmiş suçlar, yasadışı uyuşturucu ve silah ticareti, yolsuzluk ve yozlaşma gibi organize şekilde işlenebilme niteliği olan suçları önlemek olduğu açıkça belirtilmiştir.

Fakat bu suç tiplerinin kamu hukukunun alt dalı olan ceza hukukunun bir parçası olması bununla birlikte AB üyesi devletlerin ceza hukukunu ulusal egemenlik alanları olarak görmesi ve bu alanla ilgili uluslar arası boyutta deyim yerindeyse ser verip sır vermemeleri, üçüncü sütun kapsamında aşağıda gruplanan birçok soruna⁷⁰ yol açmıştır. Şöyle ki:

- Üçüncü sütun kapsamında yapılan üye devlet hükümetleri arasındaki işbirliğinin karışıklığı,
- Üçüncü sütun kapsamında incelenen konuların özellikle insan haklarını korunması ile ilgili olması,
- Üçüncü sütunun hukuki vasıfları ile ilgili üye devletler bünyesinde oluşan yanlış fikirler,

⁶⁹ **Sui Generis:** Kendine özgü.

⁷⁰ PEERS, Steve, EU Justice and Home Affairs Law, Pearson Education Ltd., London, 2000, sf. 1-7

- Üçüncü sütuna verilmesi gereken önem konusunda üye devletlerin aynı bakış açısına sahip olmamaları,
- Üçüncü sütun konularının genellikle uluslar arası kamu hukuku kuralları ile çözümlenmek istenmesi ve bu sebeple bu alanda oluşan içtihadların azlığı,
- Üçüncü sütun konuları ile ilgili kuralların şekillenip uygulanmasına üye devletlerce gerekli özenin gösterilmemesidir.

Kanaatimizce bu sorunların çözümü, üye devletlerin üçüncü sütundan korkmamaları ve ulusal egemenlik yetkilerine herhangi bir zarar gelmeyeceği düşüncesini özümsemeleri ile olacaktır.

ATA ile Cezai Konularda Adli ve Polis İşbirliği adını alan üçüncü sütun, bu işbirliğini ABA 29. maddede üç gruba ayırarak ele almıştır. Birinci grup polis, gümrük ve diğer özel kolluk birimleri ve Avrupa Polis Teşkilatı(Europol) ile işbirliği; ikinci grup yargı organları ve Avrupa Adli Yargı Birimi(Eurojust) ile işbirliği ve üçüncü grup da gerekli olan durumlarda maddi ceza hukukunun uyumlaştırılması konularıyla içeriklendirilmiştir. Bu içerikler çalışmamızın önceki bölümlerinde detaylı biçimde açıklanmıştır. ABA 29. madde kapsamında bu içeriklerin yerine getirilmesi amacı ile AB Konsey'i yetkilendirilmiştir.

Fakat üçüncü sütun oluşturulmadan önce, üçüncü sütunun ve bu sütunda bulunan polis-adli işbirliğinde ortaya konulan kurumların temellerini atan çeşitli işbirliği grupları oluşturulmuştur. Bu grupların oluşturulma nedeni Topluluğu kuran ant.ların genellikle ekonomik temelli olmaları nedeniyle polis ve adli işbirliği konularında yeterli düzenlemeye sahip olmamalarıdır. Bu çalışma gruplarının en önemlilerinden birini TREVI işbirliği grupları oluşturmuştur.

Üye devletler içinde suçla mücadele ve polis işbirliğini sağlayarak üye devletler arasında ve içinde kamu güvenliğini oluşturmayı kendine amaç edinen TREVI çalışma grupları, AT'na ait bir kurum olmayan, ulusal ve supranasyonel düzeyde özel yetkiyle donatılmayan, adını Terorizm(Terör),

Radicalizm(Radikalizm), Extremism(Aşırılık), Violence(Şiddet) ve International(Uluslar arası) kelimelerinden alan, üye devletler arası bir işbirliği şeklinde örgütlenmiştir⁷¹.

Bu işbirliği oluşumu, siyasi sorumluluğa sahip bakanlıklar düzeyinde, orta düzey yetkili olan yüksek memurlar düzeyinde ve çalışma grupları şeklinde bir yapıya sahip olmuştur. TREVİ bakanları altı ayda bir defa toplanırlardı ve bu toplantıların ev sahipliğini AT dönem başkanı ülke yapardı. Ayrıca TREVİ işbirliğinin içinde, siyasi olarak bir sorumluluğa sahip olmayan ve çalışma gruplarının yönetimi ile ilgilenen bir “ Troika-Troyka” vardı.

AB’ye üye devletler arasındaki işbirliğinin ilk ve önemli örneklerinden olan TREVİ işbirliğinin çalışma grupları ise farklı görevlere sahip olmuşlardır^{72 73}:

- Birinci Aşama: Adalet ve içişleri bakanlıkları
- İkinci Aşama: Yüksek memurların oluşturduğu TREVİ grubu

TREVİ Çalışma Grubu I: Sınır ötesi suçlar, anti-terörizm, göç ve sığınma konuları ile ilgilidir.

TREVİ Çalışma Grubu II: Polis alanında işbirliği, kamu düzeni, eğitim, bilgi alışverişi ile ilgilidir.

TREVİ Çalışma Grubu III: Uluslar arası organize suçluluk ve uyuşturucu ile ilgilidir.

TREVİ 1992: İç sınır yani dahili sınır denetimlerinin kaldırılması ile ilgilidir.

- Üçüncü Aşama: Ad Hoc çalışma grupları

Ad Hoc işbirliği çalışma grubu

Ad Hoc adli işbirliği çalışma grubu

Ad Hoc göç grubu

Ad Hoc Europol çalışma grubu

Ad Hoc Europol proje grubu

---

⁷¹ ERDEM, Mustafa, Ruhan, a.g.e., sf. 373.

⁷² BEŞE, Ertan, “ Avrupa Birliği’nin Adalet ve İçişleri Politikası ”, Avrupa Birliği Ortak Politikalar ve Türkiye Ekonomik, Sosyal ve Siyasal Politikaların Uyumlaştırılması, Beta Yayıncılık, İstanbul, Ekim 2003, sf. 456

⁷³ ERDEM, Mustafa, Ruhan, a.g.e., sf. 374

B-) Polis İşbirliği

ATS ve Schengen Ant. ile yasal temellere oturan polis işbirliği süreci, sonraki zamanlarda üye devlet ihtiyaçları dahilinde gelişmiş ve birçok kurum ortaya çıkarmıştır⁷⁴. Bunların en önemlisi, üçüncü sütun çerçevesinde sınır aşan suçlar ile ilgili faaliyet gösteren Europol'dür.

1-) Polis İşbirliği Dahilinde Ortaya Konulan Kurumlar

a-) Avrupa Polis Teşkilatı (Europol)

Sınır ötesi suçlar ile mücadele hareketleri yirminci yüzyılın başlarında oluşmaya başlamıştır⁷⁵. Şöyle ki:

- 1905 tarihinde Buenos Aires'te ilk Polis Kongresi toplanmıştır.
- 1909 tarihinde Madrid'de Uluslar arası Polis Konferansı toplanmıştır.
- 1913 tarihinde Washington'da Uluslar arası Polis Konferansı toplanmıştır.
- 1914 tarihinde Monaco'da Uluslar arası Kriminal Polis Konferansı toplanarak Avrupa merkezli önemli bir kurum olan ve Interpol'ün⁷⁶ temelini oluşturan bir çalışma yapılmıştır.

⁷⁴ WALKER, Neil, "European Integration and European Policing: A Complex Relationship", Policing Across National Boundaries, Pinter Publishers, London, 1994, sf.40.

⁷⁵ www.izmirpolis.gov.tr (Erişim: 15.05.2007)

⁷⁶ **Interpol:** Uluslar arası Polis Örgütü. 1923 tarihinde Avusturya'da Uluslar arası Polis Komisyonu olarak kurulan Interpol'ün amacı her bir devlette geçerli olan yasalar ve İnsan Hakları Evrensel Beyannameşi çerçevesinde tüm kriminal polis teşkilatlarını karşılıklı olarak kapsamlı biçimde desteklemek, bunu gerçekleştirmek ve suçla mücadele ve bunun önlenmesi konusunda etkin katkı oluşturacak tüm kurumları oluşturmak ve yapılandırmak olan Interpol'ün merkez bürosu Lyon(Fransa) kentindedir.

Interpol'ün idaresi her üye devlete ait olan ulusal merkez büroları tarafından oluşur. Bürolarda, o ülkede bulunan emniyet güvenlik personelleri hizmet vermektedir. Merkez büro Interpol Genel Sekreterliği, bölgesel bürolar ve yurt dışı araştırmalar ve kaçak tutuklamak amacı ile yardım isteyen üye devletler için bir irtibat yeridir. Bu, birçok emniyet teşkilatına sahip olan ülkeler için önemlidir çünkü merkez büro, diğer teşkilatları araya katmadan irtibat sağlamayı başarmaktadır.

Interpol, henüz çözülmemiş suçlar, suçu sabit görülmüş veya ispatlanmamış suçuların bilgilerini kapsayan bir veri tabanına sahiptir. Üye devletler bu veri tabanının belirli bölümlerine giriş yapma ve inceleme yapma hakkına sahiptir. Üye devletlerin emniyet mensupları, Interpol vasıtası ile birbirleriyle etkileşim halinde bulunurlar.

AB içinde, üye devletler arasında iç sınır denetimlerinin kaldırılması sonucu, devletler arasındaki hukuk sistemlerinin farklı olmasından kaynaklanan birçok örgütlenme, birden fazla ülkeye yayılı biçimde faaliyet gösteren suç tipleri oluşturmuştur. Bu sebeple AB genelinde, cezai suçların önlenmesi, takibi ve soruşturulması ile ilgili olarak üye devletlerin polis, gümrük ve diğer özel kolluk birimlerinin de dahil olduğu ve bu yetkili makamlar arasında işbirliği sağlayacak bir mekanizmanın kurulması gerektiğine karar verilmiştir⁷⁷ (ABA 30/1. madde).

Fakat merkezi La Haye (Hollanda) şehrinde olan Europol kurumunun oluşumu hemen gerçekleşmemiştir. 30 Ocak 1994 tarihinde sınırlı bir faaliyet alanına sahip olan ve Europol'ün ilk adımını oluşturan Avrupa Uyuşturucu Ofisi(EDU)⁷⁸ kurulmuştur. Zamanla diğer suç tipleri de EDU'nun faaliyet alanına dahil edilmiştir. EDU'nun kurulmasının ardından 26 Temmuz 1995 tarihinde AB'ye üye devletler tarafından Europol Kuruluş Sözleşmesi(EPS)⁷⁹ imzalanmış ve bu sözleşme 1 Ekim 1998 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Çeşitli yasal işlemlerin tamamlanmasının ardından 1 Temmuz 1999 tarihinde de asli olarak çalışmalarına başlamıştır.

Amerika Birleşik Devletleri'ne yapılan 11 Eylül saldırısından bu yana, AB içinde Europol'e verilen önem artmış ve bu çeşit saldırılardan sonra, Avrupa genelinde terörle mücadele konusunda Europol merkezli bir savaş başlatılmıştır⁸⁰.

a1-) Yapısı ve Gelişimi

EPS, Europol'ün deyim yerindeyse anayasası, omurgası niteliğindedir. Europol, kendine özgü bir hukuksal kişiliğe sahiptir ve kendine özgü organları bulunmaktadır(EPS 27. madde). Kendine özgü hukuksal bir kişiliğe sahip olmasına rağmen, Europol'ün herhangi bir yürütme gücü diğer bir deyişle icrai gücü bulunmamaktadır. Kurum, üye devletlerin icracı hukuk servisleri için bir yardım

⁷⁷ Aynı yönde b.k.z. AB Any. III-275/1. madde.

⁷⁸ **EDU:** European Drug Unit. Kendi personeli olmayan, polisin ve suçu önleme ve mücadelede yetkili diğer kuruluşların almış olduğu tedbirleri destekleyen ve üye devletler tarafından gönderilen ulusal irtibat memurlarının bir araya gelmesinden oluşur.

⁷⁹ <http://www.europol.europa.eu/index.asp?page=legal> (Erişim:20.02.2008).

⁸⁰ <http://www.bbc.co.uk/crime/fighters/europol/shtml> (Erişim: 20.02.2008).

birimi olarak görev yapmaktadır. Bu sebeple kurum çalışanlarının, üye devletlerdeki araştırma ve soruşturmaları idare etmek veya şüphelileri tutuklamak gibi bir yetkileri mevcut değildir⁸¹.

Europol'ün yapısını ise asli ve tali organlar⁸² olarak adlandırabileceğimiz iki grup oluşturmaktadır. Birinci grupta bulunan organlar, müdür, yönetim kurulu, mali denetçi, mali komite, milli irtibat büroları ve irtibat görevlilerinden oluşmaktadır. Diğer organlar ise milli danışma kurulu, ortak danışma kurulu, bilgi sistemi ve personeldir.

i-) Müdür (Director)

Europol müdürü, dört yıllık dönemler için Konsey tarafından oybirliği ile atanır. Personel yönetiminden ve günlük yapılan çalışmalardan sorumludur. Kurumun görevlerini yerine getirmek, yönetim kurulu tarafından alınan kararları ve yönetim kurulu tarafından kendisine verilen görevleri yama konusunda da yetkilidir. Ayrıca yönetim kuruluna hesap verme sorumluluğuna sahiptir. Europol'ün hukuki temsilcisi konumundadır(EPS 29. madde).

ii-) Yönetim Kurulu (Management Board)

AB'ye üye her devletten gelen kolluk alanında uzmanlaşmış devlet temsilcilerinden oluşur ve her üye sadece bir oy hakkına sahiptir. Yılda iki defa toplanır. Kurumun iç işleyişi hakkında karar verme ve AB organları ile dış ilişkileri düzenleme yetkilerine sahiptir.

Europol'ün suçla mücadelesini güçlendirmek için çalışır. Bu görevlerin yanı sıra kurul, kurumun beş yıllık bütçe planını kabul etme yetkisine de sahiptir. Kurumun çalışmaları ile ilgili olarak yılda iki defa faaliyet raporu yayınlar ve bu rapor Adalet ve İçişleri Bakanları Konseyi'ne sunulur(EPS 28. madde).

⁸¹ <http://en.wikipedia.org/wiki/EUROPOL=FUNCTIONS> (Erişim: 15.01.2008)

⁸² www.europol.europa.eu/index.asp?page=mgmtcontrol&language= (Erişim: 10.01.2008).

iii-) Mali Denetçi (Financial Controller)

Yönetim kurulu tarafından oybirliği ile atanır ve yönetim kuruluna karşı sorumluluğu vardır. Gelir ve giderlerin yasal temeller üzerinde olup olmadığını inceler(EPS 35/7 madde).

iiii-) Mali Komite (Financial Committee)

Her üye devletten gelen birer temsilciden oluşur. Yönetim kurulunda yapılacak görüşmeleri hazırlar. Europol'ün yıllık hesaplarının Avrupa Sayıştay'ı tarafından atanan Karma Denetim Komitesi tarafından denetlenmeye tabi olması sebebiyle, bu denetimi ilgilendiren hesap raporlarını Konsey'e teslim etme görevine de sahiptir(EPS 35. madde).

iiiii-) Milli İrtibat Büroları (National Contact Offices)

Europol'ün görevini sağlıklı bir biçimde yerine getirebilmesi için gerekli belgeleri sağlamak ile görevlidir. Ayrıca Europol'ün sahip olduğu bilgileri günceller.

iiiii-) İrtibat Görevlileri (Contact Officers)

Üye devlet irtibat büroları tarafından, Europol kurumunda çalışmak amacı ile görevlendirilirler. Europol ile kendisini atayan milli irtibat bürosu arasındaki bilgi alışverişini sağlar. Dolayısıyla atandıkları milli irtibat bürosunun emirleri doğrultusunda hareket ederler.

iiiii-) Diğer Organlar

Yukarıdaki açıklamalarımızda belirttiğimiz asli organlardan başka, Europol'ün yardımcı organları niteliğinde olan ve EPS 23-24. maddeler ve devamında açıklanan organları da mevcuttur. Bunlar:

- Milli Danışma Kurulu (National Supervisory Body)

- Ortak Denetim Komisyonu (Joint Supervisory Body)
- Bilgi Sistemi (TECS)⁸³
- Personel (Staff) dir.

Milli danışma kurulu, EPS 23. maddesinde düzenlenmiştir. Bu kurul, milli irtibat bürolarında milli irtibat görevlileri tarafından Europol sistemine girilen bilgileri inceler ve gerektiğinde bu bilgilerin talep eden üye devletlerce yasal biçimde incelenebilmesini sağlar.

EPS 24.maddede ise, Europol'ü denetlemek amacı ile kurulmuş ortak denetim komisyonundan bahsedilmektedir. Bu komisyon, Europol üyesi devletlerin ikişer temsilcisinden oluşur ve bu temsilcilerin sadece bir oy hakları vardır. Europol'ün denetimi ile görevlendirilmesi nedeniyle, kanaatimizce önemli bir yere sahip olan komisyonun görevleri:

- Europol bünyesinde verilerin toplanarak depo edilmesi ve bu bilgilerden yararlanılırken, konuyla ilgili kişi haklarının ihlal edilip edilmediğini incelemek,
- Verilerin üye devletlere iletilmesinin uygunluğunu incelemek,
- Europol'den bilgi istemek ve depolanan bütün veri ve bilgileri incelemek,
- Kişisel nitelikli verilerin incelenmesinde ve bunlardan yararlanılırken ortaya çıkan sorunlar hakkında danışma organı gibi işlev görmektedir.

---

⁸³ **TECS:** Technical Europol Computer System. Europol Bilgisayar Sistemi. Başlıca üç ana bölümden oluşur:

- Bilgi sistemi
- Analiz sistemi
- Endeks sistemi

Analiz ve endeks sistemleri kurulmuş olup çalışmalarına devam etmektedir. Bilgi sisteminin ise geçici bir uyarlaması 1 Ocak 2002 tarihinde uygulamaya koyulmuştur. Kesin olarak bütün üye devletler arasında bilgi ağı oluşturulmasını ve sisteme AB'nin bütün resmi dilleri ile ulaşılmasını sağlayacak olan modern uyarlamalar ile TECS, güncellenmeye devam etmektedir.

TECS, milli irtibat memurları tarafından sisteme girilen bilgilerden oluşur. Bu bilgiler, kişiler ile ilgili şahsi bilgiler olabileceği gibi işlenmiş bir suçla ilgili veriler de olabilir. Bu verilere örnek verecek olursak⁸⁴:

- Suçun isnadı, suç tarihi ve fiilin işlendiği yerle ilgili bilgiler,
- Suçun elverişli vasıtaları ile ilgili bilgiler,
- Suç failleri ve suça iştirak söz konusu ise bu şerikler hakkındaki bilgiler,
- Açılan soruşturma ile ilgili, gerektiğinde ifadelerine başvurulabilecek tanıklar hakkındaki bilgiler,
- Organize şekilde işlenmiş bir suç olması halinde bu suçla ilgili bağlantıları kapsayan bilgilerdir.

Europol'ün personel kadrosu ise, üye devletlerden gelen görevliler tarafından oluşturulmuştur. Personelin önemli özelliği, görevlerini sağlıklı bir biçimde yerine getirebilmeleri için, Europol'den başka hiçbir kurum ve kuruluştan emir ve talimat almamalarıdır.

Kanaatimizce personelin bu özelliği, AB çerçevesinde Europol'e ve çalışmalarına verilen önemin simgesidir. Çünkü uluslar arası suçlulukla mücadelede Europol ve çalışanları ne kadar bağımsız olurlarsa, sınır ötesi suçlar o kadar çabuk çözülecek, üye devletler arasındaki iletişim de o kadar rahat sağlanacaktır. Böylelikle ilgili suç tipleri açısından Europol ve üye devletler rahat bir nefes alabileceklerdir.

a2-) Amaçları ve Görevleri

Tampere Konvansiyon'u 45. madde de belirtildiği gibi Europol'ün geniş bir alana yayılan suçları önleme, analiz etme ve araştırma konularında birlik sağlayıcı bir rolü vardır⁸⁵. EPS 2. maddede belirtilen Europol'ün amaçları arasında yetkili

---

⁸⁴ HAYES, Ben, The Activities and Development of Europol, Statewatch Publication, London, 2002, sf.4.

⁸⁵ http://www.ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/press.Data/en/ec/00200-r1.en9.htm(Erişim: 22.12.2007).

makamlar arasındaki faaliyetlerin arttırılması ve terör, yasadışı uyuşturucu trafiği ve diğer ağır uluslar arası suç tipleri ile mücadele eden üye devletler arasındaki polis işbirliğini sağlamak gelmektedir⁸⁶.

EPS 2. maddesine 30 Ekim 2000 tarihinde bir protokolle ek yapılmış ve bu maddede geçen ağır uluslar arası suç tipleri ismen sayılmış ve böylelikle Europol'e, üye devletlerce hangi alanlarda yetki verildiği açıklığa kavuşmuştur. Bu suç tipleri:

- Yasadışı uyuşturucu ticareti
- Yasadışı motorlu taşıt ticareti
- Çocuk pornografisi
- Her türlü insan ticareti
- Para ve diğer ödeme araçları ile ilgili kalpazanlık
- Radyoaktif ve nükleer maddelerin yasadışı ticareti
- Terörizm
- Bu suç tipleri ile ilgili kara para aklama
- Yasadışı göç
- Kasten adam öldürme, ağır yaralama
- Yasadışı organ ticareti
- Organize şekilde işlenmiş hırsızlık
- Adam kaçıрма
- Yasadışı silah ve patlayıcı madde ticareti
- Çevre suçları
- Bilişim suçları
- Irkçılık ve yabancı düşmanlığı
- Şantaj ve rüşvet
- Zimmet
- Resmi evraklarda sahtecilik
- Dolandırıcılık
- Soyu tükenme tehlikesi içinde olan bitki ve hayvanların yasadışı ticareti

---

⁸⁶ www.europol.europa.eu/index.asp?page=faq (Erişim: 27.03.2007).

- Kültürel varlıkların yasadışı ticaretidir.

AB Any.'nda da EPS 2. maddeyi destekler bir biçimde sınır aşan suçlar, terörizm ve AB politikası dahilindeki bir ortak çıkarı etkileyen suç tiplerinin önlenmesi konusunda, üye devletler arasındaki polis işbirliğini sağlamak amacına sahip olan Europol kurumundan bahsedilmiştir(AB Any. III-276/1. madde).

Europol bu amaçlarına ulaşabilmek için, EPS 3. maddesinde sayılan görevleri de yerine getirmekle yükümlüdür. Europol'ün amaçlarının yanı sıra bulunan bu teknik görevleri ise:

- Üye devletler arasındaki bilgi alışverişini kolaylaştırmak,
- Bilgi ve haberleri ele geçirip analiz etmek,
- Üye devletlerdeki araştırmaları desteklemek,
- Üye devlet yetkili makamları ile ilgili birimleri ve kriminal suçlar arasındaki herhangi bir kimlik saptayıcı bağlantıyı gecikmeksizin üye devlet yetkili makamlarına bildirmek,
- Bazı hallerde suçla ilgili devletlerin soruşturma makamlarına, takibat yapmaları için talepte bulunmak,
- Görevi ile ilgili genel raporlar düzenlemek,
- Üye devletlerin soruşturmalarını, onlar ile beraber yürütmek,
- Yetkili personelin eğitimini sağlamak,
- Bilgi toplamada kullanılan veri tabanlarını ve bilgisayar sistemini korumaktır.

a3-) Üyelik Koşulları

Europol'e üyelik⁸⁷ otomatik bir biçimde kendiliğinden gerçekleşmemektedir. Dolayısıyla AB'ye üye olmak, Europol'e doğrudan katılmak anlamına gelmemektedir. AB'ye üye olmak, Europol'e üye olmak için bir ön koşul niteliğindedir. Her yeni üye devlet, resmi bir biçimde EPS'yi kabul etmeli ve AB'ye,

---

⁸⁷ <http://www.europol.eu.int/newms/enlargement.htm=MAP> (Erişim: 27.03.2007).

bu organizasyona katıldığına dair bir bildirimde bulunmalıdır. Bu bildirimden ulaşmasından üç ay sonra, başvuru üye devlet tamamen Europol üyesi olur.

Bununla birlikte 27 Mart 2000 tarihinde, Konsey tarafından alınan bir karar ile Europol yönetimine, AB üyesi olmayan aday devletler ile üyelik görüşmelerini başlatma yetkisi verilmiştir. Hatta Türkiye'ye de bu yetki kapsamında Türkiye-Europol arasındaki işbirliğine ilişkin bir taslak ant. hazırlanarak gönderilmiştir.

Kıbrıs, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Letonya, Litvanya, Slovakya, Slovenya 1 Eylül 2004 tarihinde Europol üyesi olmuşlardır. Bunu takiben 1 Ekim 2004 tarihinde Malta ve bir ay sonra da Polonya üye olmuştur. Estonya ise 1 Temmuz 2005 tarihinde üyeliğe kabul edilmiştir. Her ne kadar Europol'e üyelik için AB üyeliği bir ön koşul olarak çıksa da bazı istisnai durumlar da yok değildir. Şöyle ki, Romanya ve Bulgaristan AB'ye 2007 tarihinde katılmış olmalarına rağmen Europol'e, üyelik tarihlerinden önceki bir tarihte üye olmuşlardır. Ayrıca 18 Eylül 2008 tarihi itibarıyla Sırbistan Europol ile Teröre Karşı Mücadelede Stratejik İşbirliği konulu bir ant. imzalamışlardır.

C-) Adli İşbirliği

AB müktesebatı dahilinde üye devletler arasında yargı organlarının uyumlaştırılması konusu, ABA 29. maddede açıklanmıştır. AB'ye üye devletler birlik bünyesinde kişilerin, malların ve hizmetlerin serbestçe dolaşımını kolayca kabul etmelerine rağmen, “*yargılamanın serbest dolaşımını*⁸⁸” bir türlü kabul edememişlerdir. Çünkü çalışmamız genelinde de savunmaya çalıştığımız üzere, AB üyesi devletler, ceza ve ceza muhakemesi hukuklarını kendi ulusal egemenlik alanları gibi görmekte ve bu sebeple bu özel alanlarına girilmesine pek de sıcak bakmamaktadırlar. Adeta bu alanlara dokunulmazlık vermiş gibilerdir.

---

⁸⁸ BOZKURT, Enver, ÖZCAN, Arif, KÖKTAŞ, Mehmet, Avrupa Birliği Hukuku, Asil Yayıncılık Ltd. Şti., Ankara, 2004, sf. 326.

Fakat AB genelinde, sınır ötesi suçlar ile ve diğer suç tipleri ile daha etkin mücadele edilebilmesi için, üye devlet ceza ve ceza muhakemesi hukuklarının uyumlaştırılması gerektiği de muhakkaktır. Çünkü birlik genelinde bütünleşme sağlanması için, bu konularda bir dengeye varılması gereklidir. Üye devletlerin ceza ve ceza muhakemesi hukukları bakımından birçok teknik ve maddi konuda farklılıkların olması yadırganacak bir durum değildir. Takdir edileceği üzere, her üye devletin ceza ve ceza ve muhakemesi hukukları, o devletin ihtiyaçları çerçevesinde gelişmiş ve o devlete has bir yapı oluşturmuştur. Fakat birlik genelinde ceza hukuklarının farklı olmasının ortaya çıkardığı sorunların önlenmesi için, üye devletlerin yargı organları arasında işbirliği sağlayan, suçluların iadesi uygulamalarını kolaylaştıran, yetki bakımından ortaya çıkan çatışmaları engelleyen kurumların da oluşturulması bir ihtiyaç halini almıştır.

1-) Adli İşbirliği Dahilinde Ortaya Konulan Kurumlar ve Araçlar

a-) Bağlantı Hakimler ve Savcılar

22 Nisan 1996 tarihinde AB'ye üye devletlerin adalet bakanlıklarında görev yapmak üzere bağlantı hakim ve savcılarının gönderilmesi kabul edilmiştir. Üye devletlerin ulusal yargı makamları ile sürekli iletişim halinde bulunan bu hakim ve savcılarının görevi, bulunduğu devletin yargı makamları ve diğer makamlar arasında ceza ve ceza muhakemesi hukuklarının uyumlaştırılmasını sağlamaktır⁸⁹.

b-) Avrupa Adli Yargı Ağı

AB içinde birlik vatandaşları ile idari makamlar arasındaki ikili ilişkilerin ve iletişimin kuvvetlendirilmesi ve bu ilişkilerin sürekli bir yapı şeklini alması, AB'nin tam anlamı ile özgürlük, güvenlik ve adalet alanı olması bakımından önem ifade etmektedir⁹⁰.

⁸⁹ ERDEM, Mustafa, Ruhan, a.g.e. sf. 425.

⁹⁰ Aynı yönde b.k.z., ÜMÜT, Ceyda, “Avrupa Birliği'nin Yeni İşbirliği Ünitesi:EUROJUST”, http://www.adalet.gov.tr/adaletder/12_sayi.htm (Erişim: 18.03.2007).

Her ne kadar ABA 30/1e maddesinde, organize suç, terörizm ve yasadışı uyuşturucu ticareti gibi birçok alanda ceza ve ceza muhakemesi hukuklarını ilgilendiren durumlara ve cezalara dair en alt seviyedeki kuralları belirleyen tedbirlerin kademeli bir biçimde alınması gerektiğinden bahsedilse de, bunu sağlamak o kadar da basit değildir. Özellikle üye devletler arası adli yardımlaşmalarda, gerek üye devletlerin ulusal egemenlik paranoyaları gerekse adli yardım taleplerinin uzun zamanlarda sonuca bağlanır nitelikte olmaları sebebiyle, birçok problem ile karşı karşıya kalınabilmektedir.

İşte bu sebepler ile Konsey tarafından 29 Haziran 1998 tarihli 98/428/JAI sayılı Ortak Eylem Kararı ile kurulan Avrupa Adli Yargı Ağı (European Judicial Network), bu sorunların çözülmesi ve önemli gelişmelerin oluşması amaçları ile kurulmuş ve üye devletler tarafından görevlendirilen erişim merkezlerinde etkin bir biçimde suçla mücadele imkanı sağlamıştır.

Amacı, sınır ötesi suçlar, terörizm, uyuşturucu madde kaçakçılığı, rüşvet suçlarıyla ilgili olarak üye devlet yargı makamlarına yardımcı olmak olan Avrupa Adli Yargı Ağı, üye devlet yargı makamlarına adli işbirliğini sağlayan bilgiler temin eder ve üye devletler arasında iletişim sağlar⁹¹.

Kanaatimizce, oluşturulan Avrupa Adli Yargı Ağı sayesinde özellikle sınır aşan suçlar ile ilgili ceza kovuşturmalarında idare yetkisinin, yargı organları elinde bulunması sağlanmak istenmiştir. Çünkü sınır aşan suçlarda mevzuat uyumlaştırılmalarının ve kararların karşılıklı tanınmalarının sağlanması gereklidir ki, bunu bir devletin bireysel olarak sağlaması oldukça zordur. Çünkü bir üye devlet kendi içinde, sınır aşan suç tipleri için mevzuat uyumu sağlasa bile, bir diğer devlet aynı özeni göstermemiş olabilir. İşte bu sebeple, Avrupa Adli Yargı Ağı'nın üye devletler arasında adli işbirliğini sağlamaya çalışan önemli bir kurum olduğunda şüphe yoktur.

---

⁹¹ <http://ue.eu.int/ejn/inten.html> (Erişim: 16.04.2007).

c-) Avrupa Adli Birimi (Eurojust)

AB içinde hakimler, savcılar, emniyet mensupları ve gümrük görevlileri arasında ABA temelli bir iletişim sağlanmaya çalışılsa da, adli alanlardaki pratiğe dayalı gelişmelerin Eurojust kurumu ile bağlantılı olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Farklı üye devletlerin ceza hukuklarını uyumlaştırmaları konusunda belirttiğimiz sebepleri göstererek bu konuları ağırdan almalarına karşın, sınır aşan suçlar zamanla yarışır biçimde çoğalmakta ve devletten devlete yayılmaktadır.

AB, bu durum ile başa çıkabilmek için üye devlet hukuklarında uyumlaştırmalara ve üye devlet mahkemeleri arasında iletişimin sağlanmasına çalışırken bu konularla ilgili birlik genelinde ortak olan yasal bir platforma da sahip olmayı amaçlamaktadır. Çünkü terörizm, yasadışı uyuşturucu ticareti, organize suçlar gibi sınır aşan suçlara karşı birlik, vatandaşlarına özgürlük, güvenlik ve adaletin üst seviyede olduğu bir alan yaratmak zorunluluğundadır.

c1-) Yapısı ve Gelişimi

Tüm bu sebepler ile, üçüncü sütun kapsamında bir Avrupa Adli İşbirliği Birimi kurulmasına 15-16 Ekim 1999 tarihinde Tampere Konvansiyonu'nda karar verilmiştir. Konvansiyon sonucunda alınan kararın 46. paragrafında “*Ağır organize suçluluk ile mücadeleyi kuvvetlendirmek amacıyla, her bir üye devletten, kendi yasal sistemine göre eşit yetki ile donatılan ulusal savcılar, sulh hakimleri veya polis memurlarını kapsayan bir birimin(Eurojust) kurulması konusunda Avrupa Konsey'i görüş birliğine varmıştır. Eurojust, özel savunma makamlarının özel koordinasyonunu kolaylaştırmak ve ağır organize suç davalarındaki Europol analizlerini temel alan kriminal araştırmaları ve buna benze şekilde özellikle Avrupa Adli Yargı Ağı ile bağlantılı müşterek hareketler ve diğer taraftan istinabe müzекkerelerinin yürütümlerini kolaylaştırmak ile görevli olmalıdır.*” denilmiştir.

Böylece 1999 tarihinde yasal temelleri atılan Eurojust, 2002 tarihinde daimi bir adli işbirliği birimi olarak çalışmalarına başlamıştır. Kendine özgü hukuksal bir

kişiliği olan kurum tüzelkişiliğe sahiptir ve çalışma dili İngilizcedir. Çalışma tarzını inceleyecek olursak karşımıza üç aşamalı bir görüşme sistemi çıkacaktır. Buna göre:

- Birinci Aşama: Eurojust üyesi, dava ile ilgili verileri açıklamadan sadece suç türü ve dava ile ilgili devlet isimlerini belirterek bu bilgileri genel bir toplantıda Eurojust üyeleri ile paylaşır. Bilgiler, Avrupa Adli Yargı Ağı ile bağlantılı olarak da edinilebilmektedir.
- İkinci Aşama: Sadece davaya konu olan Eurojust üyesi devletin katıldığı ve dava ile ilgili tüm bilgilerin açıklandığı bir toplantıdan ibarettir.
- Üçüncü Aşama: Tam anlamı ile bir koordinasyona ulaşmak için, dava konusu devletin yetkili yargı ve kolluk makamlarının katılımı ile çeşitli görüşmelerin yapılmasından ibarettir.

Bütün bu aşamalarda dikkat edilmesi gereken nokta dava konusu ile ilgili bilgi alışverişinin ve aktarımının, ulusal hukuk sistemlerini izin verdiği ölçüde yapılmak zorunda olmasıdır. Bu durum, üye devletlerin bilgi aktarımı konusunda dahi, ceza hukuku alanlarına girilme ihtimali nedeni ile endişelenmelerinden kaynaklanmaktadır.

c2-) Amaçları ve Görevleri

Tampere Konvansiyonu'nda amaçları özetlenen yani 1999 tarihinde temelleri atılan, 14 Aralık 2000 tarihli AB Konsey Kararı ile geçici adli işbirliği ünitesi olarak kurulan ve Konsey'in 28 Şubat 2002 tarihli Ağır Suçlulukla Mücadele'nin Güçlendirilmesi Amacı ile Eurojust'ın Kurulmasına İlişkin Kararı ile de daimi bir adli işbirliği birimi olarak çalışmalarına başlayan Eurojust'ın amaçları ve görevleri⁹², anılan kararın 3. ve devamı maddelerinde belirtilmiştir.

---

⁹² <http://www.eurojust.europa.eu/index.asp?page=news&news=pr310107.htm> (Erişim: 05.01.208).

Ağır organize suçluluk konusundaki bu kararın 4/3. maddesinde belirtilen suçlar⁹³ ile ilişkili biçimde iki veya daha çok üye devleti ilgilendiren adli takibat ve ceza kovuşturması önlemleri doğrultusunda Eurojust'ın amaçları:

- Soruşturma ve ceza kovuşturma önlemlerini kuvvetlendirmek için üye devletlerin yetkili makamlarını desteklemek,
- Ant. sonucu ortaya çıkarılan hükümlere göre yetkili bir makam tarafından iletilen her bilgiyi ve üye devletlerin yetkili makamlarından gelen her isteği göz önünde bulundurarak, üye devletlerin yetkili makamları arasında üye devletler ile yürütölen adli takibatlar ve ceza kovuşturması önlemlerini desteklemek,
- Üye devletlerin yetkili makamları arasında, özellikle uluslar arası adli yardımlaşmayı kolaylaştırmak ve iade isteklerini yerine getirmek amacı ile işbirliğini sağlamak olarak belirtilmiştir.

Kararın ilgili maddesinde belirtilen bu amaçlarının yanı sıra Komisyon'un görüşüne göre⁹⁴ Eurojust, daha fazla dökümantasyon temelli, kuramsal ve soyut seviyede ulusal makamlar ile birlikte hareket eden bir bilgi merkezi olmalıdır. Ayrıca birim, birimsel kriminal araştırmalar ile çevrilmiş olup davaların koordinasyonlarına ilişkin olarak, aktif bir biçimde görüş bildirme kapasitesine sahip olmalıdır. Bu sebeple Eurojust, çeşitli ulusal otoriteler tarafından idare edilen araştırmalar ve davalar arasındaki ilişkileri göstermek gibi konularda ulusal makamlara aracılık etmek gibi görevlendirilmelidir.

---

⁹³ *EPS 2.maddesi uyarınca Europol'ün yetkisine giren suçlar

*Bilişim suçları

*Dolandırıcılık

*Yolsuzluk

*Çevre suçları

*AB'nin finansal çıkarlarını zedeleyen tüm suçlar

*Suçtan elde edilen kara paranın aklanması

*Avrupa Konseyi'nin 21.12.1998 tarihli AB'ye Üye Devletlerde Suç Örgütüne Katılmanın Cezalandırılması ile İlgili Ortak Tedbirler anlamında bir suç örgütüne katılma ve bu suçlar ile bağlantılı suçlar.

⁹⁴ <http://www.europa.eu.int/scadplus/leg/en/lub/133144.htm> (Erişim: 20.06.2007).

Komisyon ayrıca aşağıdaki alanlarda Eurojust'a daha fazla sorumluluk verilmesi gerektiğı kanaatindedir^{95 96}:

- Ortaklaşa uzmanlık çalışmalarının yapılması ve Avrupa Adli Yargı Ağı veya etkili ulusal makamlar ile kişisel iletişimler kurmak,
- Ulusal makamlara görüşleri ve yasal tavsiyeleri iletmek,
- Kesin bilgi taleplerini ulusal makamlara dağıtmak,
- Ulusal mahkumiyet sicillerini ve adli takibatları istişare etmek,
- Europol ile aktif bir biçimde müşterek hareket etmeye önyak olup yardım etmek bu sorumluluklara önek olarak gösterilebilir.

Komisyon görüşüne paralel olarak AB Any. III.273. maddede de "Üye devletlerin makamları ve Europol tarafından yürütölen operasyonlara ve sağlanan bilgilere dayanarak, iki yada daha fazla üye devleti etkileyen veya ortak tabanlı bir takibat gerektiren ciddi suçlar hakkında ulusal cezai takibat makamları arasındaki koordinasyonu ve işbirliğini desteklemek ve güçlendirmenin" Eurojust'ın görevleri arasında olduğı kabul edilmiştir.

AB genelinde ceza ve ceza muhakemelerinin uyumlaştırılması ve böylelikle birlik genelinde tam bir adli işbirliği kurabilmek için var olan engellerin ortadan kaldırılması gereklidir. Ancak bu engeller kalkarsa Eurojust uzun vadede başarıya ulaşabilecektir. Uzun vadede başarının sağlanabilmesi için Eurojust kurumunun özellikle Europol ve Adli Yargı Ağı ile sağlıklı bir biçimde iletişim faaliyetlerine devam etmesi gereklidir. Bunun gerçekleşebilmesi için, üye devletlerin de Eurojust'ın görev ve yetki alanına saygı duymaları gerektiğı de yadsınamaz bir gerçektir.

---

⁹⁵ TOWNSEND, Adam, " Police and Judicial Cooperation:Europol and Eurojust", Justice and Home Affairs Research Fellow At The Centre For European Reform, London, 2002, sf. 9-11.

⁹⁶ http://www.cer.org.uk/jha_new/index_jha_new.html (Erişim: 20.06.2007).

d-) Avrupa Savcılığı

d1-) Yapısı ve Gelişimi

Sınırlar sürekli olarak genişleme eğilimi içinde olan ve birçok yeni üye devlet katılımı ile çok büyük bir ulus üstü bir yapılanma halini alan AB'nin, mali çıkarlarına zarar veren diğer bir deyişle mali çıkarlarını etkileyen yolsuzlukları önlemek ve bu yolsuzluklar ile mücadele etmek amacıyla ATA çerçevesinde, Konsey'in çeşitli tedbirler alacağı kabul edilmiştir(ATA 280/4. madde). Çünkü AB'nin mali çıkarları ne kadar korunabilirse, AB üyesi devlet vatandaşları ve AB üyesi devlette yaşayan kişilerin refah seviyeleri o kadar yüksek olabilecektir.

Bununla birlikte sınır aşan suç tiplerinin artması, bu suçlar sebebiyle yapılan soruşturma-kovuşturmaların artan masrafları ve bazı hallerde failere ulaşılmasında güçlükler yaşanmasından ötürü soruşturmaların sonuçsuz kalması gibi birçok olumsuz durum AB bütçesini olumsuz yönde etkilemektedir. Belirttiğimiz sebeplerle AB genelinde mali çıkarların korunmasına dair cezai işlemlerin iyileştirilip uyumlaştırılması için bir adım olan "Corpus Juris Projesi" 30 Eylül 1999 tarihinde kabul edilmiştir. Buna ek olarak 11 Aralık 2001 tarihinde de Corpus Juris ile aynı paralelde olan "Topluluğun Mali Çıkarlarının Korunması ve Avrupa Savcılığı Hakkında Yeşil Kitap" Komisyon tarafından kabul edilmiştir.

Hem Corpus Juris'te hem de Yeşil Kitap'ta, AB ceza muhakemesi hukuku ile ilgili detaylı açıklamaların yanı sıra, mali çıkarları zedeleyen suçlar ile AB sınırlarında mücadelede etmek için Avrupa Savcılığı kurumunun oluşturulması gerektiğinden bahsedilmektedir^{97 98}.

1999 sonlarında hazırlanan Corpus Juris'deki bakış açısı ve açıkladığımız sebeplerle, Komisyon, AB'nin mali çıkarlarına zarar veren suçlar ile mücadele etmek

---

⁹⁷ TEZCAN, Durmuş, Topluluğun Mali Çıkarlarının Cezai Korunması ve Avrupa Savcılığı Hakkında Yeşil Kitap, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını, İzmir, 2003, sf. 1.

⁹⁸ KESKİN, Serap, ZAFER, Hamide, KOCASAKAL, Ümit, Avrupa Birliği'nin Mali Çıkarlarının Korunmasına İlişkin Ceza Hukuku Kuralları(Corpus Juris), Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2001, sf. 106.

amacıyla hükümetler arası Nice Konferansı aracılığı ile bir Avrupa Savcılığı kurulmasını teklif etmiştir. AB Any.'sında da, Eurojust kurumu ile bağlantılı bir biçimde çalışacak olan, AB'nin mali çıkarlarına karşı işlenen suçlarda faillerin ve şeriklerin soruşturulması, kovuşturulması ve adalet önüne çıkarılması ile sorumlu ve savcılık görevlerini üye devletlerin yetkili mahkemelerinde gerçekleştirecek olan Avrupa Savcılığı'ndan bahsedilmektedir(AB Any. III-274. madde).

Avrupa Savcılığı, AB düzeyinde görevli, hiyerarşik açıdan üst düzeyde, merkezi Brüksel'de olan bir Avrupa Başsavcısı ve ulusal adli yargı makamlarında görevli, kamu davalarını somut olarak yürütecek Yetkilendirilmiş Avrupa Savcıları'ndan oluşacaktır. Bu sebeple her üye devlet, bir veya daha fazla Yetkilendirilmiş Avrupa Savcılığı makamı oluşturabilecektir.

Avrupa Savcıları, üye devletin teklifi üzerine ceza soruşturması ile ilgili ve deneyimli ulusal memurlar arasından seçilecek ve her Avrupa Savcısı kendi devlet alanı ile sorumlu olacaktır. Dolayısıyla Avrupa Savcılığı ikincillik ilkesi⁹⁹ çerçevesinde, yerinde yönetim ilkesine¹⁰⁰ uygun olarak yapılandırılacaktır. Fakat gerektiğinde Avrupa Başsavcısı tarafından, diğer üye devlet topraklarında diğer Avrupa Savcıları ile adli işbirliği içine girebileceklerdir.

d2-) Amaçları ve Görevleri

Avrupa Ceza Hukuku alanındaki farklılıkları gidermek, üye devletler arasında oluşturulan adli işbirliğinin ağır işlemesi, AB kurumları bünyesinde yapılan araştırmaların güçlendirilmesi ve üye devletler arasında yapılan idari soruşturmaları adli çerçevede de yürütebilmek amacıyla oluşturulan Avrupa Savcılığı, ATA ve AB Any.'nda da belirtildiği gibi AB'nin mali çıkarlarını korumak görevine sahiptir. Kanaatimizce Avrupa Savcılığı, her ne kadar bütün üye devletler dahilinde mali

---

⁹⁹ **İkincillik İlkesi:** Topluluğun münhasır yetkisine girmeyen konularda, söz konusu faaliyetin amaçlarının üye devletler tarafından yeterince gerçekleştirilemeyeceği durumlarda ve Topluluk bu faaliyetin amacını, boyutları ve etkileri bakımından daha iyi gerçekleştirebilecekse, üye devletler yetkilerini Topluluğa devrederler. Buna ikincillik ilkesi denir.

¹⁰⁰ **Yerinden Yönetim İlkesi:** Topluma sunulacak bazı idari hizmetlerin devlet merkezinden ve tek elden değil, merkezi idare teşkilatı içinde yer almayan ve merkezi idare hiyerarşisine dahil olmayan kamu tüzelkişileri tarafından yürütülmesidir.

suçluluk ile mücadele edecekse de, sınır aşan suçlar ile ilgili olarak, bu tip suçlara karşı cezai korunmanın ana dayanağını ulusal hukuk sistemlerinin oluşturacağını unutmamak gerekir. Yani Avrupa Savcılığı'nın ulusal makamları engeller bir özellik taşımayacak olması gerekir.

AB'nin mali çıkarlarını korumak, AB bütçesi zararına dolandırıcılık, ihale dolandırıcılığı, rüşvet verme, resmi görevlilerin rüşvet alması, resmi yetkilerin kötüye kullanılması, resmi göreve aykırılık, meslek sırlarının ifşası, kara para aklama, suç ürünü eşyayı satın alma, suç örgütü kurma suçlarını (Corpus Juris 1-8. maddeler) engellemek görevine sahip olan Avrupa Savcılığı, bu görevi yerine getirirken birçok yetki ile donatılmıştır^{101 102}. Avrupa Savcılığı kovuşturma yetkisini ulusal makamlar ile uyum içinde kullanacak ve kovuşturmaların sonuca varabilmesi için aleyhe ve lehe olan delilleri toplayacaktır. Savcı, soruşturma işlemlerinin idaresine de sahip olacak ve bu idareyi sağlayabilmek için gerekirse ulusal soruşturma makamlarına –ki bu üye devlet kolluğudur- başvurabilecektir. Kendi idaresinde yapacağı bu işlemlerde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 6. maddesi olan adil yargılanma hakkına¹⁰³ uygun davranacak ve herhangi bir hak ve hürriyeti ihlal ederse, ulusal hakim tarafından denetime tabi tutulacaktır. Ayrıca savcı, sıç failleri hakkında, ulusal hakim denetiminde, ulusal yargı makamlarında kamu davası da açabilecektir.

d3-) Hukuki Statüsü

Avrupa Savcısı, ATAD üyeleri gibi, görevini bağımsız biçimde yerine getirecektir¹⁰⁴. Bu bağımsızlık savcının göreve tekrar seçilememesi ile mümkün olacaktır. Bu sebeple görev süreleri altı yıl ile sınırlanacaktır.

¹⁰¹ TEZCAN, Durmuş, a.g.e., sf.32-33.

¹⁰² <http://www.tqs-h.de/turkce/gorusler/uyumpolitikasi.html=51> (Erişim: 15.04.2008).

¹⁰³ Ayrıntılı bilgi için b.k.z. TEZCAN, Durmuş, ERDEM, Mustafa, Ruhan, SANCAKDAR, Oğuz, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Işığında Türkiye'nin İnsan Hakları Sorunu, Seçkin Yayınları, Ankara, 2004, sf. 303.

¹⁰⁴ KESKİN, Serap, ZAFER, Hamide, KOCASAKAL, Ümit, a.g.e, sf.106.

Avrupa Savcısı, Komisyon'un sunacağı adaylar arasından Avrupa Parlamentosu'nun uygun görüşü alınarak, Konsey tarafından nitelikli çoğunluk ile atanacaktır. Dolayısıyla üçlü bir atanma sistemi söz konusudur. Atanma koşulları bu şekilde olan savcının:

- Görevi sürdürebilme şartlarını yitirmesi,
- Ağır kusur işlemesi,

hallerinde, Avrupa Parlamentosu, Konsey ve Komisyon'un başvurusu üzerine ATAD tarafından istifa etmiş sayılacağı kabul edilmiştir.

e-) Avrupa Yakalama Müzekkeresi

e1-) Yapısı ve Gelişimi

AB üyesi devletlerin İçişleri ve Adalet bakanlarının yaptığı, 13 Haziran 2002 tarihli toplantıda, 2002/584/JAI sayılı "Avrupa Yakalama Müzekkeresi ve Üye Devletler Arasında Kovuşturulmaların Aktarılmasına İlişkin Çerçeve Karar" kabul edilmiş ve otuz beş maddeden oluşan bu karar 1 Ocak 2004 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Avrupa Yakalama Müzekkeresi, üye devletler arasında bir türlü çözülemeyen suçluların iadesi prosedüründeki problemleri çözmek ve bu sayede, soruşturma-kovuşturma aşamasında oluşan zaman ve mali kayıpların önüne geçmeyi amaçlamıştır. Fakat belirttiğimiz üzere, çerçeve kararlar her ne kadar kolluk ve yargı alanında işbirliğini sağlamak için yeni bir hukuki işlem şekli olarak oluşturulsalar da, AB üyesi devletlerde doğrudan etkili olmayıp ancak üye devlet ulusal hukukuna aktarıldıkları takdirde bir işlerlik kazanabileceklerinden, üye devlet iç hukukunda ne kadar kaale alınacakları tartışmalıdır¹⁰⁵.

---

¹⁰⁵ Aynı yönde b.k.z. ERDEM, Mustafa, Ruhan, a.g.e. sf. 315.

e2-) Düzenlenme Koşulları

i-) Muhakemeye Dair Düzenlemeler

Yakalama müzekkeresinin infaz aşaması yargı organları tarafından yapılır. Dolayısıyla burada, orijinal iade kurallarında bulunan üye devlet hükümeti veya adalet bakanı tarafından iadenin tasdiki durumu ortadan kaldırılmıştır. Diğer bir deyişle, bu müzekkereyle, bir üye devletten diğer üye devlete yapılan iade talebi ve resmi kırtasiyecilik kaldırılmış bunun yerini net bir yasal belge almıştır¹⁰⁶.

Müzekkerenin önemli bir özelliği hemen uygulanması gereken bir işlem şeklinde değerlendirilip, üye devlette hemen uygulamaya koyulması gerekliliğidir. Şöyle ki, kararın 17. maddesine göre icraya dair kesin karar yakalama gerçekleşikten en fazla 60 gün sonra verilecek, iade ise kesin karardan sonraki 10 gün içinde gerçekleştirilecektir. Ayrıca yakalanan kişinin, iadesini kabul ettiği durumlarda, icra konusunda karar dair süre, kabulün edilmesinden sonra 10 güne indirilir.

ii-) Çifte Cezalandırılabilirlik İlkesinin Kaldırılması

İade prosedürünün kolaylaştırılması, çifte cezalandırılabilirliğin¹⁰⁷ kaldırılması gereklidir. İşte Avrupa Yakalama Müzekkeresi'nde belirtilen otuz iki suç tipinde müzekkereye başvuran üye devletteki maddi şekillere uygun biçimde oluşan bu suçlara verilen hürriyeti bağlayıcı cezanın üst sınır en az 3 yıl ise, çifte cezalandırılabilirlik denetimi yapılmadan iade gerçekleşecektir. Bu otuz iki suç tipi ise:

- Yasa dışı yollar ile bir ülkeye girmek ve o ülkede kalmaya yardım etmek,
- Suç örgütüne üye olmak,
- İnsan ticareti,

¹⁰⁶ MAMMADOV, Ali, "Avrupa Birliği'nin Terörizmle Mücadele Politikasının Hukuksal Temelleri", (Yüksek lisans tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı Avrupa Birliği Hukuku Programı, İzmir, 2006, sf. 74.

¹⁰⁷ **Çifte Cezalandırılabilirlik İlkesi:** İade talebine konu fiilin, iade talebinde bulunan ülkenin yanı sıra talep hakkında karar verecek ülkede de suç olarak kabul edilmesi gerekliliğidir.

- Çocukların cinsel istismarı ve çocuk pornografisi,
- Yasa dışı uyuşturucu ticareti,
- Yasa dışı silah ve patlayıcı madde ticareti,
- Rüşvet,
- Dolandırıcılık,
- Siber suçluluk,
- Organize hırsızlık ve nitelikli yağma,
- Adam kaırma,
- Şantaj,
- Resmi evrakta sahtecilik,
- Ödeme araçlarının sahteciliği,
- Uçak ve gemi kaırma, korsanlık,
- Kalpazanlık,
- Kara para aklama,
- Yasa dışı kültür varlığı ticareti,
- Yasa dışı hormonal madde ticareti,
- Yasa dışı radyoaktif ve nükleer madde ticareti,
- Yasa dışı organ ticareti,
- Çalıntı otomobil ticareti,
- Yolsuzluk,
- Nitelikli adam öldürme,
- Marka-patent sahteciliği,
- Irkçılık ve yabancı düşmanlığı,
- Sabotaj,
- Nitelikli yaralama,
- Terörizm,
- Çevre suçları,
- Irza geçme,
- Uluslar arası Ceza Mahkemesi'nin yetkisine giren suçlardır.

iii-) Özellik İlkesi

Bu ilke, iade edilen kişinin, sadece iade edildiği suç ile ilgili alakalı cezalandırılması, başka bir suç konusuna soruşturma kapsamında girilememesidir.

iii-) Kesin Red Nedenleri ve Reddedilebileceği Haller

Avrupa Yakalama Müzekkeresi bazı hallerde kesin olarak reddedilir, bazı hallerde ise red, üye devletin insiyatifine bağlıdır. Çerçeve kararın 3. maddesi kesin red nedenlerini içermektedir. Bunlar:

- Ne bis in idem ilkesinin uygulanacak olması,
- Suç konusu fiilin, müzekkerenin gönderildiği devlette affa uğramış olma durumu,
- Failin, müzekkerenin muhatabı olan yani karar verecek devlette, yaş sınırı sebebiyle herhangi bir sorumluluğunun olmamasıdır.

Çerçeve kararın 4. maddesi ise, müzekkerenin yerine getirilmeyebileceği durumlardan bahsetmektedir. Bunlar ise:

- Müzekkereyi uygulayacak devlette, suçun zamanaşımına uğramış olması,
- Suçun, müzekkereyi uygulayacak devletin ülkesinde işlenmesi (mülkilik ilkesi),
- Otuz iki suç haricinde kalan suçlar için, çifte cezalandırılabilirlik kuralı şartının gerçekleşmemiş olması,
- Suçu işleyenin, müzekkere konusu suç sebebiyle müzekkerenin gönderildiği devlette kovuşturmasının devamı hali,
- Suçu işleyenin, üçüncü devlette kesin hüküm ile mahkumiyete sahip olması,
- Suçu işleyenin, müzekkerenin gönderildiği ülke vatandaşı olmasıdır.

SONUÇ

Avrupa halklarının yaşam kalitelerini yükseltme, barışçıl ve yaşanabilecek bir Avrupa yaratma ve ekonomik zorlukları yenme amaçları ile kurulan AT, başlangıçta altı üyeli küçük bir örgütlenme iken günümüzde sayısı yirmiye aşan küresel bir yapılanmaya dönüşmüştür. Bu Topluluk yapısı yıllar içerisinde yerini büyük bir birleşmeye bırakmıştır. ABA ile, salt AT yapısı büyük bir gelişime uğramış, Topluluklar kavramı yanına Ortak Dış Politika ve Güvenlik, Adalet ve İçişlerinde İşbirliği kavramlarını da alarak büyük bir üçgen oluşturmuştur.

Her ne kadar birlik yapısına 1993 tarihli ABA ile geçilse de, Toplulukları birliğe dönüştürme amaçlarının 1986 tarihli *ATS*'ye dayandığını söylemek yanlış olmayacaktır. *ATS* ile Topluluklar tarihinde yapılmış tüm girişimler, Topluluk yasal metinlerinde ilk defa kendilerine bir yer bulmuşlardır.

ATS'den sonra, önceki açıklamalarımızda da belirttiğimiz üzere *ABA* üye devletler arasında imzalanmıştır. Bu ant. ile AT ismi yerini AB ismine bırakmıştır. *ABA* çalışma konumuz ile ilgili olarak; iltica politikası, dış sınırların geçilmesi, göç politikası, uluslar arası dolandırıcılık ve uyuşturucu ile mücadele, medeni hukuk alanında işbirliği, cezai konularda adli ve polis işbirliği ve gümrük işbirliği alanlarında üye devletler arasında bir işbirliği temeli oluşturmaya çalışmıştır. *ABA*'da belirtilen bu alanlar, günümüzde de birliğin siyasi gündeminin en önemli konularını oluşturmaktadır.

Çünkü *ABA*, Topluluklar sütunundan ayrı bir üçüncü sütun oluşturmuş ve birlik genelindeki adalet ve içişlerde işbirliğini bu gruba sokmuştur. Dolayısıyla adalet yani yargı ve yargılama faaliyetleri ve içişleri yani polisiye faaliyetleri aynı çatı altında değerlendirmiştir. Üye devletler arasındaki adalet ve içişleri konularının, Topluluklar temelinden bağımsız başka bir temele oturtulması, mantıklı olmasına mantıklıdır. Fakat *ABA* ile özellikle üçüncü sütun diğer bir deyişle adalet ve içişlerinde işbirliği konuları, hükümetler arası bir özelliğe büründürülmüştür. Kanaatimizce bunun nedeni, AB üyesi devletlerin üçüncü sütundaki düzenlemeleri,

egemenlik yetkilerine bir kısıtlama olasılığı olarak görmeleridir. Bu sebeple öneme sahip olan bu düzenlemeler üye devletlerin haklılığı tartışılır olan *egemenlik kaybı paranoyaları* sebebiyle hükümetler arası boyutta kalmıştır.

ABA'dan sonra, ABA'da bazı değişiklikler yapan ve birlik tarihi sürecinde ağırlığı hissedilir bir yere sahip olan *ATA* yürürlüğe girmiştir. *ATA*, ABA'nın belirlediği işbirliği alanlarına, vize, iltica, göç ve kişilerin serbest dolaşımı ile ilgili yeni başlıklar eklemiştir. *ATA* bu eklemeleri; AB vatandaşlarının haklarını korumak, kişilerin serbest dolaşımını önündeki engelleri kaldırmak, AB'nin dünya siyaseti içindeki durumunu netleştirmek, güvenliği arttırmak, AB'nin temel yapısını geliştirip daha etkili duruma getirmek gibi birçok temel amaç ile yapmıştır.

Yine *ATA* ile, ABA'daki ismi Adalet ve İçişlerinde İşbirliği olan üçüncü sütun *Cezai Alanda Polise İlişkin Hususlarla Adli Konularda İşbirliği* ismini almıştır. Böylece adalet ve içişlerinde işbirliği başlığı altında ve önceden üçüncü sütun kapsamında olan konular, birinci sütun kapsamına alınmıştır. Dolayısıyla üçüncü sütunun biçimi değişmiştir. Polis ve adli işbirliği konularına ise ırkçılık ve yabancı düşmanlığı gibi başlıklar eklenmiş ve bu genişletilmiş kapsam üçüncü sütun bünyesinde bırakılmıştır.

Kanaatimizce *ATA* yaptığı bu biçim değişimi ile AB genelinde ortak bir ceza hukuku ve adli-polis işbirliği yaratmak konusunda önemli bir gelişmedir. Bu kapsamlar ile birlikte birlik genelinde bir özgürlük, güvenlik, adalet alanı oluşturabilmek de *ATA*'nın temel amaçları arasındadır. Çünkü *ATA* ile biçim değiştiren üçüncü sütun özgürlük, güvenlik ve adalet başlığı altındaki bir oluşumu işaret etmiştir.

ATA'dan sonra, *Tampere Konvansiyonu*'nda üye devletler adalet ve içişleri konularını tartışmışlar ve polis-adli işbirliği alanında çeşitli araçların oluşturulması gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu konvansiyonda, Avrupa Adalet Alanı oluşturulması, birlik düzeyinde suçla mücadele edilmesi, daha güçlü dış eylem uygulamaları oluşturulması gibi konular ele alınmıştır. *ATA*'dan sonra, hali

hazırdaki birlik metinlerinde değişiklikler yapmak amacı ile *Nice Ant.* imzalanmıştır. Nice Ant.'nda sadece belli konular ile ilgili ve belli alanları ilgilendiren düzenlemeler getirildiği için AB genelinde uygulanacak genel hükümler yaratılamamıştır. Çünkü Nice ile oluşturulan her bir protokol, sadece ilgili olduğu konuyu incelemiş ve o konu hakkında düzenleme getirmiştir. Bu sebeplerle, Nice Ant.'ın AB'nin üçüncü sütununu oluşturan polis-adli işbirliği ve üye devletlerin ceza hukuklarına dişe dokunur bir etki yaratmadığını söylemek yanlış olmayacaktır.

2004 tarihinde AB Resmi Gazetesi'nde yayımlanan ve üye devletler tarafından, her bir üye devletin ulusal hukuk kurallarına göre onaylandıktan sonra yürürlüğe girme özelliğine sahip *AB Any.*nda da, ATA'da belirlenen ana amaçlar doğrultusunda hareket edilmiştir. Milliyetleri ne olursa olsun iç sınırları geçen kişilere herhangi bir denetim uygulanmayacağı, dış sınır geçişlerinde güvenliğin sağlanması için çeşitli denetimler yapılacağı, dış sınırlar için bütünleştirilmiş bir idare sisteminin kademeli şekilde uygulanacağı kabul edilerek bu hedefler AB'nin yasal politikaları haline getirilmiştir. Çalışma konumuz ile ilgili olarak cezai konularda adli ve polis işbirliği de *AB Any.*nda ayrıntıları ile düzenlenmiştir. Madde metinlerinde ayrıntıları düzenlenen bu düzenlemeler ile birlikte, Europol, Eurojust, Avrupa Savcılığı gibi işbirliği mekanizmalarından da bahsedilmiştir. Ayrıca bu kurumların işlevleri, ana başlıklar halinde çerçeve bir biçimde düzenlenmiştir.

Her ne kadar *AB Any.*nda özgürlük, güvenliğ, adalet alanı, polis-adli işbirliği konularında birçok kurumu yetkilendirmiş olsa ve bunlara ek olarak ceza ve ceza muhakemesine ilişkin konularda üye devletler arasındaki mahkeme kararlarının tanınması ve ceza hukuklarının uyumlaştırılması gerekliliğinin altı çizilmiş olsa da, Anayasa'nın uygulanabilirliğinin deyim yerindeyse her bir üye devletin keyfiyetine bırakılması, teorik temennilerin pratiğe dönüştürülmesini engelleyecektir. Fakat bu olumsuzluğa rağmen, birliğin tek bir anayasa çatısı altında toplanmak istenmesi, AB politikalarının her bir üye devlette layığı ile uygulanabilmesi ve üye devletlerin hukuki uyumlaştırılmaları açısından olumlu bir bakış açıdır.

Çalışmamızın birçok bölümünde belirttiğimiz gibi, AB ulus üstü bir organizasyondur ve üyelerinin sahip olduğu kendilerine has özelliklerini birleştirerek güçlü bir bütünleşme kurmayı hedeflemiştir. Bu hedeflerin gerçekleştirilmesi, AB'nin sınırlarının genişlemesiyle paralel biçimde zorlaşmıştır. *Özgürlük, güvenlik ve adalet alanındaki* birçok sorun AB'nin yapısını tehdit eder bir hal almıştır. Dolayısıyla AB'nin özgürlük, güvenlik ve adalet alanı; kişilerin serbest dolaşımı, vize, göç, iltica, dış sınır kontrolleri, medeni ve ceza hukuklarında adli işbirliği, uyuşturucu ile mücadele, AB vatandaşlığı, temel haklar, ırkçılık ve yabancı düşmanlığı, polis ve gümrük işbirliği, suç önleme, sınır aşan suçlar ile mücadele, dış ilişkiler ve Schengen alanı şeklinde birçok politikayı barındırır hale gelmiştir.

Kendi aralarında yakın ilişkiler kurmak niyeti ile bir birlik oluşturan Avrupalı devletler, haklı şekilde tam bir entegrasyon hayali kursalar da, zaman zaman bu bütünleşmeye aynı pencereden bakamamışlardır. AB'ye verilen yetkiler ve üç sütun modeli, her bir üye devletin, kendi ulusal çıkarlarını ilk sıraya koymalarına neden olmuştur. Üye devletlerin ulusal egemenliklerini kaybetme korkuları, bazı sorunların çözümünün hükümetler arası boyuta bırakılması ihtiyacını doğurmuştur. Hükümetler arası yakın işbirliği anlamına gelen *güçlendirilmiş işbirliği* ve Avrupa bütünleşmesinde önemli bir adım olan *Schengen Ant.* da işte bu korkular etrafında gelişmiştir. Çünkü güçlendirilmiş işbirliği mekanizması ile Schengen Ant. aynı ihtiyaçlar doğrultusunda oluşmuştur.

AB'nin herhangi bir yerinde, AB vatandaşlarının serbestçe hareket edebilmeleri, iç sınır denetimlerinin güvenli biçimde kaldırılıp ortak pazara ulaşabilme gibi konularda üye devletler arasında tam bir uzlaşmaya varılamaması üzerine, taraf devletler arasında Schengen Ant. imzalanmıştır. Üye devletlerin anlaşmaya varamamaları sebebiyle oluşturulması açısından güçlendirilmiş işbirliğine benzemektedir. Schengen müktesebatı kapsamına Schengen Uygulama Ant.nı almakta fayda olacaktır. Uygulama Ant. ile, Schengen Ant.nın pratik uygulanabilirlik alanı net bir şekilde ortaya çıkmıştır. Çünkü bu ant. ile, polis alanında işbirliği ve işbirliği yöntemleri ayrıntılı biçimde düzenlenmiştir. ATA ile de Schengen müktesebatı birlik hukukuna dahil edilmiştir.

Açıklamaya çalıştığımız üzere, AB'nin kuruluşundaki ilk amacı ekonomik bütünleşme oluşturmuş ve birlik de ekonomik kalkınma politikalarını hayata sokmaya çalışmıştır. Fakat AB'nin kaydettiği gelişme özellikle ceza işlerinde karşılıklı bir adli-polis işbirliği sağlanmasını gerektirmiştir. ABA 29. maddede bu işbirliği; polis, gümrük ve diğer özel kolluk birimleri ve Europol ile işbirliği; yargı organları ve Eurojust ile işbirliği ve gerekli hallerde maddi ceza hukuklarının uyumlaştırılması şeklinde üç gruba ayrılmıştır. Ayrıca bu işbirliğinin sağlanabilmesi için birçok kurum ve kavramın kullanılacağı da açıkça belirtilmiştir.

Bu işbirliği süreçleri, üçüncü sütun kapsamında yerini alsa da, üçüncü sütundan önceki dönemde de adını Terrorism(terör), Radicalism(radikalizm), Extremism(aşırılık), Violence(şiddet), International(uluslar arası) kelimelerinden oluşan *TREVI çalışma grupları* tarafından yerine getirilmeye çalışılmaktaydı. TREVI çalışma grupları da diğer adli-polis işbirliği kurumları gibi AB üyesi devletlerde ve üye devletler arasında kişilerin güvenliğini sağlamayı kendilerine amaç edinmişlerdir.

ABA'da yasal temelleri gösterilen adli ve polis işbirliği TREVI'den sonraki dönemde de gelişimini sürdürmüştür. Polis işbirliği alanındaki en önemli kurum şüphesiz *Europol* yani Avrupa Polis Teşkilatıdır. Europol, kendine özgü hukuki yapısı ve organları olan bir kuruluştur. Fakat Europol'ün herhangi bir yürütme gücünün bulunmayıp sadece üye devlet icracı makamları arasında yardım birimi olarak görev yapması, kanaatimizce amaçlarını tam olarak yerine getirmesini engeller niteliktedir.

Polis alanında işbirliği bu şekilde gerçekleştirilmeye çalışırken, sınır aşan suçlar da hızla birlik genelinde yayılmaya devam etmektedirler. AB, bu durumla başa çıkabilmek için üye devlet hukuklarında uyumlaştırmalara ve üye devlet mahkemeleri arasında iletişimin sağlanmasına çalışmaktadır ki ancak bu şekilde birlik genelinde ortak bir yasal platforma sahip olmayı başaracaktır. Bunun için üye devletlerin bir kısım hakimleri, savcılarını veya polis memurlarından oluşan *Eurojust* kurumu, adli işbirliği için oluşturulmuştur.

AB bünyesinde tam bir adli işbirliği sağlayabilmek için kanaatimizce Eurojust'ın önündeki engellerin kalkması sağlanmak zorundadır. Bunun gerçekleşebilmesi için de, üye devletlerin Eurojust'ın görev ve yetki alanına saygı duymaları gerekmektedir.

AB içinde ceza işlerinde tam bir mevzuat uyumunun sağlanamaması, üye devlet sistemlerinin birbirinden farklı oluşu, üye devletlerin ceza hukuku alanını ulusal egemenlik alanı olarak görmeleri entegrasyon sürecinde ve AB geleceği açısından güç bir durum yaratmaktadır. Bunun çözülebilmesi veya çözüme en yakın mantıklı sonuçlara varılmasının yollarından biri de Eurojust kurumunun, içinde *Avrupa Savcılığı*'nı da barındırır biçimde Europol ile bağlantılı olarak işlevini sürdürebilmesine bağlıdır.

Çünkü böylelikle üçüncü sütun çerçevesinde polis-adli işbirliği konusunda araştırma, koordinasyon işlemleri yerine getirilecek; ağır organize ve sınır aşan suçlar ile mücadele sağlanacak ve AB içerisinde ceza işlerinde karşılıklı işbirliği bir kademe de olsun sağlanabilmektedir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

BEŞE, Ertan, Terörizm, Avrupa Birliği ve İnsan Hakları, Seçkin Yayınları, Ankara, 2002

BEŞE, Ertan, “ Avrupa Birliği'nin Adalet ve İçişleri Politikası ”, Avrupa Birliği Ortak Politikalar ve Türkiye Ekonomik, Sosyal ve Siyasal Politikaların Uyumlaştırılması, Beta Yayıncılık, İstanbul, Ekim 2003

BOZKURT, Enver, ÖZCAN, Mehmet, KÖKTAŞ, Arif, Avrupa Birliği Temel Mevzuatı, Asil Yayıncılık, 2005

BOZKURT, Enver, ÖZCAN, Arif, KÖKTAŞ, Mehmet, Avrupa Birliği Hukuku, Asil Yayıncılık Ltd. Şti., Ankara, 2004

ÇAYHAN, Esra, ATEŞOĞLU, GÜNEY, Nurşin, Avrupa'da Yeni Güvenlik Arayışları, Nato-AB-Türkiye, AFA Yayıncılık, 1996

DEUTSCH, Karl, The Analysis of International Relations, Prenticehall International Editions, 1998

ERDEM, Mustafa, Ruhan, Avrupa Birliği Hukukunun Üye Devletlerin Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukukuna Etkileri, Seçkin Yayınları, Ankara, 2004

HAYES, Ben, The Activities and Development of Europol, Statewatch Publication, London, 2002

KARLUK, Rıdvan, Avrupa Birliği ve Türkiye, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2005

KESKİN, Serap, ZAFER, Hamide, KOCASAKAL, Ümit, Avrupa Birliği'nin Mali Çıkarlarının Korunmasına İlişkin Ceza Hukuku Kuralları(Corpus Juris), Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2001

KOCASAKAL, Ümit, Avrupa Birliği Ceza Hukukunun Esasları, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2004

PEERS, Steve, EU Justice and Home Affairs Law, Pearson Education Ltd., London, 2000

STAVRIDIS, Stelios, New Challenges to the European Union: Policies and Policy-Making Dartmouth Publishing Company Limited,England, 1997

TEKİNALP, Ünal, TEKİNALP, Gülören, Avrupa Birliği Hukuku, Beta Yayıncılık, 2000, İstanbul

TEZCAN, Ercüment, Avrupa Birliği Kurumlar Hukuku, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2001

TEZCAN, Durmuş, Topluluğun Mali Çıkarlarının Cezai Korunması ve Avrupa Savcılığı Hakkında Yeşil Kitap, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını, İzmir, 2003

TEZCAN, Durmuş, ERDEM, Mustafa, Ruhan, SANCAKDAR, Oğuz, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Işığında Türkiye'nin İnsan Hakları Sorunu, Seçkin Yayınları, Ankara, 2004

Toplumsal Katılım Gelişim Vakfı, Değişim ve Gelişim Sürecinde Avrupa Birliği ve Türkiye, Arı Yayıncılık, 2006

Tezler ve Makaleler

AB Türkiye Görünüm Dergisi, “Avrupa'nın Kilit Noktası:Adalet Gündemi”, yıl:2006, sayı:5

ARIKAN, Harun, “Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası, Avrupa Birliği'nin Ekonomik Dev-Siyasal Cüce Kimliğini Değiştirme Çabaları”, KAR, Muhsin, ARIKAN, Harun, Avrupa Birliği Ortak Politikalar ve Türkiye Ekonomik, Sosyal ve Siyasal Politikaların Uyumlaştırılması, Beta Yayıncılık, 2003

BEŞE, Ertan, “ Avrupa Birliği Açısından Terörle Mücadele ve İnsan Hakları” , (Doktora tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Topluluğu Anabilim Dalı, İstanbul, 2001

CEBECİ, Münevver, “The European Security Strategy:A Reflection of EU's Security Identity”, Marmara Avrupa Araştırmaları Dergisi, yıl:2004, sayı:1-2

ÇAKMAK, Aşkın, “ The European Security and Defense Identity”, (Yüksek lisans tezi), Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslar arası İlişkiler Ana Bilim Dalı, Ankara, 2001

ÇILDIR, Sezai, “Avrupa Biriliği'nde Güvenlik ve Savunma Kimliği Arayışları ve Batı Avrupa Birliği”, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimle Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı, (Yüksek lisans tezi), Muğla, 2002

ÇOKLAK, Halil, “ Avrupa Birliği’nde Ortak Dış ve Güvenlik Politikası”, (Yüksek lisans tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Toplulukları Uluslar arası İlişkiler Anabilim Dalı, Ankara, 2001

EFE, Haydar, “Avrupa Birliği’nin Ortak Dış ve Güvenlik Politikası Yaratma Çabaları ve Türkiye’ye Etkileri”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Topluluğu Ana Bilim Dalı, (Doktora tezi), İstanbul, 2005

ESEN, Kasım, “ Avrupa Birliği Topluluk Programları Kapsamında Sınır Ötesi İşbirliği”, Türk İdare Dergisi, yıl:2004, sayı:444

İPEK, Hakan, “Avrupa Birliği’nin Terörizmle Mücadelesi”,(Yüksek lisans tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Toplulukları Uluslar arası İlişkiler Anabilim Dalı, Ankara, 2006

KASIM, Kamer, “Nato’ya ve ABD-AB İlişkilerine Etkisi Bakımından Ortak Avrupa Dış ve Güvenlik Politikası”, Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi, yıl:2002, sayı:2

KAYA, Sezgin, “ Avrupa Birliği’nde Uluslar arası Terörizmle Mücadele Alanında İşbirliği”, , (Yüksek lisans tezi), Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslar arası İlişkiler Ana Bilim Dalı, Bursa, 2002

MAMMADOV, Ali, “Avrupa Birliği’nin Terörizmle Mücadele Politikasının Hukuksal Temelleri”, (Yüksek lisans tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı Avrupa Birliği Hukuku Programı, İzmir, 2006

MITSOLEGAS, Valsamis, Defining Organised Crime In The European Union: The Limits of European Criminal, Law In Area of Freedom, Security and Justice, European Law Review, England, 2001, sayı 26(6)

PEHLİVAN, Yavuz, “ Avrupa Güvenlik ve Savunma Kimliği Yapılanması ve Türkiye”, (Yüksek lisans tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Toplulukları Uluslar arası İlişkiler Anabilim Dalı, Konya, 2001

PULAT, Mustafa, “Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası: Türkiye’nin Avrupa Savunmasındaki Geleceği”, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslar arası İlişkiler Ana Bilim Dalı, (Yüksek lisans tezi), Ankara, 2002

TAŞDEMİR, Hakan, GİRGIN, Pınar, “ III. Sütuna İlişkin İlk Ön Karar Davası- Gözütok ve Brügge Kararı’na İlişkin Bir Değerlendirme”, Doğuş Üniversitesi Dergisi

TOWNSEND, Adam, “ Police and Judicial Cooperation:Europol and Eurojust”, Justice and Home Affairs Research Fellow At The Centre For European Reform, London, 2002

ŞAHİNOĞLU, Sinem, “Avrupa Birliği Güvenlik ve Terör”, Başkent Üniversitesi Avrupa Birliği ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, (Yüksek lisans tezi), Ankara, 2005

UZUNER, Hümeýra, “Amsterdam Antlaşması ile Getirilen Yenilikler ve Bunların Avrupa Birliği’ne Etkileri”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Birliği Anabilim Dalı, (Yüksek lisans tezi), İstanbul, 2006

ÜLGER, İrfan, Kaya, “ Avrupa Birliği’nde Ortak Dış Politika ve Güvenlik Politikasının Oluşumu”, (Doktora tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Toplulukları Uluslar arası İlişkiler Anabilim Dalı, Ankara, 2002

VON KIELMANSEGG, Sebastian Graf, The European Union’s Competences in Defence Policy-Scape and Limits, European Law Review, Sweet and Maxwell Limited and Contributors, London, 2007

WALKER, Neil, “European Integration and European Policing:A Complex Relationship”, Policing Across National Boundaries, Pinter Publishers,London, 1994

WASMEIER, Martin, THWAİTES, Nadine, “The Battle of The Pillars: Does The European Community Have The Power To Approximate National Criminal Laws?” European Law Review, Sweet and Maxwell Limited and Contributors.England, 2004, sayı 29

YAZGAN, Hatice, “ Maastricht ve Amsterdam Ant.larında Ortak Dış Politika ve Güvenlik Politikası”, (Yüksek lisans tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Toplulukları Uluslar arası İlişkiler Anabilim Dalı, Ankara, 2000

ZHUSSİPBEK, Galym, “Avrupa Birliği'nin Ortak Dış Politikası ve Güvenlik Politikası”, (Yüksek lisans tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrupa Toplulukları Uluslar arası İlişkiler Anabilim Dalı, Ankara, 2001

Erişim Adresleri

http://www.ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/press.Data/en/ec/00200-r1.en9.htm

ÜNAL, Şeref, “Avrupa Birliği Adalet ve İçişleri Politikası ve Türkiye”,
http://www.yayin.adalet.gov.tr/7_sayi%20%C3%A7erik/Do%C3%A7%20Dr.%20%C5%96ref%20%C3%9CNAL.htm

UÇKAN, DAĞDEMİR, Elif, “ Avrupa Birliği'nin Bütünleşme Sürecinde Esneklik Kavramı: Amsterdam Antlaşması Çerçevesinde Bir Değerlendirme”
http://www.politics.ankara.edu.tr/dergi/pdf/565/2/2_elif_uckan_dağdemir.pdf

ÜMÜT, Ceyda, “ Avrupa Birliği'nin Yeni İşbirliği Ünitesi:EUROJUST”,
http://www.adalet.gov.tr/adaletder/12_sayi.htm

YAĞAN, Haldun, Gümrük Dünyası Dergisi,sayı 48,
<http://www.gumrukkontrolor.org.tr/Yayinlar/Dergiler/48/2.html>

<http://eur->

[lex.europa.eu/LexUriServ/LezUriServ.do?uri=CELEX:4200A0922\(01\):EN:HTML](http://lex.europa.eu/LexUriServ/LezUriServ.do?uri=CELEX:4200A0922(01):EN:HTML)

www.ikv.org.tr/sozluk2php?ID=1257

www.acikogretim.in/schengen-antlasmasi-t882.html

<http://eur->

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:42000A0922\(02\):EN:HTML](http://lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:42000A0922(02):EN:HTML)

<http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/=Rechercher&alldocs&docj&docj&docop=docop&docor&docor&docjo=docjo&numaff=C-436/04&datefs=&datefe=&nomusuel=&domaine&mots=&mots=&resmax=100>

www.izmirpolis.gov.tr

<http://www.europol.europa.eu/index.asp?page=legal>

<http://www.bbc.co.uk/crime/fighters/europol/shtml>

http://en.wikipedia.org/wiki/EUROPOL_FUNCTIONS

www.europol.europa.eu/index.asp?page=mgmtcontrol&language=

http://www.ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/press.Data/en/ec/00200-r1.en9.htm

www.europol.europa.eu/index.asp?page=faq

<http://www.europol.eu.int/newms/enlargement.htm=MAP>

<http://ue.eu.int/ejn/inten.html>

<http://www.eurojust.europa.eu/index.asp?page=news&news=pr310107.htm>

<http://www.europa.eu.int/scadplus/leg/en/lub/133144.htm>

http://www.cer.org.uk/jha_new/index_jha_new.html

<http://www.tqs-h.de/turkce/gorusler/uyumpolitikasi.html=51>